

ฟิลิปปินส์ แต่ในความขัดแย้งระหว่างประเทศมุสลิมด้วยกัน ความเห็นอกเห็นใจและอคติของสมาชิกแต่ละประเทศล้วนมีส่วนสำคัญในการพิจารณาข้อพิพาททั้งสิ้น

คงไม่ผิดนักที่จะกล่าวว่ากลุ่มทางการเมืองและการนิยมพวกพ้องได้กัดเซาะแนวคิดการมีส่วนร่วมของประเทศสมาชิกขององค์การการประชุมอิสลาม

3. กรอบการทำงานทางกฎหมายที่ขาดประสิทธิภาพ

กฎบัตรขององค์การการประชุมอิสลามขาดคำจำกัดความที่ชัดเจนเกี่ยวกับเป้าหมายและหลักการ กฎบัตรมีความคลุมเครือ ขาดรายละเอียดทางวิชาการที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ หากกฎบัตรขององค์การการประชุมอิสลามมีการนิยามถึงปฏิบัติการต่างๆ อย่างดีที่สุดแล้ว อย่างเช่นการผูกพันความช่วยเหลือสำหรับองค์การการประชุมอิสลามที่มีต่อการก่อเกิด การประนีประนอมอย่างที่มีอยู่ในสันนิบาตอาหรับ มาตรการเหล่านี้จะสามารถบรรเทาผลกระทบทางลบต่อการไม่ให้ความร่วมมือของประเทศสมาชิกบางกลุ่มได้

นักวิชาการหลายคนกล่าวถึงปัญหาการขยายจำนวนประเทศสมาชิกที่ขาดมาตรฐานอันเหมาะสม นับตั้งแต่มีการรับรองบางประเทศซึ่งประชากรส่วนใหญ่ของประเทศไม่ใช่มุสลิม ทำให้เกิดความยากลำบากต่อการผสมผสานแนวคิดร่วมกันของทุกประเทศเพื่อกำหนดเป็นนโยบายในภาพกว้างขององค์การการประชุมอิสลาม ที่สำคัญความเอื้ออาทรจากการอนุญาตให้ประเทศต่างๆ เข้าร่วมประชุม ทั้งในฐานะผู้สังเกตการณ์และแขกของการประชุมที่ขาดจุดมุ่งหมายอันชัดเจน ส่งผลให้องค์การไม่ได้รับผลประโยชน์ที่เป็นรูปธรรม

ขณะเดียวกัน องค์การการประชุมอิสลามขาดสำนักงานเลขาธิการที่มีประสิทธิภาพ (ยกเว้นการจัดการเกี่ยวกับการแต่งตั้ง การประชาสัมพันธ์ และการปลดพนักงานออกจากตำแหน่งของสำนักงาน) เลขาธิการจึงมีลักษณะเป็นหัวหน้าฝ่ายการจัดการ มากกว่าเป็นหัวหน้าฝ่ายบริหารขององค์การรัฐบาลระหว่างประเทศ

นอกจากนี้ องค์การการประชุมอิสลามยังขาดข้อบัญญัติเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของประเทศสมาชิกในยามฉุกเฉินที่แน่ชัด ประการแรก ไม่มีการเตรียมเวทีประชุมรัฐมนตรีกระทรวงต่างประเทศอิสลามเพื่อพบปะหารือ กรณีเกิดความรุนแรงจากการรุกรานทางการเมืองหรือภัยพิบัติจากธรรมชาติ ประการที่สอง องค์การการประชุมอิสลามขาดกลไกในการตรวจสอบอย่างเช่นคณะมนตรีความมั่นคง สหประชาชาติ ซึ่งสามารถพบปะกันได้ตลอดเวลาตลอดทั้งปี โดยขึ้นอยู่กับความเร่งด่วนและความรุนแรงของสถานการณ์ ประการที่สาม ข้อพิจารณาบางข้อที่ผ่านมติจากที่ประชุมขาดกลไกในการปฏิบัติ และประการที่สี่ ขาดกลไกที่ได้รับมอบหมายอำนาจในการปฏิบัติงาน ไม่มีกลไกหรือหน่วยงานทั้งด้านทหารและเศรษฐกิจที่สามารถบังคับใช้ได้ภายใต้องค์การ ขาดแม้กระทั่งการควบคุมประเทศสมาชิกให้ปฏิบัติตามข้อตกลงของที่ประชุม

จากที่กล่าวมาข้างต้น กฎบัตรองค์การการประชุมอิสลามเป็นเอกสารที่ขาดศักยภาพและมีช่องโหว่มากมาย หลักการถูกกล่าวถึงอย่างกว้างๆ แต่ละทิวรายละเอียดให้ประเทศสมาชิกหาคำตอบต่อไป

เมื่อใดก็ตามที่เกิดความแตกแยกขึ้นภายในองค์การ สาเหตุสำคัญมักจะมาจากการนำแนวคิดทางกฎหมายระหว่างประเทศ และอธิปไตยแห่งชาติมาพิจารณาใช้อย่างขาดความเข้าใจ อาจกล่าวได้ว่า องค์การการประชุมอิสลามพยายามน้อยมากที่จะปฏิบัติตนให้อยู่ในระดับเดียวกัน แต่มุ่งที่จะแสดงความเป็นผู้นำตลอดเวลามากกว่าจะใช้แนวคิดตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศ

และเมื่อใดก็ตาม ที่องค์การการประชุมอิสลามลังเลใจในกรณีปัญหาที่ไม่อาจพิสูจน์ด้วยเหตุและผลจากการใช้หลักกฎหมายระหว่างประเทศได้ องค์การจะนำหลักคิดเกี่ยวกับอำนาจอธิปไตยแห่งรัฐมาพิจารณาแทน ตัวอย่างได้แก่ กรณีสงครามกลางเมืองในแอลจีเรีย องค์การการประชุมอิสลามไม่หวั่นยกประเด็นนี้มาพิจารณา แต่ประกาศว่าเป็นปัญหภายในของรัฐเอกราช และออกแถลงการณ์ประณามการสังหารหมู่ในแอลจีเรียว่า ไม่อยู่ในหลักการของความเป็นอิสลาม

อย่างไรก็ตาม องค์การการประชุมอิสลามไม่ได้ยึดติดกับหลักการอธิปไตยแห่งรัฐมากนัก เช่น วิกฤตการณ์ในฟิลิปปินส์ แคชเมียร์และบัลแกเรีย ซึ่งเงื่อนไขของชุมชนมุสลิมเหล่านี้ อยู่ภายใต้เขตอำนาจตามกฎหมายของรัฐนั้นๆ และองค์การไม่ควรเข้าไปแทรกแซงกิจการดังกล่าว แต่หลังจากนั้นไม่นาน องค์การก็เคลื่อนไหวและระบุว่ารัฐไม่ควรละเว้นการตรวจสอบกรณีการละเมิดสิทธิมนุษยชนของมุสลิมภายในประเทศ และไม่ควรถูกกดดันให้นานาชาติเข้าไปดูแลโดยอ้างหลักอธิปไตยแห่งรัฐ

5.4 ความอ่อนแอขององค์การ

ความอ่อนแอขององค์การการประชุมอิสลามสามารถอธิบายได้ดังนี้

5.4.1 วิกฤตการณ์ทางด้านอัตลักษณ์ขององค์การ

ประการแรก องค์การการประชุมอิสลามผิดพลาดที่ไม่สามารถระบุตัวอักษรย่อขององค์การได้อย่างชัดเจน องค์การถูกเรียกในชื่อต่างๆ กันมากมาย ได้แก่ Organization of the Islamic Conference-OIC, Islamic Conference Organization – ICO, Organization de la Conference Islamique-OCI, และ Islamic Organization for Conference-IOC นอกจากนี้ยังมีอักษรย่อในภาษาอาหรับ คือ มุหนัซซะมะฮ์ อัล-มูตะมะร์ อัล-อิสลามียะฮ์ (Munazzamah Al-Mutamar Al-Islami-MMI)

ประการที่สอง องค์การการประชุมอิสลามขาดวันก่อตั้งองค์การที่แน่ชัด เอกสารเผยแพร่อย่างเป็นทางการขององค์การเอง และหนังสืออ้างอิงทางวิชาการต่างระบุวันและปีของการสถาปนาองค์การที่แตกต่างกันไป ได้แก่ ปี ค.ศ. 1969 (เมื่อจัดการประชุมสุดยอดอิสลามครั้งแรก) ปี ค.ศ. 1970 (เมื่อจัดการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศอิสลามและพิจารณาจัดตั้ง

สำนักงานเลขาธิการ) ปี ค.ศ. 1971 (เมื่อจัดตั้งสำนักงานเลขาธิการองค์การ) หรือ ปี ค.ศ. 1972 (เมื่อประเทศสมาชิกให้สัตยาบันต่อกฎบัตรขององค์การ)

5.4.2 ความอ่อนแอเกี่ยวกับการบริหารจัดการ

ระบบบริหารขององค์การการประชุมอิสลามมีขนาดเล็ก เต็มไปด้วยความสับสนและขาดประสิทธิภาพ รวมทั้งขาดการตระหนักรู้ถึงการพัฒนาตั้งแต่เริ่มแรก ขนาดที่เล็กมากของระบบบริหารทำให้ยากลำบากต่อการตอบสนอง ที่ครอบคลุมพื้นที่ภารกิจขององค์การ นอกจากสำนักงานเลขาธิการ องค์การการประชุมอิสลามไม่มีคณะผู้แทนท้องถิ่นประจำอยู่ที่เมืองหลวงของประเทศสมาชิก ยกเว้นที่กรุงอิสลามาบัด ปากีสถาน ขณะที่องค์กรช่วยเหลือและสถาบันส่งเสริมต่างๆ ตั้งอยู่เฉพาะในประเทศที่สำคัญ 4 แห่ง คือ โมร็อกโก ปากีสถาน ซาอุดีอาระเบีย และตุรกี ดังนั้นองค์การการประชุมอิสลามจึงบกพร่องในการสร้างความรู้สึกรับผิดชอบร่วมกันระหว่างประเทศสมาชิกทั้งหมด

อีกประการหนึ่ง องค์การยังขาดความโปร่งใสและการแข่งขันในการคัดเลือกพนักงานขององค์การ มีการอาศัยเส้นสายทางการเมืองเพื่อนำไปสู่ตำแหน่งภายในมากกว่าการคำนึงถึงความรู้ ความสามารถและคุณธรรม

5.4.3 การขาดระเบียบวินัย ประเทศสมาชิกส่วนใหญ่ไม่มีปฏิกิริยาต่อข้อตกลงขององค์การการประชุมอิสลาม รวมทั้งข้อคิดเห็นขององค์กรสนับสนุนต่างๆ ที่สำคัญประเทศสมาชิกขาดความสนใจและความกระตือรือร้นในการประชุม แม้ว่าจะมีประเทศเสนอตัวเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมครั้งหน้า แต่ในนาทีสุดท้ายก็ยังประกาศยกเลิกและแสดงความเสียใจที่ไม่อาจจัดการประชุมได้ ดังนั้น เพื่อป้องกันความผิดพลาด องค์การจำเป็นต้องมีความจริงจังมากขึ้นโดยควรให้ประเทศสมาชิกอาสาสมัครเป็นเจ้าภาพจัดการประชุม ขณะเดียวกันก็ควรมอบหมายสถานที่จัดการประชุมอื่นเพื่อเป็นทางเลือก ซึ่งการประชุมขององค์การจะสามารถดำเนินไปได้อย่างสม่ำเสมอตามกำหนดเวลาที่ได้ระบุไว้

5.4.4 ปริมาณงานที่มากเกินไป องค์การการประชุมอิสลามขยายขอบเขต พื้นที่และเป้าหมายของภารกิจออกไปมากเกินไปจนบุคลากรในองค์การจะสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างสมบูรณ์ องค์การขาดการวางแผนในการลำดับความสำคัญของภารกิจ ดังนั้น องค์การจำเป็นต้องกำหนดกรอบและลำดับความจำเป็นก่อน-หลังของวาระการประชุมแต่ละประเด็นและเมื่อมีมติได้ออกมาก็ควรนำไปปฏิบัติให้มีความก้าวหน้าและบรรลุเป้าหมายเป็นเรื่องๆ ไป

5.5 สภาวะวิกฤตของงบประมาณ

ภาวะขาดดุลงบประมาณตลอดทั้งปี เป็นการท้าทายที่ตึงเครียดที่สุดต่อการอยู่รอดขององค์การการประชุมอิสลามเมื่อเปรียบเทียบกับองค์การระหว่างประเทศอื่นๆ งบประมาณประจำปีนั้นว่าน้อยมาก เช่น องค์การเอกภาพแอฟริกา (OAU) ซึ่งเป็นองค์การที่เล็กกว่าทั้งขนาดและขอบเขตของงาน และประเทศสมาชิกส่วนใหญ่มีรายได้โดยเฉลี่ยต่ำกว่า ประเทศ

สมาชิกขององค์การการประชุมอิสลาม แต่องค์การเอกภาพแอฟริกาที่มีงบประมาณประจำปีถึง 26.7 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี ค.ศ. 1992 ขณะที่องค์การการประชุมอิสลามมีงบประมาณเพียง 8.6 ล้านดอลลาร์สหรัฐเท่านั้น

ข้อเท็จจริงที่น่ากังวลก็คือมีประเทศสมาชิกเพียง 11 ประเทศที่จ่ายเงินอุดหนุนให้กับองค์การอย่างสม่ำเสมอ คือ บังกลาเทศ อียิปต์ อินโดนีเซีย จอร์แดน คูเวต ลิเบีย มาเลเซีย ปากีสถาน ซาอุดีอาระเบีย เซเนกัลและเยเมน ในขณะที่ประเทศสมาชิกอีกกลุ่มไม่เคยแม้แต่เพียงครั้งเดียวที่จะจ่ายเงินอุดหนุนอย่างครบถ้วน ประเทศเหล่านี้ได้แก่ อัฟกานิสถาน บุร์กินาฟาโซ ซาดี โคโมโรส แกมเบีย กินี-บิซเซา มัลดีฟส์ มาลี ซูดาน และซีเรีย

เช่นเดียวกับองค์การระหว่างประเทศอื่นๆ องค์การการประชุมอิสลามกำหนดเงินอุดหนุนที่ประเทศสมาชิกต้องจ่ายบนพื้นฐานต่างๆ เช่น จำนวนประชากรภายในประเทศ ทรัพยากรธรรมชาติ และสถานะทางการคลัง เป็นต้น มูลค่าเงินอุดหนุนเบื้องต้นที่ต้องจ่ายต่อปีประมาณ 94,000 ดอลลาร์สหรัฐ หรือมากกว่านี้ ซาอุดีอาระเบีย และคูเวตเป็นสองประเทศที่จ่ายเงินอุดหนุนเป็นอันดับต้นๆ คิดเป็นร้อยละ 10 และร้อยละ 9 ของเงินอุดหนุนทั้งหมด ขณะที่ประเทศสมาชิกในทวีปแอฟริกาทั้งหมดจ่ายเงินอุดหนุนเพียงร้อยละ 0.5 ของงบประมาณทั้งหมด

งบประมาณขององค์การการประชุมอิสลามลดลงจาก 9.88 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในช่วงปี ค.ศ. 1982-1983 เหลือเพียง 8.52 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในช่วงปี ค.ศ. 1986-1987 และลดลงทุกปีตามลำดับ

ปัญหายังคงดำเนินต่อไปเพราะประเทศสมาชิกขาดการตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อการจ่ายเงินอุดหนุนให้กับองค์การ อาจกล่าวได้ว่าในบรรดาประเทศที่ไม่ยอมชำระเงินและมีเงินค้างชำระมากกว่า 3.0 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี ค.ศ. 1992 จำนวน 10 ประเทศได้แก่ อิหร่าน กатар อิรัก แอลจีเรีย สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ ลิเบีย บรูไน คูเวต ซาอุดีอาระเบีย และเลบานอน จากรายชื่อที่กล่าวมาส่วนใหญ่เป็นประเทศร่ำรวยน้ำมัน แต่ไม่ได้หมายความว่าประเทศสมาชิกที่ยากจนนั้นจะชำระเงินอุดหนุนได้อย่างสม่ำเสมอ

สถานการณ์เช่นนี้ เป็นเรื่องยากลำบากสำหรับอนาคตขององค์การการประชุมอิสลาม หากประเทศสมาชิกยังขาดความรับผิดชอบทางการเงิน

หนทางข้างหน้าขององค์การการประชุมอิสลามมีปัญหามักร้อยที่รอให้แก้ไขและมีสถาบันมากกว่า 40 แห่ง ที่ต้องขับเคลื่อน ภายใต้สถานะที่ขาดแคลนงบประมาณ เป็นที่น่าสังเกตว่าในองค์การมีประเทศสมาชิกที่ร่ำรวยมากจากการค้าน้ำมัน แต่บ่อยครั้งกลายเป็นประเทศที่ค้างชำระเงินเดือนให้กับพนักงานของตน

ที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ ความยากลำบากในการคาดการณ์ถึงปฏิกิริยาขององค์การการประชุมอิสลามที่มีต่อประเด็นปัญหาเฉพาะกิจต่างๆ เช่นองค์การการประชุมอิสลามสนับสนุนอย่างเต็มที่ต่อการตัดสินใจในการดำเนินการของปาเลสไตน์และบอสเนียเฮอร์เซโกวีนา แต่กรณีสงครามกลางเมืองแคชเมียร์และตาจิกิสถานองค์การทำได้เพียงแต่การสังเกตการณ์เท่านั้น

ขณะที่องค์การการประชุมอิสลามกลับมีมติที่แตกต่างออกไปอีกสำหรับกรณีของชาวเซเชน และมุสลิมในซินเจียง เป็นต้น

จุดอ่อนของ OIC

OIC มีจุดมุ่งหมายที่จะทำให้ชุมชนอิสลามหรืออุมมะฮ์มีความเข้มแข็ง มีความร่วมมือทุกด้าน เป็นเกียรติยศและความเท่าเทียมกันของมุสลิม แต่ในความเป็นจริงมีความขัดแย้งในหมู่สมาชิกของ OIC ที่ปฏิเสธจะเป็น “ชุมชนหนึ่งเดียว” ตัวอย่างเช่นมาเลเซียและอินโดนีเซียมีความขัดแย้งในการควบคุมเขตแดนที่มีบ่อน้ำมันนอกชายฝั่งทางตะวันออกของเกาะบอร์เนียวในดินแดนอัมบาสตี¹³¹ ยิ่งไปกว่านั้นองค์การก็ล้มเหลวในการนำเสนอปัญหาการยึดครองของอิรัก ซึ่งทำให้เกิดเกียรติยศและอธิปไตยของชาติถูกละเมิดโดยประเทศที่มีมุสลิม

OIC มีความร่วมมือกันในการป้องกันสถานที่ศักดิ์สิทธิ์และส่งเสริมการปลดปล่อยชาวปาเลสไตน์

แต่ความจริงเมืองศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายยังคงตกอยู่ภายใต้การยึดครอง นครเยรูซาเล็มอยู่ภายใต้การยึดครองของอิสราเอล นอกจากนี้แม้แต่ประเทศผู้ร่วมก่อตั้ง OIC คือโมร็อกโกและประเทศ OIC บางประเทศ เช่นตุรกี จอร์แดนและการตาร์ก็ให้การยอมรับอิสราเอล สิ่งนี้น่าจะเป็นความน่าอับอายได้ประการหนึ่ง แม้ว่ากลุ่มฮามาส (Hamas) ซึ่งเป็นชาวปาเลสไตน์จะได้รับการเลือกตั้งเข้ามาเป็นรัฐบาลแต่ก็ได้รับการข่มขู่และถูกเรียกว่าเป็นผู้ก่อการร้ายโดยอิสราเอลและสหรัฐอเมริกา ยิ่งไปกว่านั้นการสนับสนุนทางการเงินจากสมาชิก OIC เพื่อชาวปาเลสไตน์ก็ลดลงไปทุกวัน¹³²

OIC ทำงานเพื่อลดการเลือกปฏิบัติของลัทธิจักรวรรดินิยมและสร้างบรรยากาศแห่งความร่วมมือในหมู่สมาชิกของรัฐต่าง ๆ แต่การเลือกปฏิบัติในหมู่มุสลิมยังมีอยู่ อิรักความขัดแย้งระหว่างซุนนีและชีอะฮ์ยังคงเพิ่มขึ้นเกือบจะเป็นสงครามกลางเมือง การใช้อำนาจของอเมริกา (Pax Americana) ในตะวันออกกลางได้ขยายตัวขึ้นอย่างมาก แต่ก็ไม่มีการตอบรับจาก OIC อันเป็นเสียงเดียวของชาวมุสลิม OIC ได้เปิดเวทีให้กับรัฐสมาชิกเพื่อความร่วมมือกัน แต่โอกาสนี้จำเป็นต้องมีการประเมินกันใหม่

ทั้ง ๆ ที่ OIC มีบทบาทเพิ่มขึ้น แต่องค์การก็ยังไม่มีประสิทธิภาพพออย่างที่ควรจะเป็น การเข้าไปดูแลกลุ่มต่าง ๆ ใน OIC ก็ทำได้ยากเนื่องจากความหลากหลาย สิ่งที่สมาชิกของ OIC มีอยู่นั้นเป็นเพียงค่านิยมและอุดมการณ์ ซึ่งหากเปรียบเทียบกับรูปแบบขององค์การที่

¹³¹ Indonesia, Malaysian relation still testy. United Press International, Apr 19, 2006, (<http://Washington.com/upir/breaking/20050419-010828-3457.r.htm>)

¹³² Minhaj A. Kidwar, Organization of Islamic Conference-Vision for 2050 (http://www.ilaam.net/Opinions/OIC_Vision_for_2050.html)

ประสบความสำเร็จอย่างสหภาพยุโรปแล้ว OIC ยังคาดหวังอีกหลายประการในการรวมตัวเข้าด้วยกันอย่างมีผล อย่างเช่นการมีประวัติศาสตร์ร่วมกัน ความเหมือนกันของอารยธรรม ภูมิศาสตร์ การพัฒนาทางเศรษฐกิจในระดับเดียวกัน ฯลฯ ดังนั้นจากจำนวนของประเทศสมาชิกที่เพิ่มขึ้นได้มีการเรียกร้องให้ปฏิรูป OIC ตัวอย่างเช่นมาเลเซียซึ่งเป็นประธานปัจจุบันขององค์การเชื่อว่าจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงอย่างขนานใหญ่ รวมทั้งกฎบัตรใหม่ ชื่อและกลไกการตัดสินใจ เพื่อจะเผชิญกับการคุกคามที่ท้าทายซึ่งรออยู่ข้างหน้า¹³³

ในการนี้ของปากีสถาน ในการประชุมสุดยอดเมื่อวันที่ 8 และ 9 ธันวาคม ปี ค.ศ.2005 พลเอกเพอร์เวซ มุซาร์รอฟ (Pervez Musharraf) ได้เรียกร้องให้มีการปรับรูป OIC และเขามีความมั่นใจว่า OIC จะให้การรับรองข้อเสนอของเขาเพื่อจะเปลี่ยนแปลงกฎบัตรและรื้อปรับกลุ่มประเทศมุสลิมต่อไป

OIC เป็นองค์การเพียงในนาม โครงสร้างและกระบวนการมิได้แตกต่างอย่างเห็นได้ชัดจนไปจากองค์การระหว่างประเทศอื่นๆ ในเกือบจะทุกๆ เรื่อง ความเป็นสมาชิกก็นิยามกันอย่างหลวมๆ ซึ่งในความเป็นจริงแล้วประเทศกำลังพัฒนาประเทศใดก็ตามสามารถสมัครเข้าเป็นสมาชิกได้ รัฐสมาชิกมีลักษณะเหมือนๆ กันคือยังไม่พัฒนาในทางเศรษฐกิจและต้องพึ่งพาประเทศอื่นๆ อยู่ ในเวลาเดียวกันรัฐก็ขาดวัฒนธรรม ภาษา หรือเครื่องผูกมัดในทางวัฒนธรรมร่วมกัน ร้อยละ 20 ของรัฐสมาชิกเรียกตัวเองว่าเป็นรัฐทางโลกในรัฐธรรมนูญของพวกเขาและในบางประเทศชาวมุสลิมก็เป็นชนกลุ่มน้อย OIC นั้นประกอบขึ้นด้วยรัฐที่มาจากความหลากหลาย ผลที่ตามมาทำให้ความผูกพันใน OIC ขาดความแน่นแฟ้นเป็นอย่างมาก

กฎบัตรของ OIC สะท้อนค่านิยมบางประการซึ่งมิได้ขัดแย้งกับข้อกำหนดของกฎหมายระหว่างประเทศ ซึ่งรวมทั้งเรื่องญิฮาด¹³⁴ (Jihad) ความคิดเรื่องญิฮาดซึ่งอ้างถึงในมติของ OIC นั้นหมายถึงการช่วยเหลือในการกระทำที่เป็นการป้องกันการรุกราน

ด้วยเหตุผลดังกล่าวนโยบายของ OIC ที่มีต่อประเด็นระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับโลกอิสลามนั้นสอดคล้องกับค่านิยมของโลกและข้อกำหนดทั้งหลาย OIC สนับสนุนนโยบายที่สะท้อนถึงความจำเป็นที่จะกำหนดตำแหน่งของรัฐสมาชิกในระดับต่างๆ ของระบบโลก ซึ่งอยู่ในกรอบแห่งกฎเกณฑ์ของกฎหมายระหว่างประเทศ

¹³³ <http://www.turkishweekly.net/interlview.php?id=87>.

¹³⁴ คำว่า ญิฮาด (การต่อสู้ดิ้นรน) นั้นมีขอบเขตกว้างไกลกว่าการต่อสู้ทางวัตถุ การจำกัดความหมายของญิฮาดว่าเป็นสงครามการรุกราน หรือสงครามปกป้องตนเองนั้นเป็นความเข้าใจปรัชญาที่อยู่เบื้องหลังคำว่าญิฮาดที่ไม่ถูกต้อง ญิฮาดคือความพร้อมที่จะใช้ความพยายามของเขาอย่างที่สุด ทั้งโดยตัวเองและร่วมกับผู้อื่นและในทุกทิศทางทั้งภายใน ภายนอก และตัวบุคคลเพื่อสิ่งที่ดีในโลกนี้ และปกป้องอันตราย สิ่งนี้จะรวมถึงสภาพแวดล้อม การต่อสู้ในสนามรบ อย่างไรก็ตามความไม่เข้าใจในปรัชญาที่อยู่เบื้องหลังหลักการของญิฮาดจะนำไปสู่การรุกรานที่ “ไม่ศักดิ์สิทธิ์” เช่นการรุกรานและความอยุติธรรม และสงครามต่างๆ ที่ประเทศอิสลามได้รับ

เช่นเดียวกับองค์การระหว่างประเทศทั้งหลาย OIC ได้ดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่ง จุดมุ่งหมายหลัก 4 ประการคือ – การแก้ไขข้อพิพาทระหว่างรัฐสมาชิกอย่างสันติ – ความมั่นคง ร่วมกัน – การมีนโยบายต่างประเทศในหมู่รัฐสมาชิกร่วมกัน – และการส่งเสริมความร่วมมือทาง เทคนิคระหว่างรัฐสมาชิก

มีการสรุปกันว่า OIC ได้รับความสำเร็จเป็นส่วนใหญ่ในด้านความร่วมมือทางเทคนิค หรือในบางระดับก็ได้รับความสำเร็จในด้านการมีนโยบายต่างประเทศร่วมกัน อย่างไรก็ตาม การทำหน้าที่ในด้านการแก้ไขความขัดแย้งและในเรื่องการป้องกันร่วมกันประสบความสำเร็จแค่ เพียงพื้นผิวเท่านั้น

อย่างไรก็ตาม OIC สามารถดำรงอยู่ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงในทางโลก ทั้งนี้ OIC มีความพยายามที่จะเพิ่มความสามารถที่เป็นไปอย่างเหมาะสม OIC ได้นำเสนอประเด็นในเรื่อง สิทธิมนุษยชน การต่อต้านการก่อการร้าย ความมั่นคงทางอาหารและความสงบในระดับโลก และในระดับภูมิภาค ตัวอย่างเช่น OIC ได้นำเสนอกฎบัตรทางด้านสิทธิมนุษยชนของตนเอง และสนับสนุนกระบวนการสันติภาพในตะวันออกกลาง สิ่งเหล่านี้ได้แสดงให้เห็นการเปลี่ยน ผ่านไปจากนโยบายที่มีอยู่แต่เดิม

OIC เป็นพลังของความเป็นกลางและความเป็นปึกแผ่นของ OIC เป็นขั้นตอนที่มีความ จำเป็นหากว่า OIC ต้องการจะให้เกิดความสอดคล้องระหว่างตะวันตก – อิสลาม OIC เป็น สะพานเชื่อมระหว่างโลกมุสลิมกับตะวันตก

จากข้อมูลข้างต้น อาจกล่าวได้ว่า OIC ยังมีปัญหาในหลายๆ ด้าน อาทิ ความขัดแย้ง ในเรื่องผลประโยชน์แห่งชาติของประเทศสมาชิก กลุ่มทางการเมืองที่ไม่ได้เพียงแบ่งแยกกันบน พื้นฐานของภูมิศาสตร์และวัฒนธรรม แต่รวมถึงรูปแบบการเมืองและอุดมการณ์ที่มีร่วมกัน อันนำไปสู่การออกเสียงกันเป็นกลุ่ม กรอบการทำงานทางกฎหมายที่ขาดประสิทธิภาพ เนื่องจากกฎบัตรขององค์การฯ ขาดคำจำกัดความที่ชัดเจนเกี่ยวกับเป้าหมายและหลักการ ใน แนวทางวิชาการที่จะนำไปสู่ปฏิบัติการต่างๆ ความอ่อนแอขององค์การอันเนื่องมาจากปัญหา ด้านอัตลักษณ์ในบรรดาประชากรของรัฐสมาชิก สำหรับตัวองค์การเอง ก็ยังมีวิธีการบริหารจัดการ เช่น การขาดการพัฒนาระเบียบวินัยของสมาชิก ปัญหาปริมาณงาน และปัญหา งบประมาณอันจำกัด อันเนื่องมาจากได้รับเงินอุดหนุนอย่างสม่ำเสมอจากบางประเทศเท่านั้น

จะเห็นได้ในที่นี้ว่า OIC ซึ่งจัดเป็นองค์การฯ เสมือน "สหประชาชาติแห่งโลกมุสลิม" ซึ่ง แม้จะเป็นองค์การฯ ที่แสดงตัวทางอุดมการณ์หรือแนวคิดโดยมีแนวคิดเกี่ยวกับอุมมะฮ์ หรือ ประชาคมมุสลิมโลกในระบบความสัมพันธ์ระหว่างประเทศปัจจุบัน และยังคงเป็นองค์การฯ ที่ "ยึดโยงแนวทางโลก" (secular) อย่างไรก็ตาม ในความเป็นองค์การระหว่างประเทศใน ความหมายทางวิชาการแบบสากลนั้น เพื่อที่จะได้สามารถมีบทบาทเป็นเอกเทศและมี ประสิทธิภาพเป็นต่างหากจากรัฐสมาชิก แม้จะถือว่าเป็นองค์การตัวแทนของประชาคมมุสลิม แต่ OIC ก็ไม่สามารถจะเลี่ยงปัญหาในการจัดองค์การและการบริหารองค์การได้และต้องเผชิญ ปัญหาเช่นเดียวกับองค์การระหว่างประเทศทั้งหลายซึ่งได้แก่ ปัญหาการประสานงานระหว่างรัฐ

ต่าง ๆ ที่เข้ามามีส่วนร่วมกันในกรอบขององค์การ OIC เช่น ปัญหางบประมาณ ประสิทธิภาพของการบริหารจัดการ การแสวงหาแนวทางร่วมในประเด็นต่าง ๆ การประสานงานภายในองค์การอย่างมีประสิทธิภาพ (coordination) ท่ามกลางความหลากหลาย ทั้งทางชาติพันธุ์และทางความเชื่อด้านศาสนา ระหว่าง รัฐสมาชิก ในขณะที่วัตถุประสงค์สำคัญขององค์การฯ ได้แก่ การส่งเสริมเอกภาพของ “โลกมุสลิม”

อย่างไรก็ตาม พลัทธิเชิงจำนวน (1.3 พันล้านศาสนิกชน) หรือความกว้างขวางของเขตภูมิศาสตร์ (4 ทวีป 10 เขตภูมิศาสตร์) และอาจจะเพิ่มความหลากหลายเชิงชาติพันธุ์ และชนบประเภทวัฒนธรรม ซึ่งประกอบขึ้นเป็นภูมิหลังของ “โลกมุสลิม” อันเป็นนามธรรมนั้น OIC ในฐานะองค์การฯ ยังต้องคำนึงถึงจำนวนหน่วยพื้นฐานหรือตัวแสดงระหว่างประเทศหลักของโลกคือ รัฐอธิปไตย ซึ่งมีจำนวนถึง 57 รัฐซึ่งเท่ากับกว่า 1 ใน 3 ของสมาชิกองค์การสหประชาชาติซึ่งมีจำนวน 192 ประเทศ สถานการณ์นี้ทำให้เกิดปัญหาปฏิสัมพันธ์ระหว่าง “เอกภาพ” (unity) และ “ความหลากหลาย” (diversity) ซึ่งท้าทายรัฐอธิปไตยมุสลิมในการที่จะรวมกันเป็น “สหประชาชาติแห่งโลกมุสลิม” เองเป็นอย่างดี¹³⁵

6. อนาคตและการปฏิรูปของ OIC

ดูเหมือนว่ากฎบัตรของ OIC มิได้สร้างบทบาทที่ตื่นตัวให้กับ OIC แต่อย่างใด ดังนั้นในการประชุมสุดยอดของ OIC ในระหว่างวันที่ 16-18 ธันวาคม ปี ค.ศ. 2003 ที่ปุตราจายา (Putrajaya) มาเลเซียจึงเป็นผู้นำเสนอปัญหาความขัดแย้งอิสราเอล-อาหรับ การก่อสงครามโดยสหรัฐอเมริกาและการยึดครองอิรักและการสนทนาวาดด้วย “สงครามก่อการร้าย” ซึ่งในความเห็นของชาวมุสลิมจำนวนมากได้กลายมาเป็น “สงครามต่อต้านอิสลาม” การประชุมสุดยอดครั้งที่ 10 หัวข้อใหญ่จะอยู่ในเรื่อง “ความรู้และศีลธรรมสำหรับความก้าวหน้าของอุมมะฮ์” (Knowledge and Morality for the Progress of ummah)¹³⁶ ในแถลงการณ์ของการประชุมสุดยอด OIC มีเนื้อหา ดังนี้

การประชุมสุดยอดของ OIC ได้มีการเรียกร้องให้เร่งถ่ายโอนอำนาจในอิรักมาจากกองกำลังที่เข้ายึดครองของสหรัฐอเมริกาให้แก่รัฐบาลอิรัก โดยย้ำถึงสิทธิของประชาชนชาวอิรักที่จะตัดสินใจอนาคตทางการเมืองของตนเอง และประกาศว่าสหประชาชาติควรจะมีบทบาทที่อยู่ตรงกลางในกระบวนการนั้น แถลงการณ์ได้ประกาศประณามลัทธิก่อการร้ายในทุกรูปแบบ และประกาศว่าการโจมตีทางอากาศของอิสราเอลต่อซีเรียจะก่อให้เกิดการขยายความรุนแรงที่เป็นอันตรายในตะวันออกกลาง ซึ่งจะเป็นภัยต่อสันติภาพและความมั่นคงทั้งในระดับภูมิภาคและ

¹³⁵ ขจิต จิตตะเสวี, องค์การระหว่างประเทศในฐานะเวทีและตัวแสดงระหว่างประเทศ : บริบทใหม่ของการปรับนโยบายต่างประเทศของไทยไทยในกระแสโลกาภิวัตน์, วารสารสาธิตธรรม, ปีที่ 63 กุมภาพันธ์ 2549, หน้า 320.

¹³⁶ K Gajendra Singh, Muslim nations strike a discordant note, Atimes online, Oct 16, 2003 (http://www.atimes.com/atimes/Southeast_Asia/EJ16Ae03.html)

นานาชาติ ยิ่งไปกว่านั้นใน 106 ข้อที่ได้รับการยอมรับในแถลงการณ์คือการประณามการคุกคามต่อนายยาซีร์ อะเราะฟาต (Yasser Arafat) ผู้นำชาวปาเลสไตน์ การรุกรานเข้ามายังดินแดนปาเลสไตน์และการก่อสร้างรั้วที่เป็นการแบ่งแยก ความห่วงใยต่อสถานการณ์ในอัฟกานิสถาน และความตระหนักต่อการเจรจาที่ล้มเหลวขององค์การการค้าโลก (World Trade Organization)¹³⁷

การประชุมสุดยอดของ OIC ซึ่งมีขึ้นในช่วงที่มีความขัดแย้งอยู่ในหมู่สมาชิกนั้นยังไม่มีมาตรการใดที่เป็นการเฉพาะเจาะจง แถลงการณ์ก็เป็นเพียงแค่การยืนยันกรณาดำเนินการของ OIC ที่มีต่อสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง แต่ไม่มีมาตรการที่เป็นสาระได้ถูกประณามออกมา

มินฮัจญ์ เอ.กิดวัย (Minhaj A. Qidwai) มีทรรศนะต่อสถานะของชาวมุสลิมที่น่าสนใจว่าทุกวันนี้ชาวมุสลิมอยู่ในสภาพปั่นป่วน และ OIC ก็เป็นเครื่องมือเดียวของชาวมุสลิมที่จะฟื้นขึ้นมาสู่ความรุ่งเรืองของอิสลามดั้งเดิม แต่ต้องเผชิญกับปัญหาที่กำลังทำลายอยู่หลายประการ ดังนั้นกฎบัตรของ OIC จึงจำเป็นต้องมีการพิจารณาอุปสรรคของ OIC และการแก้ไขปัญหสำหรับการพัฒนาของอุมมะฮ์ในอนาคต ในฐานะที่เป็นนโยบายภาคปฏิบัติต่อไป

ประการแรก เป็นที่ยอมรับกันว่าความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจเป็นปัจจัยที่ขาดไม่ได้สำหรับตัวแสดงแห่งอำนาจ อย่างไรก็ตาม อันเนื่องมาจากความยากลำบากของรัฐบาลสมาชิก OIC ได้กลายมาเป็นหนึ่งในอุปสรรคสำหรับการพัฒนาชุมชนอิสลามว่าทำไมประเทศมุสลิมส่วนใหญ่จึงประสบความล้มเหลวในการพัฒนาเศรษฐกิจ ปัญหามาจากรัฐบาลของพวกเขาซึ่งบริหารงานอย่างขาดประสิทธิภาพและมีการคอร์รัปชันกันอย่างมากในประเทศของพวกเขา การปฏิบัติที่ไร้จรรยาบรรณได้ทำให้ความสามารถของพวกเขาต้องอ่อนด้อยลงไป ดังนั้นประเทศมุสลิมจำเป็นต้องมีคลื่นลูกใหม่ทางเศรษฐกิจ นักวิจารณ์บางคนอ้างความยากจนของชาวมุสลิมว่ามาจากความไม่เป็นรัฐทางโลกของอิสลาม (Islamic non-secularism) แต่ความจริงใครที่คุ้นเคยกับศาสนาอิสลามและการเมืองย่อมรู้ว่าเป็นความเข้าใจที่ผิดอย่างใหญ่หลวง ความจริงปัญหาความยากจนของประเทศมุสลิมก็เหมือนกับประเทศอื่นๆ คือมีทั้งรุ่งเรืองและตกต่ำโดยส่วนหนึ่งมาจากการคอร์รัปชัน อย่างไรก็ตามรัฐบาลของบางประเทศก็หาทางออกด้วยการสร้างวิสาหกิจเอกชนที่เข้มแข็งขึ้นมา ทำให้ประเทศของตนขึ้นมาเป็นประเทศชั้นนำในโลกนี้ได้ การพัฒนาเศรษฐกิจของมาเลเซียเป็นตัวอย่างที่ดีที่สุด

ยิ่งไปกว่านั้น OIC ควรทำงานร่วมกับองค์กรระหว่างประเทศอื่นๆ เพื่อที่จะมีบทบาทสำคัญในระบบโลก การทำงานร่วมกันของ OIC-EU ซึ่งมีขึ้นเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ ปี ค.ศ. 2003 ถือเป็นการเริ่มต้นที่ดีในการเข้ามามีบทบาทสำคัญในโลกมากขึ้น¹³⁸

¹³⁷ Royal Embassy of Saudi Arabia, Washington DC, 2003 Foreign Relations News Story, Crown (<http://www.sayduembassy.net/2003News/News/RefDetail.asp?clindex=894>)

¹³⁸ Minhaj Qidwai, 2005 "OIC Meeting and Challenges to Ummah" December, 5

ศักยภาพของประเทศ OIC

ในตอนปลายทศวรรษที่ 1970 และทศวรรษ 1980 ได้มีการฟื้นฟูบทบาทของศาสนาอิสลามในประเทศที่กำลังพัฒนาจำนวนหนึ่งอย่างเห็นได้ชัด การพัฒนานี้ถือกำเนิดขึ้นพร้อมๆ กับการขยายความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของประเทศมุสลิมซึ่งเป็นสมาชิกของ OIC และโลกส่วนอื่นๆ ด้วย บทบาทของ “ปัจจัยด้านอิสลาม” ก็มีความสำคัญขึ้นในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ คำว่า “โลกอิสลามหรือโลกมุสลิม” ก็ถูกใช้บ่อยครั้งเข้าเมื่อกล่าวถึงประเทศมุสลิม ซึ่งประกาศรับอิสลามเป็นศาสนาประจำชาติ ซึ่งกำลังอยู่ในขั้นพัฒนาการต่างๆ กัน

ประเทศมุสลิมเริ่มที่จะเกาะกลุ่มกันทางเศรษฐกิจทั้งในเอเชียและแอฟริกา ซึ่งต่อมาได้มีองค์กรทางการค้ากำเนิดขึ้นมาหลายองค์กรด้วยกัน ส่วนในการแก้ไขปัญหาทางการเมืองนั้น นับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1969 เป็นต้นมาได้มีการพบปะและการประชุมของประมุขและรัฐบาลของประเทศมุสลิมหลายประเทศ บรรดารัฐมนตรีต่างประเทศขององค์กรการประชุมอิสลามได้จัดประชุมประจำปีขึ้นเพื่ออภิปรายถึงปัญหาของโลกในวงกว้างและพยายามหาหนทางที่จะแก้ไขปัญหานั้นให้ได้

ชาวมุสลิมในโลกที่เป็นสมาชิกของ OIC มีจำนวนร้อยละ 80-90 ของประชากรในประเทศเอเชียและแอฟริกา รวม 30 ประเทศ นับตั้งแต่ฝั่งมหาสมุทรแอตแลนติกไปจนถึงมหาสมุทรแปซิฟิกเข้าไปยังทวีปแอฟริกาเหนือ และภาคกลางกับเอเชียใต้ ประเทศที่มีชาวมุสลิมอาศัยอยู่เป็นจำนวนมากก็มีอยู่กว่า 40 ประเทศ ถ้านับชาวมุสลิมทั่วโลกก็จะมีมากกว่าหนึ่งพันสี่ร้อยล้านคน ร้อยละ 90 ยึดถือสำนักคิดซุนนี และร้อยละ 10 ยึดถือสำนักคิดชีอะฮ์

ประเทศมุสลิมที่มีความสำคัญทางด้านการค้าและธุรกิจ ได้แก่ ซาอุดีอาระเบีย แอลจีเรีย และสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ (เป็นประเทศที่ส่งออกน้ำมันและก๊าซ) ประเทศมุสลิมผู้ส่งออกที่สำคัญๆ ได้แก่ มาเลเซีย และอินโดนีเซีย (ยางธรรมชาติ ดีบุก และวัตถุดิบอื่นๆ) ประเทศที่มีความสำคัญต่อมหาอำนาจในแง่ผลประโยชน์ทางด้านยุทธศาสตร์ ได้แก่ อิหร่าน ตุรกี ปากีสถาน อิรัก โมร็อกโก ตูนิเซีย ฯลฯ

จากข้อมูลดังกล่าวมาข้างต้นจึงอาจกล่าวได้โดยสังเขปว่าประเทศสมาชิก OIC เป็นประเทศที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ทั้งในแง่ภูมิ-รัฐศาสตร์ และประชากร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงครึ่งหลังของทศวรรษที่ 1970 และต้นทศวรรษ 1980 เป็นต้นไป ทั้งนี้ก็เพราะบทบาทของประเทศเหล่านี้ที่มีมากขึ้นทั้งทางด้านการเมืองและเศรษฐกิจ ประเทศสมาชิก OIC ที่มีน้ำมันอยู่ก็ได้กลายเป็นผู้ควบคุมพลังงานในโลกทุนนิยมเป็นส่วนใหญ่ และมีบทบาทในการเป็นผู้ส่งวัตถุดิบชนิดอื่นๆ อีกด้วย การที่ประเทศดังกล่าวร่ำรวยขึ้นมาจากการขายน้ำมัน ทำให้ชนชั้นปกครองสามารถมีอิทธิพลอย่างใหญ่หลวงต่อเศรษฐกิจของโลกทุนนิยม

อย่างไรก็ตามประเทศมุสลิมที่เป็นสมาชิกของ OIC นั้นมีโครงสร้างทางการเมือง แนวโน้ม และระดับของการพัฒนาด้านสังคมเศรษฐกิจแตกต่างกันเป็นอย่างมาก มีประเทศที่ร่ำรวยมหาศาลจากทรัพยากรน้ำมัน (ซาอุดีอาระเบีย สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ และคูเวต) และยังมีประเทศที่ยากจนข้นแค้น (บังกลาเทศ แกมเบีย กินี มาลี ไนเจอร์ ซูดาน ฯลฯ)

โครงสร้างด้านการเมืองของประเทศเหล่านี้ก็มีตั้งแต่ประชาธิปไตยแบบปฏิกิริยาไปจนถึงศาสนรัฐ มีความหลากหลาย ไม่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ซึ่งเกิดจากการไม่มีองค์กรกลางร่วมกัน คืออิสลามไม่มีศูนย์กลางทางศาสนาอันเดียวกัน (เหมือนเมื่อครั้งอิสลามอุบัติขึ้นมาครั้งแรกในศตวรรษที่ 7) และก็ไม่มีระบบลำดับชั้นของตำแหน่งผู้นำทางศาสนาจากนานาประเทศแบบเดียวกันด้วย ทั้งนี้ก็เพราะอิสลามไม่มีสถาบันนักพรต นักบวช แต่ก็ถือกันโดยทั่วไปว่าซาอุดีอาระเบียเป็นศูนย์กลางทางศาสนา และการเมืองที่มีอำนาจหน้าที่มากที่สุดในโลกมุสลิม¹³⁹

ศักยภาพประการแรกของการมาจากรหัสการได้ดินคือน้ำมัน สืบเนื่องจากสมาชิกสิบสามประเทศของประเทศส่งออกน้ำมันคือ OPEC¹⁴⁰ ซึ่งมีน้ำมันสำรองของโลกมากกว่าร้อยละ 78.3 เป็นสมาชิกของ OIC ซึ่งได้แก่อิหร่าน อิรัก คูเวต ซาอุดีอาระเบีย กาตาร์ อินโดนีเซีย ลิเบีย สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ แอลจีเรีย ไนจีเรียและกาบอง ประเทศเหล่านี้ร่วมมือเพื่อให้มีเอกภาพในนโยบายน้ำมันของประเทศสมาชิกและมั่นใจต่อความมั่นคงของราคาน้ำมันเพื่อให้ได้มาซึ่งความมีประสิทธิภาพ เศรษฐกิจและการส่งน้ำมันอย่างต่อเนื่องให้แก่ผู้ใช้ น้ำมัน รายได้ที่มีอย่างต่อเนื่องทำให้ผู้ผลิตได้รับเงินทุนตอบแทนในการลงทุนอุตสาหกรรมน้ำมัน เนื่องจากประเทศ OPEC สามารถผลิตได้ราวร้อยละ 40 ของน้ำมันโลกและร้อยละ 50 ของการค้าน้ำมันระหว่างประเทศ การตัดสินใจใดๆ ที่จะเพิ่มหรือลดการผลิตอาจต่ำกว่าหรือทำให้ราคาน้ำมันดิบสูงขึ้นได้¹⁴¹

¹³⁹ จรัญ มะลูลีม, ไทยกับโลกมุสลิม ในอุษณีย์ บัทยาพันธ์ ไทยกับเพื่อนบ้าน, (กรุงเทพ : สถาบันเอเชียศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย) หน้า 17-19.

¹⁴⁰ ประเทศสมาชิกของ OPEC ประกอบไปด้วยรัฐผู้ก่อตั้งได้แก่ อิรัก อิหร่าน คูเวต ซาอุดีอาระเบีย เวเนซุเอลา และมีแปดประเทศเข้าร่วมได้แก่ กาตาร์ อินโดนีเซีย ลิเบีย สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ แอลจีเรีย ไนจีเรีย อิเควดอร์ และกาบอง

¹⁴¹ <http://www.opec.org/library/FAQs/aboutOPEC/q14..htm>

ในปี 2006 ประมาณการของประชากรมุสลิมทั่วโลกคือ 1.6 พันล้าน ประชากรมุสลิมส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในเอเชีย แอฟริกาและยุโรปตามลำดับ ปัจจัยนี้มีความสำคัญในการทำให้สายสัมพันธ์ระหว่างประเทศอิสลามและประเทศอื่นๆ รอบโลกแน่นแฟ้นยิ่งขึ้น เพราะสิ่งนี้จะช่วยสร้างความเข้าใจให้แกกันและกัน

หน่วย : ประชากรล้านคน

ทวีป	ประชากรในปี 2005	ประชากรมุสลิม ในปี 2005	จำนวนมุสลิมคิดเป็น ร้อยละ
แอฟริกา	906	461.77	48.10
เอเชีย	3921	1043.71	26.39
ยุโรป	727.40	51.19	7.04
อเมริกาเหนือ	329	6.62	2.05
อเมริกาใต้	559	1.64	0.30
โอเชียเนีย	33	0.35	1.09
รวม	6,313.78	1,565.28	23.52

การปฏิรูป OIC

OIC ผ่านการปรับรูปและพิจารณาที่จะเปลี่ยนชื่อมาแล้ว OIC ได้พิจารณาถึงกฎบัตรและกิจการต่างๆ และจัดการกิจนั้นด้วยกำลังแรงคนที่เหมาะสมในลักษณะที่เป็นเหมือนกับการสนับสนุนบทบาทของ OIC เอง พร้อมๆ ไปกับการกระตุ้นสถาบันต่างๆ และทำความเข้าใจขององค์การดังกล่าวกับองค์การที่ไม่สังกัดรัฐบาลที่ได้รับการยอมรับในรัฐสมาชิกของ OIC เช่นให้อำนาจเลขาธิการในการทำหน้าที่ของตนและนำเสนอแก่เลขาธิการด้วยความยืดหยุ่นเพื่อให้เลขาธิการจะได้นำเอาภารกิจที่ได้รับมอบหมายไปปฏิบัติและทำให้หน่วยงานพิเศษและหน่วยงานในสังกัดทั้งหมดมีความเข้มแข็ง เพื่ออนุญาตให้พวกเขาได้ทำหน้าที่ที่ปรารถนาและเสริมความร่วมมือกับสำนักเลขาธิการและเรียกร้องให้พิจารณากิจการต่างๆ ของหน่วยงานเหล่านี้ และยอมรับการยกเลิกหน่วยงานที่พิสูจน์ว่าไม่มีศักยภาพ

ขณะเดียวกัน OIC ได้สร้างกลไกเพื่อติดตามมติต่างๆ ด้วยการสร้างหน่วยงานบริหารประกอบขึ้นด้วยการประชุมสุดยอดและการประชุมระดับรัฐมนตรีที่มีอำนาจเท่าเทียมกัน ซึ่ง

ได้แก่ประเทศที่เป็นเจ้าภาพและสำนักเลขาธิการ รัฐสมาชิกที่มีความเกี่ยวข้องควรได้รับเชิญให้เข้าร่วมในการประชุมที่มีความเจาะจงเหล่านี้

นอกจากนี้ OIC ยังให้อำนาจเลขาธิการในการเตรียมการศึกษา เพื่อทำให้บทบาทของกองทุนเพื่อความเป็นปึกแผ่นอิสลามเข้มแข็งและพัฒนาและส่งเสริมการศึกษาให้กับการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศ และสนับสนุนรัฐสมาชิกใหม่ให้จ่ายส่วนที่ได้รับมอบหมายทั้งหมดและตรงเวลาต่อเลขาธิการและหน่วยงานระดับรองลงมาเพื่อให้เป็นไปตามมติที่เกี่ยวข้อง เพื่อที่จะทำให้รัฐสมาชิกใช้ประโยชน์ของพวกเขาเองในการอำนวยความสะดวกและการบริการโดยหน่วยงานเสริมและหน่วยงานพิเศษที่สังกัดอยู่ในรัฐบาลต่างๆ

7. OIC กับแนวคิดใหม่

อิสลามหะฎอริย (ISLAM HADHARI)

นำหลอมใหม่สู่การเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วของมาเลเซีย

หะฎอริยเป็นคำที่มาจากภาษาอาหรับหมายถึง อารยธรรม (civilization) หรืออารยธรรมอิสลาม (Civilizational Islam) เป็นแนวคิดทางอารยธรรมที่มีจุดมุ่งหมายสำคัญในการพัฒนา มาเลเซียให้เป็นประเทศที่พัฒนาแล้วในปี ค.ศ. 2020

สำหรับเนื้อหาของแนวคิดเรื่องอิสลามหะฎอริยที่นำเสนอโดยกรมพัฒนาอิสลาม (Jakim) มีสาระสำคัญดังนี้

อิสลามหะฎอริย เป็นแนวคิดในการพัฒนามนุษย์ สังคมและการพัฒนามาเลเซีย มีลักษณะเป็นองค์รวม วางอยู่บนพื้นฐานอันกว้างขวางของอารยธรรมอิสลาม เพื่อที่จะสร้างสังคมของปัจเจกและสังคมอิสลามที่มีความมั่นคงทางจิตวิญญาณ ปัญญา และพลังทางวัตถุ มีความสามารถที่จะแข่งขัน คำนึงถึงอนาคต คิดค้นใหม่ และมีความสามารถในการจัดการกับการท้าทายร่วมสมัยโดยใช้วิทยปัญญา ความมีเหตุผล จุดหมายและปฏิบัติได้

วิสัยทัศน์ของแนวคิดนี้คือการทำให้มาเลเซียเป็นตัวอย่างของประเทศมุสลิมที่พัฒนาแล้วซึ่งวางอยู่บนนำหลอมของมาเลเซียเอง

ในปัจจุบันมีการนำเสนอแนวคิดหลากหลายที่มาจากโลกมุสลิมทั้งจากผู้ปกครองประเทศ นักวิชาการ และนักคิด เช่นแนวคิดการสนทนาทางวัฒนธรรมจากอิหร่าน อิสลามแบบเป็นกลางและท่วงทำนองอื่นๆ ที่เน้นความเป็นกลางเป็นหลัก เช่นความคิดที่มาจาก กษัตริย์จอร์แดน จากผู้นำปาเลสไตน์ จากผู้นำอินโดนีเซียและมาเลเซีย เป็นต้น

อย่างไรก็ตามอุปสรรคที่มีอยู่เสมอก็คือความคิดที่ยังไม่ลงตัวระหว่างแนวจารีตนิยม (Traditionist) กับแนวสมัยนิยม (Modernist) คนบางคนพยายามยึดจารีตในขณะที่บางคนต้องการเปิดกว้างให้มากขึ้น ในขณะที่มีพวกหัวก้าวหน้า นักแนบ แต่ละทิ้งจารีต แต่แนวทางที่ดีที่สุดก็คือการยึดหลักผสมผสาน ด้วยการเอาเนื้อหาจากจารีตในอดีตที่ดีรวมเข้ากับแนวคิดที่เป็นวิถีวิทยาใหม่ของปัจจุบัน ที่ผ่านมามาเลเซียได้ใช้ความพยายามมาตลอดใน

การบูรณาการอดีตกับปัจจุบันเข้าด้วยกัน และในเวลาเดียวกันมาเลเซียก็เข้าไปมีส่วนร่วมกับการค่านิยมและค่านิยมของวัฒนธรรมและสังคมที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์

หลักการของอิสลามหะฎอริยจึงประกอบไปด้วย

ความเชื่อในพระเจ้าและมีสติสำนึกต่อพระองค์

เป็นรัฐบาลที่ยุติธรรมและโปร่งใส

เป็นผู้คนที่มีความสัตย์ซื่อ

เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านความรู้

การพัฒนาทางเศรษฐกิจที่สมดุลและครอบคลุม

คุณภาพชีวิต

ให้ความสนใจต่อชนกลุ่มน้อยและสตรี

มีความเข้มแข็งในทางศีลธรรมและวัฒนธรรม

สิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน

ความเข้มแข็งในการป้องกัน

ทั้งนี้ขอบเขตและจุดมุ่งหมายของอิสลามหะฎอริยจะเน้นไปที่

การพัฒนาทางการศึกษา

การพัฒนาทางเศรษฐกิจ

การจัดการและการพัฒนาการบริหาร

การพัฒนาทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

การพัฒนาทางการเกษตร

การพัฒนาทางกฎหมาย

อิสลามหะฎอริย ตามแนวคิดที่ได้อธิบายไว้ โดย ศ.ดร.ซิดีก บาบ่า (Prof.Dr.Sidek Baba) แห่งมหาวิทยาลัยมุสลิมนานาชาติของมาเลเซีย มีเนื้อหาสำคัญอยู่ที่ว่าการพัฒนาควรจะวางอยู่ที่ค่านิยมและพื้นฐานทางจริยธรรมซึ่งสอดคล้องกับความจำเป็นของมาเลเซีย ตัวอย่างสองตัวอย่างในทางเศรษฐศาสตร์และสถาบันการศึกษาในมาเลเซียสามารถแสดงให้เห็นถึงปรัชญาของอิสลามหะฎอริยได้ นั่นคือสถาบันทางการเงินอย่างเช่นธนาคารอิสลาม (Islamic Bank หรือ Bank Islam) ตะกาฟูลอิสลาม (การประกันแบบอิสลาม – Takaful Islam) และมหาวิทยาลัยอิสลามนานาชาติมาเลเซีย (International Islamic University – IIUM) สถาบันเหล่านี้ใช้หลักการประสานแนวคิดเข้าหากันในการทำงานโดยผู้ที่มีใจมุสลิมก็ได้เข้าไปมีส่วนร่วมทั้งในด้านการศึกษาและการธนาคารดังกล่าวอย่างเข้มข้น

อิสลามหะฎอริย มุ่งหวังพัฒนาทรัพยากรมนุษย์บนพื้นฐานยุทธศาสตร์ทางการศึกษา ด้วยการส่งเสริมผู้คนให้ใช้ระบบการศึกษาที่เป็นองค์รวม อันเป็นเครื่องมือสู่จุดมุ่งหมายในทางอารยธรรม นำไปสู่การจัดตั้งโรงเรียนที่มีวิสัยทัศน์และโรงเรียนแห่งความชาญฉลาด กว้างขวางไปกับการให้ความสะดวกต่าง ๆ ในการการรวมตัวกัน แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติสำหรับปี

ค.ศ. 2001-2010 ที่เน้นการพัฒนาคุณภาพของทรัพยากรมนุษย์ที่ดีกว่าสำหรับมาเลเซียได้เริ่มต้นขึ้นแล้ว

ในดินแดนที่มีความเป็นพหุสังคม (Plural Society) เช่นมาเลเซีย ชาติพันธุ์ต่างๆ ล้วนมาจากอารยธรรมใหญ่ของโลก คืออินเดีย มาเลย์ และจีน นานนับปีมาแล้วที่ชาติเหล่านี้มีจารีตทางวัฒนธรรมที่เจริญรุ่งเรืองในหลายๆ ด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านปรัชญา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ความเข้าใจในความแตกต่างทางวัฒนธรรม ปรัชญาและอารยธรรมนับเป็นพื้นฐานสำหรับชาวมุสลิมและผู้ที่มีไม่มุสลิม ความคิดในเรื่อง ลิตะอาเราะฟู หรือการรู้จัก การให้ความร่วมมือ การไปมาหาสู่กันนั้นเป็นหลักการที่เป็นแกนอยู่ในอัล-กุรอานอยู่แล้ว

ศ. ดร.ซีตีกให้ความเห็นว่าในฐานะของชาวมาเลเซีย เราต้องการการอยู่ร่วมกัน ได้รับผลประโยชน์ร่วมกัน ใจกว้างต่อความแตกต่าง และมีความเป็นกลางในส่วนที่เกี่ยวกับศาสตร์ต่างๆ ในการนำเสนอโปรแกรมที่ว่าด้วยอารยธรรมอิสลามแก่นักศึกษาทุกคนนั้น มหาวิทยาลัยของรัฐในมาเลเซียโดยพื้นฐานมิได้เน้นการปลูกฝังความเชื่อแต่เน้นถึงประโยชน์ที่จะเกิดแก่ชาวมุสลิมและผู้ที่มีได้เป็นมุสลิมเพื่อว่าพวกเขาจะได้รู้จักประวัติศาสตร์อารยธรรมมากขึ้น ในมหาวิทยาลัยมาลายา (University of Malaya) มีข้อเสนอให้นักศึกษาเลือกศึกษาวิชาที่ว่าด้วยการสนทนาทางอารยธรรมซึ่งวางอยู่บนความเข้าใจที่เหมาะสมต่ออารยธรรมของมาเลย์ จีน อินเดีย และญี่ปุ่น โดยผ่านกระบวนการของคนหนุ่มสาวที่มีความเข้าใจต่อวัฒนธรรมและอารยธรรม ดังนั้นคนของวันพรุ่งจะมีความประทับใจในคุณค่าการที่ดิงงามที่ตกทอดมาจากอดีต และในเวลาเดียวกันก็จะเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในปัจจุบันนี้ด้วย นี่คือนสิ่งที่อิสลามหะฎอรัย์มุ่งหวังจะแสดงออกมาในฐานะที่เป็นเป้าหมายลอมไปสู่วิสัยทัศน์ ปี ค.ศ. 2020 เพื่อให้มาเลเซียเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วอย่างต่อเนื่อง

ศ.ดร. ซีตีก บาบา มีความคิดว่าคนมุสลิมส่วนใหญ่เป็นมุสลิมโดยการเกิด ได้รับแนวคิดไม่เฉพาะแต่ในเรื่องของพิธีกรรมของศาสนาเท่านั้น แต่ยังรวมทั้งประเพณีและวัฒนธรรมซึ่งในบางระดับไปขัดแย้งกับพื้นฐานของอิสลาม บางคนก็ผูกพันอยู่กับแนวคิดรหัสนัย (เงาะรีเกาะฮ์ ซูฟี) ซึ่งเน้นอย่างมากในการยกระดับทางจิตวิญญาณในขณะที่บางคนก็ไปเน้นอย่างมากในการดำรงจารีตทางการศึกษาศาสนาเอาไว้ ด้วยเหตุนี้ชาวมุสลิมจึงสูญเสียคุณภาพของการแข่งขัน จิตวิญญาณของการสร้างสรรค์และการคิดในเชิงรุกไป กลายเป็นผู้ดำรงตนเองอยู่ในฐานะผู้บริโภคแทนที่จะกลายเป็นผู้มอบอารยธรรมให้มนุษย์

มาเลเซียกำลังหลอมตัวเองไปข้างหน้าด้วยวิสัยทัศน์ 2020 เพื่อที่จะกลายเป็นชาติที่พัฒนาแล้วด้วยแบบพิมพ์หรือเป้าหมายของตนเอง ทุกๆ รัฐในมาเลเซียต่างก็มุ่งสู่เป้าหมายของพวกเขาที่จะกลายเป็นรัฐที่พัฒนาแล้ว แต่มาเลเซียก็มีปัญหาในการทำให้ความคิดในเรื่อง "เป้าหมายของเราเอง" มีความแจ่มชัดขึ้น ในเมื่ออิสลามเป็นศาสนาแห่งสหพันธ์ รัฐบาลปัจจุบันจึงพยายามจะนิยามเป้าหมายลอมที่วางอยู่บนแนวคิดเรื่องอารยธรรมขึ้นมา

ในอดีตนักวิชาการมุสลิมมิได้มีความเข้มแข็งในความเข้าใจทางศาสนาเท่าที่นั้น แต่ยังคงสะท้อนความเข้าใจผ่านงานวิจัยและงานเขียนที่ครอบคลุม ชาวมุสลิมยอมรับหลักการที่เปิดกว้างต่ออารยธรรมอื่นๆ มีความปรารถนาที่จะเรียนรู้จากผู้อื่น ร่วมอยู่ในความเป็นสากล ความดีและค่านิยมร่วมกันในการทำให้จริยธรรมและความเป็นมนุษย์มีความเข้มแข็งขึ้น นำเสียใจที่ในปัจจุบันมุสลิมสูญเสียพลังชีวิตแห่งความเข้าใจโดยมีอิสลามเป็นวิถีชีวิตไปเสียแล้ว

อิสลามหะฎอริยฺ จึงเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่นอกเหนือจากการเป็นเป้าหมายสำหรับการเป็นประเทศพัฒนาแล้ว ยังเป็นอีกความหวังหนึ่งที่จะเรียกสปิริตเก่าแก่ของอิสลามกลับมาอีกครั้ง¹⁴²

นอกจากนี้อิสลามหะฎอริยฺยังหมายถึงอิสลามที่สร้างวัฒนธรรม วางอยู่บนหลักการพื้นฐานของอิสลาม ด้วยเหตุนี้จึงวางอยู่บนอัล-กุรอาน และอัล-หะดีษ (คำสอนของศาสนามุฮัมมัด - ขอความสันติจงมีแด่ท่าน) อิสลามหะฎอริยฺหมายถึงการที่เราจะต้องปฏิบัติและสร้างดินแดนที่อยู่อาศัยอย่างปลอดภัย หรือในอีกทางหนึ่งอิสลามหะฎอริยฺหมายถึงอิสลามที่สร้างอารยธรรม ซึ่งเสนอให้มีการพัฒนาโลกที่สะดวกสบายให้กับมนุษย์ทุกคนไม่ว่าจะเป็นเผ่าพันธุ์ใด ด้วยการสอนมนุษย์ให้ไม่ตรีต่อกัน อิสลามหะฎอริยฺสอนมนุษย์ให้ปฏิเสธอย่างเต็มที่ต่อความชั่วร้ายและการทำผิดใดๆ หลีกเสี่ยงจากการสังหารระหว่างมนุษย์ต่อมนุษย์ อิสลามหะฎอริยฺจึงเป็นที่ซึ่งมนุษย์สามารถใช้ทรัพยากรร่วมกันเพื่อพัฒนาวัฒนธรรมในโลกนี้

อิสลามหะฎอริยฺเป็นแนวคิดที่คิดค้นขึ้นมาเพื่อจะบอกว่าอิสลามนั้นมีความสวยงาม ยุติธรรม ชันติธรรมและเป็นอิสลามที่ปรองดอง

อิสลามหะฎอริยฺยังหมายถึงชีวิตที่สมดุลของมนุษย์และความสัมพันธ์ระหว่าง "มนุษย์กับพระเจ้า" และ "มนุษย์กับมนุษย์" คำสอนที่ถูกต้องของอิสลามมิได้หยุดลงแค่การละหมาด (prayer) การถือศีลอด (fasting) หรือรูปแบบการแต่งงาน ฯลฯ แต่ยังมีความหมายมากกว่านั้น พูดอย่างกว้างๆ อิสลามยังหมายถึงการที่เราต้องการพฤติกรรมที่ดี การช่วยเหลือผู้ยากไร้ มีชีวิตอยู่อย่างสงบ มีความสัมพันธ์ที่ดีใกล้ชิดระหว่างเชื้อชาติศาสนา การให้ความเคารพซึ่งกันและกัน, การหลีกเสี่ยงจากอาชญากรรม หลีกเสี่ยงการสังหาร และคนแต่ละกลุ่มทั้งคนกลุ่มน้อยและคนกลุ่มใหญ่ต้องให้ความเคารพต่อกันและกัน

ในทางการเมืองมาเลเซียเชื่อในการใช้อำนาจร่วมกัน เป็นการใช้อำนาจร่วมกันกับชนกลุ่มน้อยในมาเลเซีย ด้วยการให้สิทธิในการลงคะแนนเสียงเท่าเทียมกันต่อชนกลุ่มน้อย ซึ่งมาเลเซียได้จัดตั้งรัฐบาลผสมกับชนกลุ่มน้อยในนาม บาริซัน เนชันแนล (Barisan Nasional) เพื่อปกครองชาวมาเลย์ เพื่อให้ทุกคนได้รับสิทธิที่เท่าเทียมกัน อันจะเป็นแรงผลักดันให้ทุกคนมีความสุข นี่คือนโยบายความคิดของอิสลามหะฎอริยฺ ซึ่งมนุษย์ทุกคนไม่ว่าจะเชื้อชาติศาสนาใดย่อมจะต้องเกื้อกูลต่อกัน อิสลามหะฎอริยฺรักษา (หลักการ) แห่งคำสอนของอิสลามที่ถูกต้องที่วางอยู่ในอัล-กุรอานและอัซ-ซุนนะฮ์ (จริยวัตรของท่านศาสดา) เอาไว้

¹⁴² จรัญ มะลูลีม, *อิสลามหะฎอริยฺ (Islam Hadhari)* เป้าหลอมใหม่สู่การเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วของมาเลเซีย, มุมมุสลิม มติชนสุดสัปดาห์ 2 ธันวาคม 2548 หน้า 29.

ยุทธศาสตร์และแนวคิดของอิสลามหะฎอริยฺในระยะยาวจะช่วยสนับสนุนความสัมพันธ์ทวิภาคีในหมู่เพื่อนบ้านซึ่งในระยะยาว เมื่อสิ่งนี้เกิดขึ้นมันก็จะช่วยขจัดความเป็นปรปักษ์ระหว่างประเทศที่ไม่จำเป็นออกไป

มาเลเซียต้องการโลกที่ดีสำหรับลูกหลาน ต้องการโลกที่ช่วยเหลือกันมากขึ้นและเป็นโลกที่ปรองดอง หากว่ามีการทำตามคำสอนที่ถูกต้องของอิสลามหรือตามโครงสร้างของอิสลามหะฎอริยฺแล้ว โลกก็จะหันมาเป็นโลกแห่งการช่วยเหลือเกื้อกูลสำหรับทุกคน

นักการศาสนาอนุรักษนิยมจำนวนหนึ่งอ้างว่าอิสลามหะฎอริยฺไม่สามารถและไม่ควรให้การยอมรับโดยชาวมุสลิม พวกเขากล่าวหาว่าอิสลามหะฎอริยฺเป็นศาสนาใหม่ เป็นสำนักคิด (mazhab) ใหม่ เป็นแนวของพวกญอริกัต (รหัสนัย) และเป็นคำสอนของอิสลามที่เบี่ยงเบนตามความคิดของพวกบิดาจาริตและยึดหลักการพื้นฐานเดิม พวกเขาอ้างว่าไม่มีอะไรอย่างเช่น “หะฎอริยฺ” อยู่ในอิสลาม พวกเขาอ้างว่าอิสลามหะฎอริยฺก็คือคำสอนของอิสลามซึ่งสร้างขึ้นมานาโดยนายกรัฐมนตรีมาเลเซีย ซึ่งเป็นความเข้าใจที่ผิดพลาด

ในความเป็นจริงอิสลามหะฎอริยฺมิใช่ศาสนาอิสลามที่เบี่ยงเบน แต่เป็นแนวคิดที่จะนำชาวมุสลิมให้ฝึกฝนหลักการพื้นฐานของอิสลาม เป็นการส่งเสริมอารยธรรมที่เคยปฏิบัติโดยศาสนามุฮัมมัด (ขอความสันติจงมีแด่ท่าน) และเคาะลีฟะฮ์อรรอซิดูน (เคาะลีฟะฮ์ผู้ทรงธรรม) รวมทั้งจากราชวงศ์ต่างๆ ของอิสลาม

การอยู่อย่างสันติจะได้ผลกำไรสำหรับทุกๆ คน เราสามารถทำงานได้อย่างอิสระเพื่อหารายได้ในการมีชีวิตอยู่และนำเอากิจการต่างๆ ทางสังคมมาใช้โดยปราศจากอุปสรรค ดังนั้น

อิสลามหะฎอริยฺจึงหมายถึง สันติ

อิสลามหะฎอริยฺจึงหมายถึง การไม่มีสงคราม

อิสลามหะฎอริยฺหมายถึง อิสลามที่สร้างวัฒนธรรม

อิสลามหะฎอริยฺหมายถึง อิสลามที่วางอยู่บนคำสอนที่ถูกต้อง ของอัล-กุรอานและอัซ-ซุนนะฮ์¹⁴³ ดังนั้นในทรรตนะของตันศรี หะมิด อุษมาน (อดีตรัฐมนตรีศาสนาของมาเลเซีย) อิสลามหะฎอริยฺจึงหมายถึงอิสลามแห่งวันนี้¹⁴⁴

¹⁴³ ตันศรี หะมิด อุษมาน อดีตรัฐมนตรีศาสนาที่นำเสนอต่อคณาจารย์และนักศึกษาระดับปริญญาโท วิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ (Master of International Relations) คณะรัฐศาสตร์ ธรรมศาสตร์ ณ ทำเนียบรัฐบาล เมืองปุตราจายา มาเลเซีย เมื่อวันที่ 6 มีนาคม ปี ค.ศ. 2006

¹⁴⁴ ข้อคิดเห็นของ ดะโต๊ะ ปาดูกา ค็อยรุดดีน อะบูหะซัน (Dato Paduka Khayruddin Abu Hasan) , Chief Executive Media and Communication Islam Hadhari (Special Project of the Honorable Prime Minister) ที่เสนอต่อศูนย์มุสลิมศึกษาสถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เนื่องในงานจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ปี ค.ศ. 2006) และตันศรี หะมิด อุษมาน อดีตรัฐมนตรีศาสนาที่นำเสนอต่อคณาจารย์และนักศึกษาระดับปริญญาโท วิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ (Master of International Relations) คณะรัฐศาสตร์ ธรรมศาสตร์ ณ ทำเนียบรัฐบาล เมืองปุตราจายา มาเลเซีย เมื่อวันที่ 6 มีนาคม ปี ค.ศ. 2006

2. สารจากอัมมาน (Amman Message) มีสาระสำคัญดังนี้

ด้วยพระนามของพระผู้เป็นเจ้า ผู้ทรงเมตตา ผู้ทรงกรุณา ยิ่ง การอำนวยการและการสรรเสริญจะมีแต่ศาสนาของพระองค์ที่ได้ทรงรับเลือก จะมีแต่ครอบครัวของท่านศาสดา และจะมีแต่บรรดาสาวกที่กล้าหาญของพระองค์ และบรรดาศาสนทูตและศาสดาของพระองค์

พระผู้เป็นเจ้าผู้ทรงอนุภาพตรัสว่า “โอ้มวลมนุษยชาติ! แท้จริงเราได้บังเกิดพวกเจ้ามาจากชายหนึ่งและหญิงหนึ่ง และบันดาลพวกเจ้าให้แตกออกเป็นเผ่าพันธุ์ และเป็นกลุ่มต่าง ๆ เพื่อพวกเจ้าจะได้ทำความรู้จักซึ่งกันและกัน แท้จริงผู้มีเกียรติที่สุด ในหมู่พวกเจ้า ณ อัลลอฮ์ คือผู้มีความยำเกรงอัลลอฮ์ที่สุดในหมู่พวกเจ้า”¹⁴⁵

อัมมาน เมืองหลวงของราชวงศ์ฮาซิม (Hashemite) แห่งจอร์แดนขอถือโอกาสของเดือนเราะมะฎอน อันเป็นเดือนที่คัมภีร์อัล-กุรอานได้ถูกวิวรณ์ลงมา ออกแถลงการณ์ต่อสาธารณะต่อพี่น้องมุสลิมและต่อโลก

เราได้รู้ถึงอันตรายและการทำลายต่าง ๆ ซึ่งชาติอิสลามกำลังเผชิญอยู่ในวันนี้ในช่วงรอยต่ออันยากลำบากของเส้นทางนี้ ความชั่วร้ายคุกคามอิสลาม ปลุกเร้าความไร้เอกภาพ คนอื่นๆ ที่อ้างว่ามาจากอิสลามได้กระทำการที่น่าสยดสยองและเป็นการกระทำของอาชญากรในนามของอิสลาม ทั้งๆ ที่ท่านศาสดาตลอดจนผู้เคร่งครัดและสมาชิกครอบครัวของท่านมีความเป็นภราดรภาพมีคำสอนต่อมนุษยชาติ ได้ก่อรูปศาสนาที่เที่ยงธรรมขึ้น ซึ่งครอบคลุมขอบเขตของชีวิตมนุษย์ ให้การสนับสนุนในสิ่งที่ดีและห้ามปรามสิ่งที่เป็นความผิดพลาด ยอมรับผู้อื่นและให้เกียรติแก่มนุษยชาติทั้งมวล

หลายปีมาแล้วที่ราชวงศ์ฮาซิมของจอร์แดนพยายามที่จะผลักดันให้การโจมตีอิสลามออกไปด้วยการหยุดยั้งความผิดพลาดที่มีต่อสิ่งนี้ และสนับสนุนความเข้าใจทางศาสนาที่ถูกต้อง ความพยายามเหล่านี้ได้รับแรงบันดาลใจโดยศาสนาและมรดกทางประวัติศาสตร์ของระบบกษัตริย์แห่งราชวงศ์ฮาซิม ซึ่งได้รับเกียรติในฐานะผู้สืบทอดโดยตรงของท่านศาสดา ผู้เป็นศาสนทูตของพระผู้เป็นเจ้า เป็นเวลาห้าทศวรรษที่กษัตริย์ฮุสเซน บินฏอลาล (King Hussein Bin Talal) ขอให้พระผู้เป็นเจ้าทรงประทานให้วิญญาณของพระองค์มีความสงบสุข พระองค์ผู้ทรงหยั่งยืนอย่างไม่รู้จักเหน็ดเหนื่อย เพื่อปฏิรูปภาพลักษณ์และสนับสนุนเอกภาพของโลกมุสลิม กษัตริย์อับดุลลอฮ์ที่ 2 ได้ใช้ความพยายามนี้อย่างมุ่งมั่นเช่นเดียวกัน จุดมุ่งหมายของพระองค์ก็คือความมุ่งมั่นที่จะให้ชาวมุสลิม 1.2 พันล้านคนได้มีความคาดหวังในตัวของพวกเขาเอง และในความก้าวหน้าของมนุษยชาติในสมัยของเรา

ศรัทธาของชาวมุสลิมนั้นวางอยู่ที่ความเชื่อในพระเจ้าองค์เดียวและคำสอนของศาสนาของพระผู้เป็นเจ้า การละหมาดเป็นประจำซึ่งเราเชื่อมโยงกับผู้สร้างของเรา การถือศีลอดในเดือนเราะมะฎอน (Ramadan) ซึ่งเราหยั่งยืนและทำให้ความปรารถนาของเรื่อร่างเป็นระเบียบ ด้านการกุศล คือชะกาตซึ่งเราช่วยคนอื่น ๆ และการประกอบพิธีฮัจญ์ยังบ้านของพระผู้เป็นเจ้า คือนครมักกะฮ์ ซึ่งแสดงถึงเอกภาพของชาติ (อุมมะฮ์) และปฏิบัติโดยผู้ที่มีความสามารถ

¹⁴⁵ อัล-กุรอาน : อัล- ฮุรอต : 13

ก่อให้เกิดชาติที่เข้มแข็ง ผืนดินเข้าด้วยกันกับอารยธรรมที่ยิ่งใหญ่ ที่มีความสำคัญเท่าเทียมกัน สิ่งเหล่านี้สะท้อนถึงหลักการที่ลึกซึ้งและเป็นที่ต้องการสำหรับความดีของมนุษย์ สำหรับเอกภาพของเผ่าพันธุ์มนุษย์ สิทธิและข้อกำหนดที่เท่าเทียมกัน สันติภาพ ความมั่นคง ความเท่าเทียมกันทางสังคม เกียรติยศแห่งการทำสัญญา ความเป็นเพื่อนบ้านและการให้ความเคารพผู้อื่น การปกป้องสิ่งของส่วนตัวและทรัพย์สิน

หลักการอิสลามยังได้นำเสนอพื้นฐานร่วมกันในหมู่ผู้ศรัทธาและประชาชนที่แตกต่างกัน ที่มาของศาสนาแห่งพระผู้เป็นเจ้าเป็นหนึ่ง และชาวมุสลิมก็เชื่อในศาสนาของพระผู้เป็นเจ้า ปฏิเสธคำสอนใดๆ ที่เบี่ยงเบนไปจากอิสลาม สิ่งนี้คือเครื่องประดับเวทีอันกว้างขวางซึ่งผู้คนที่มีศรัทธาต่างกันสามารถพบกันได้ด้วยการเคารพความคิดและศรัทธาของผู้อื่น และปฏิบัติร่วมกันในการรับใช้สังคมมนุษย์

ศาสนทูต (นบีมุฮัมมัด) ได้ศรัทธาต่อสิ่งที่ได้ทรงประทานลงมาแก่ท่าน จากพระผู้เป็นเจ้าของท่านและมุฮัมมัด (ศรัทธาชน) ทั้งหลายก็ศรัทธาด้วย ทุกคนศรัทธาต่ออัลลอฮ์ และมลาอิกะฮ์¹⁴⁶ ของพระองค์ และบรรดาคัมภีร์ของพระองค์ และบรรดาศาสนทูตของพระองค์ (พวกเขากล่าวว่า) เราจะไม่แยแหว่งท่านหนึ่งท่านใดจากบรรดาศาสนทูตของพระองค์ และพวกเขากล่าวว่าเราได้ยินแล้ว และได้ปฏิบัติตามแล้ว การอภัยโทษจากพระองค์เท่านั้นที่พวกเขาปรารถนา โอ้พระเจ้าของพวกเรา! และพระองค์นั้นคือการกลับไป¹⁴⁷

อิสลามให้เกียรติมนุษยชาติทุกคนโดยไม่มีการแบ่งแยกสีผิว เผ่าพันธุ์หรือศาสนา เราได้ให้เกียรติแก่ลูกหลานของอาดัม และเราได้บรรทุกพวกเขาทั้งทางบกและทางทะเล และได้ให้ปัจจัยยังชีพที่ดีทั้งหลายแก่พวกเขา และเราได้ให้พวกเขาดีเด่นอย่างมีเกียรติเหนือกว่าผู้ที่เราได้ให้บังเกิดมาเป็นส่วนใหญ่¹⁴⁸

อิสลามได้ยืนยันว่าชาวมุสลิมเมื่อแพร่ขยายการเรียกร้องของพระเจ้าแล้วได้ถูกเรียกร้องให้ปฏิบัติอย่างอ่อนโยนบนโลกนี้

จงเรียกร้องสู่แนวทางแห่งพระเจ้าของสุเจ้าโดยสุชุม และการตกเตือนที่ดีและจงโต้แย้งพวกเขาด้วยสิ่งที่ดีกว่า¹⁴⁹

เนื่องจากภารกิจอิสลามนั้นวางอยู่บนเหตุผล ชาวมุสลิมจึงหลีกเลี่ยงจากความรุนแรงและความโหดร้ายและพูดด้วยความกรุณาและเคารพ

¹⁴⁶ มลาอิกะฮ์ (เอกพจน์) คือผู้ที่อัลลอฮ์ทรงสร้างขึ้น ปรากฏหลักฐานในหะดีษ (คำพูดของท่านศาสดามุฮัมมัด – ขอความสันติจงมีแก่ท่าน) ว่าถูกสร้างจากแสงสว่าง มีสภาพความเป็นอยู่นอกประสบการณ์ธรรมชาติของมนุษย์ ไม่มีเพศ ไม่รับประทานอาหาร ไม่หลับนอน บางครั้งจำแลงตนในรูปของมนุษย์ ทำหน้าที่ในระบบการดำรงอยู่ของสิ่งทั้งหลายตามพระบัญชาของอัลลอฮ์ ไม่ขัดขืนคำสั่งของพระองค์ (อัล-กุรอาน 66 : 6) มีจำนวนมากทำหน้าที่ต่างๆ กัน ดูรายละเอียดของเรื่องนี้ใน พจนานุกรมศัพท์ศาสนาสากล อังกฤษ-ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (กรุงเทพ : อรุณการพิมพ์) หน้า 184.

¹⁴⁷ อัล-กุรอาน อัล-บะเกาะเราะฮ์ : 285

¹⁴⁸ อัล-กุรอาน : อัล-อิสรอ์ : 70

¹⁴⁹ อัล-กุรอาน : อัล-นะห์ล : 125

เนื่องด้วยความเมตตาจากอัลลอฮ์นั่นเอง เจ้า (มุฮัมมัด) จึงได้สุภาพอ่อนโยนแก่พวกเขา และถ้าหากเจ้าเป็นผู้ประพฤติดุร้ายและมีใจแข็งกระด้างแล้วไซ้ร้ แ่่นอนพวกเขาก็ย่อมแยกตัวออกไปจากรอบ ๆ เจ้ากันแล้ว ดังนั้นจงให้อภัยแก่พวกเขาเถิดและจงขออภัยให้แก่พวกเขาด้วย¹⁵⁰

อิสลามอธิบายอย่างชัดเจน ว่าคำสอนของอิสลามคือการนำเอาความเมตตาไปสู่ประชาชนทั้งมวลและเราได้ส่งเจ้ามาเป็นศาสนทูตเพื่ออื่นใดทั้งสิ้นนอกจากเพื่อเมตตาธรรมแก่ชาวโลกทั้งมวล¹⁵¹

ศาสดามุฮัมมัด (ขอความสันติจงมีแด่ท่าน) ได้ย้ำถึงความคิดในเรื่องความเห็นอกเห็นใจและความอ่อนโยนในอิสลามเมื่อท่านได้กล่าวว่า “ความเมตตาจากผู้ทรงกรุณาอย่างที่สุดได้มอบให้เป็นเกียรติแก่ผู้มีความเมตตาต่อผู้อื่น และต่อบรรดาผู้ที่มีความเมตตาต่อสิ่งที่พระผู้เป็นเจ้าทรงสร้างบนโลกนี้ ผู้ทรงมหิทธิทานภาพในทรงสวรรค์จะมีความเมตตาต่อท่าน”

อิสลามเรียกร้องให้ดูแลผู้อื่นเช่นเดียวกันที่ตัวเองปรารถนาให้ผู้อื่นดูแล อิสลามส่งเสริมขันติธรรมและการให้อภัยซึ่งเป็นคุณค่าที่ยกระดับชีวิตมนุษย์ และการตอบแทนความชั่วคือความชั่วเยี่ยงมันแต่ผู้ใดอภัยและไกล่เกลี่ยคืนดีกัน รางวัลตอบแทนของเขาอยู่ที่อัลลอฮ์¹⁵²

“และความดีและความชั่วนั้นหาเท่าเทียมกันไม่ เจ้าจงขบไล่ (ความชั่ว) ด้วยสิ่งที่ดีมันดีกว่าแล้วเมื่อนั้นผู้ที่ระหว่างเจ้ากับระหว่างเขาเคยเป็นอริกันก็จะกลับกลายเป็นเยี่ยงมิตรที่สนิทกัน”¹⁵³

อิสลามเรียกร้องให้ดูแลคนอื่นอย่างสุภาพอ่อนโยน ปกป้องสิทธิและทรัพย์สินสมบัติของพวกเขา

และจงอย่าให้ความเกลียดชังพวกหนึ่งพวกใดทำให้พวกเจ้าไม่ยุติธรรม จงยุติธรรมเถิดมันเป็นสิ่งที่ใกล้กับความยำเกรงมากกว่า¹⁵⁴

อัลลอฮ์ทรงใช้พวกเจ้าให้มอบคืนบรรดาของฝากแก่เจ้าของของมัน และเมื่อพวกเจ้าตัดสินระหว่างผู้คน พวกเจ้าก็ต้องตัดสินด้วยความยุติธรรม

“จงอย่าให้ขาดแก่เพื่อนมนุษย์ ซึ่งบรรดาสิ่งของของพวกเขา และจงอย่าก่อความเสียหายในแผ่นดินหลังจากที่มีการแก้ไขมันแล้ว”¹⁵⁵

อิสลามมีคำสั่งให้เคารพต่อข้อตกลงร่วมกันและคำปฏิญาณและประณามการทรยศและการกบฏ

¹⁵⁰ อัล-กุรอาน : อาละอิมรอน : 159

¹⁵¹ อัล-กุรอาน : อัล-อัมบียาฮ์ : 107

¹⁵² อัล-กุรอาน : อัล-บะรอกะฮ์ : 40

¹⁵³ อัล-กุรอาน : ฟุศสิลัต : 34

¹⁵⁴ อัล-กุรอาน - อัล-มาอิดะฮ์ : 8

¹⁵⁵ อัล-กุรอาน : อัล-อะฮ์รอฟ

จงปฏิบัติให้ครบตามพันธะสัญญาของอัลลอฮ์ เมื่อพวกเขาได้สัญญาไว้ และพวกเขาอย่างได้ทำลายคำสาบานหลังจากได้ยืนยันมันและแน่นอน พวกเขาได้ตั้งอัลลอฮ์เป็นพยานแก่พวกเขา¹⁵⁶

อิสลามให้การสนับสนุนชีวิตมนุษย์ ไม่มีการต่อสู้เพื่อต่อต้านคนที่มิได้ทำการต่อสู้ ไม่มีการโจมตีพลเรือนและทรัพย์สินของพวกเขา ต่อเด็กที่อยู่บนตักแม่ของพวกเขา ต่อนักเรียนในโรงเรียนต่อผู้ซื่อสัตย์และชาย การโจมตีชีวิตมนุษย์นั้นเท่ากับโจมตีสิทธิต่อชีวิตทั้งมวล และนี่เป็นหนึ่งในบาปที่หนักหน่วงที่สุดเพราะชีวิตนั้นเป็นพื้นฐานสำหรับการดำรงอยู่ต่อไปของมนุษยชาติ

แท้จริงผู้ใดฆ่าชีวิตหนึ่ง โดยมีได้เป็นการชดเชยอีกชีวิตหนึ่ง หรือมิใช่เนื่องจาก การป้อนทำลายในแผ่นดินแล้ว ก็ประหนึ่งว่าเขาได้ฆ่ามนุษย์ทั้งมวล¹⁵⁷

อิสลามเคารพความสมดุล ความเป็นกลาง และความสงบแห่งจิตใจ ได้ให้พวกเขากลายเป็นประชาชาติที่เป็นกลางเพื่อพวกเขา จะได้เป็นสักขีพยานแก่มนุษย์ทั้งหลาย และศาสนทูตก็จะเป็นสักขีพยานแก่พวกเขา¹⁵⁸

ศาสดามุฮัมมัด ขอความสันติจงมีแด่ท่าน กล่าวว่า “ทำให้ง่ายและอย่าเร่งร้อน, โต้แย้งด้วยดี และอย่าหลีกหนี” (หะดีษชะรีฟ)

นี่เป็นศาสนาซึ่งได้สร้างประวัติศาสตร์ความก้าวหน้าในวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และชีวิตแห่งปัญญาชน อันเป็นความสำเร็จที่ให้อำนาจแก่อารยธรรมอันยิ่งใหญ่ ซึ่งความสำเร็จต่าง ๆ นี้ผู้ที่มิใช่มุสลิมก็มีส่วนร่วมของพวกเขาอยู่ด้วย และได้กลายเป็นพาหนะในการนำความรู้มาสู่ตะวันตกด้วยเช่นกัน

อิสลามเรียกร้องต่อชาวมุสลิมให้แสดงถึงขันติธรรม และความปิติในชีวิตมนุษย์ อิสลามต่อต้านความสุดโต่งการกระทำที่เกินเลยและการไม่ประนีประนอม ปรัชญาการณ์เหล่านี้เป็นการปิดกั้นความคิดที่ถูกต้อง ส่งผลเสียหายต่อปฏิบัติการของคนเรา และก่อให้เกิดการไม่ไตร่ตรอง ความไม่ปรารถนาดีต่อศาสนา เหตุผลและพฤติกรรมที่เจริญ ความจริงอิสลามปฏิเสธความสุดโต่งโดยถือว่าความสุดโต่งเป็นการเบี่ยงเบนจากศรัทธาที่ถูกต้อง และเป็นรูปแบบของความอยุติธรรม ยิ่งไปกว่านั้นความสุดโต่งก็ได้เป็นนิสัยติดตัวที่บ่งบอกถึงชาติใดโดยเฉพาะ

เวลานี้เราประณามความสุดโต่ง เช่นเดียวกับที่บรรพบุรุษของเราได้ประณามมาตลอดประวัติศาสตร์อิสลามครั้งแล้วครั้งเล่าที่พวกเขาได้ย้ำเตือนถึงความสำคัญของสังคมที่ถูกต้องชัดเจน เราพูดถึงสังคมนี้อีกครั้งในวันนี้ หลักการเหล่านั้นเป็นหลักการที่มีเกียรติ เป็นวิธีการของการเผยแพร่อิสลาม เป็นเป้าหมายทางจริยธรรม และอิสลามสามารถได้รับการปกป้องโดยผ่านจริยธรรมเท่านั้น

¹⁵⁶ อัล-กุรอาน : อันนะห์ล : 91

¹⁵⁷ อัล-กุรอาน : อัล-มาอิดะฮ์

¹⁵⁸ อัล-กุรอาน : อัลบะเกาะเราะฮ์ : 143

รากฐานความสัมพันธ์ระหว่างมุสลิมและผู้อื่นคือสันติภาพ ในอิสลามสงครามกระทำได้อีกต่อเมื่อมีความจำเป็นและทำหาย ไม่อนุญาตให้มีการต่อสู้เมื่อฝ่ายอื่นไม่ได้รุกราน กระนั้นหน้าที่ของชาวมุสลิมก็คือการดูแลผู้อื่นด้วยความยุติธรรมและความกรุณา

พระเจ้าไม่ห้ามพวกเจ้าที่จะทำดีและแสดงความยุติธรรมกับพวกที่ไม่รบรา พวกเจ้าในศาสนาและไม่ขับพวกเจ้าออกจากบ้านเมืองของพวกเจ้า แท้จริงพระเจ้าทรงรักบรรดาผู้แสดงความยุติธรรม¹⁶⁹

ถ้าพวกเขายุติก็ย่อมไม่มีการเป็นปรปักษ์ใด ๆ นอกจากการกดขี่แกบบรรดาผู้ธรรมเท่านั้น¹⁶⁰

ในเรื่องศาสนา ในเรื่องศีลธรรม เราประมาณความคิดเรื่องการก่อการร้ายปัจจุบันที่เกี่ยวกับการปฏิบัติอย่างผิดๆ ไม่ว่ามันจะมาจากที่ใดก็ตาม รวมทั้งการโจมตีต่อพลเรือนที่รักสันติ สังหารนักโทษและทำให้บาดเจ็บ การปฏิบัติที่ไร้จริยธรรมอย่างเช่นการทำลายตึก และการรื้อกันเมืองต่างๆ การโจมตีชีวิตมนุษย์อย่างทารุณโหดร้ายเหล่านี้เป็นการละเมิดกฎหมายของพระเจ้าและเราขอประมาณสิ่งเหล่านี้ตามที่อัล-กุรอ่านได้ดำรัสว่า

อย่าฆ่าชีวิตที่อัลลอฮ์ทรงห้ามไว้ นอกจากด้วยสิทธิอันชอบธรรมเท่านั้น¹⁶¹ จงกล่าวเถิด นี่คือนโยบายของฉัน ฉันเรียกร้องไปสู่อัลลอฮ์อย่างประจักษ์แจ้งทั้งตัวฉันและผู้ปฏิบัติตามฉัน¹⁶²

พระเจ้าเป็นผู้ทรงมหิทธิธานภาพ ทรงดำรัสว่า และ (พระองค์ได้บัญชาเจ้าด้วยการดำรัสว่า) : นี่คือนโยบายของข้าอันเที่ยงตรง พวกเจ้าจงปฏิบัติตามมันเถิด อย่าปฏิบัติตามหลาย ๆ ทาง เพราะมันจะทำให้พวกเจ้าแยกออกไปจากทางของพระองค์ นั่นแหละที่พระองค์ได้สั่งเสียมันไว้แก่พวกเจ้า เพื่อว่าพวกเจ้าจะใช้บัญชา¹⁶³

การต่อสู้กับความอยุติธรรมและด้วยการรับรู้ว่าความยุติธรรมควรจะเป็นความเข้าใจที่ชอบธรรมโดยผ่านเป้าหมายที่ชอบธรรม เราเรียกร้องให้ประชาชาติ (อุมมะฮ์) ยอมรับในสิ่งที่มีความจำเป็นต่อการได้รับความเข้มแข็งและมุ่งมั่นที่จำเป็นในการสร้างตนเองและรับรองถึงการรักษาสันติเอาไว้

ไม่มีมนุษย์ใดที่หัวใจของเขาเต็มไปด้วยแสงสว่างจะเป็นผู้ก่อการร้ายและขอคำหนีอย่างรุนแรงต่อการรณรงค์ที่เสนอภาพอิสลามว่าเป็นศาสนาที่สนับสนุนความรุนแรงและถูกทำให้เป็นสถาบันแห่งการก่อการร้าย

¹⁶⁹ อัล-กุรอ่าน : มุมตะฮินะฮ์ : 8

¹⁶⁰ อัล-กุรอ่าน : อัล-บะเกาะเราะฮ์ : 193

¹⁶¹ อัล-กุรอ่าน : อัล-อันอาม : 151

¹⁶² อัล-กุรอ่าน : ยูสุฟ : 108

¹⁶³ อันอันอาม : 153

ตลอดประวัติศาสตร์ความสับสนได้ก่อให้เกิดการทำลายวัฒนธรรมอันยิ่งใหญ่ พหุภาษาแห่งอารยธรรมต้องเหี่ยวเฉาและหัวใจถูกปิดกั้น เมื่อเจตนาร้ายได้หยั่งรากลงไป มันเป็นปีศาจที่แปลกแยกไปจากค่านิยมของความเป็นกลางและสันติธรรมของอิสลาม

เวลานี้ เราขอเรียกร้องชุมชนระหว่างประเทศให้ทำงานอย่างเอาจริงเอาจังในการนำเอากฎหมายระหว่างประเทศมาใช้และยืนยันถึงการให้ความเคารพข้อตกลงและมติของสหประชาชาติ ด้วยการยืนยันว่าจะไม่มีเรื่องของทวีมาตฐาน โดยความยุติธรรมได้รับการถอนรากถอนโคนและสิทธิของประชาชนได้คืนกลับมา การได้มาซึ่งสิ่งนี้จะมีส่วนต่อการทำลายสาเหตุของความรุนแรง ความเกินขอบเขตและความสับสน

อิสลามซึ่งเราได้รับเกียรติให้เข้าร่วมอยู่ด้วย ได้เรียกร้องพวกเราให้เข้าไปข้องเกี่ยวกับสังคมสมัยใหม่และให้มีส่วนต่อความก้าวหน้าของสังคมสมัยใหม่ เพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งนั้น ชาวมุสลิมได้หยั่งย่นในเรื่องของภราดรภาพต่อทุกคนที่รักความยุติธรรม เหตุผลและความมีคุณภาพ

อิสลามได้นำเราสู่การแสดงออกด้วยความกระตือรือร้นด้วยความเป็นจริงในชีวิตของเรา และเพื่อการมีส่วนร่วมต่อศรัทธาและความเชื่อของเราอย่างมีเหตุมีผล นี่เป็นข้อเรียกร้องเพื่อการอยู่ร่วมกันและการอุทิศตนเพื่อศาสนา

อิสลามนำทางเราสู่การทำงานเพื่อปฏิรูปวาทกรรมทางศาสนาว่าด้วยวัฒนธรรมในประเทศของเรา ผ่านการออกแบบที่ดี ผ่านแผนการปฏิบัติที่เป็นวิทยาศาสตร์ ซึ่งมุ่งไปที่การฟื้นฟูผู้เผยแพร่ทั้งหลาย ข้อเลือกเบื้องต้นเหล่านี้จะยืนยันถึงการรับรู้ของสาธารณชนในวงกว้างในหมู่ผู้เผยแพร่เหล่านี้ถึงจิตวิญญาณที่ถูกต้องของอิสลามและวิถีวิทยาอิสลามในการสร้างชีวิตมนุษย์ตลอดไปจนถึงการให้ความรู้ของอารยธรรมร่วมสมัยแก่พวกเขา ว่าพวกเขาจะเข้าไปเกี่ยวข้องกับชุมชนของพวกเขาได้อย่างไร

อิสลามนำทางพวกเราไปสู่การสร้างปัจเจกชนมุสลิมผ่านการศึกษาที่ดีที่สุด บรรดาผู้ที่มีความมั่นใจในความรู้และความสามารถของพวกเขาจะมั่นใจในความเป็นปัจเจกของพวกเขา และโดยผ่านความมั่นใจในตนเอง พวกเขาก็จะนำเสนอมุมมองที่โดดเด่นของอิสลามต่อโลกทั้งผอง

อิสลามนำเราสู่ผลกำไรของการมีส่วนร่วมต่อความสำเร็จแห่งยุคสมัย อิสลามสนับสนุนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี อิสลามได้บุกเบิกในการเข้าถึงการพัฒนาที่ครอบคลุมกระบวนการของอิสลามให้ความสมดุลในเรื่องของจิตวิญญาณ เศรษฐกิจและชีวิตทางสังคม มอบให้กับสิทธิมนุษยชนและแก่พื้นฐานของเสรีภาพ ยืนยันถึงสิทธิของปัจเจกชนในการมีชีวิตอยู่อย่างมีเกียรติและมั่นคง ให้การประกันถึงความต้องการพื้นฐาน การบริหารกิจการทางสังคมที่เป็นไปตามหลักการของความยุติธรรมและการปรึกษาหารือ กระบวนการดังกล่าวเป็นทั้งผลกำไรและทำให้ประชาชาติโดยสมัยใหม่มีความเข้มแข็ง

เราฝากความหวังอันยิ่งใหญ่แก่นักวิชาการแห่งชาติของเรา พวกเขาคือผู้ที่ให้แสงสว่างต่อปัญญาชนของเรา อันเป็นผู้คนแห่งยุคสมัยที่น่าชื่นชมของเรา เป็นผู้สร้างและ

กลายเป็นอนาคตของเรา นักวิชาการของเราจะเป็นผู้รักษาหนุ่มสาวของเราไว้จากการสิ้นโหดไปสู่แนวทางแห่งความเขลา คอรัปชั่น จิตใจคับแคบและตกอยู่ภายใต้เงื้อมมือของความสุดโต่ง และนักวิชาการของเราจะเป็นผู้รักษาประชากรของแนวทางแห่งศรัทธาที่แตกต่างกัน เป็นหนทางของสันติธรรม ความเป็นกลางและความดี นำคนหนุ่มสาวมุสลิมสู่หนทางอิสลามและค่านิยมอันยิ่งใหญ่ในจิตใจของคนหนุ่มสาว

ความจริงในฐานะต้นแบบของแนวทางแห่งพฤติกรรมทางศาสนา ความประพฤติและการพูด นักวิชาการของเราสามารถฟื้นฟูการมีส่วนร่วมต่อการก้าวเดินของชาติของเรา ด้วยมาตรฐานที่แท้จริงทางด้านวิทยาศาสตร์ วิสัยทัศน์ในทางบวกของการเมือง และความสง่างามในการใช้มาตรการต่าง ๆ ที่ชาญฉลาดและอย่างระมัดระวังและด้วยการนำประชาชนเข้ามาร่วมกัน โดยไม่แบ่งแยกระหว่างพวกเขา ด้วยการรวมใจเข้าด้วยกันไม่ทำให้พวกเขาหันห่างออกไป และด้วยการเปิดตามนุษยชาติสู่ขอบฟ้าแห่งความเต็มเต็มในแนวทางเหล่านี้ทั้งหมด นักวิชาการของเราจะช่วยชาติของเราทั้งหมด พบกับการท้าทายของศตวรรษที่ 21 ผ่านวิทย์ปัญญาและความสำเร็จ ความดีงามของอิสลาม สันติภาพและความรักสู่ประชาชนของโลก

เราอ้อนวอนต่อพระผู้เป็นเจ้าที่จะมอบชาติอิสลามของเราด้วยวิถีทางของการฟื้นฟูศิลปวิทยา ความมั่นคงและความก้าวหน้าเพื่อปกป้องอิสลามจากความชั่วร้ายของความสุดโต่งและจิตใจที่คับแคบ เพื่อรักษาสิทธิของพวกเขา เพื่อความรุ่งโรจน์ที่ยั่งยืน และรักษาไว้ซึ่งเกียรติยศของพวกเขา พระองค์คือพระผู้เป็นเจ้าที่ทรงคุณความดีที่สุดและเป็นผู้ช่วยเหลือที่ดีที่สุด

เราขอจบด้วยการขอบคุณต่อพระผู้เป็นเจ้า ผู้ทรงเป็นพระเจ้าของโลกทั้งผอง¹⁶⁴

3. หนทางแห่งปัญญาสู่ความเป็นกลาง (Enlightened Moderation)

เป็นแนวคิดที่ริเริ่มโดยปากีสถาน ซึ่ง คณะกรรมการผู้ทรงเกียรติ (Commission of Eminent Persons) ได้นำเสนอแนวคิดนี้เข้าสู่ การประชุมสุดยอดวาระพิเศษ ในปี ค.ศ.2004 แนวคิดปัญญาสู่ความเป็นกลางเป็นแนวคิดที่หลีกเลี่ยงความรุนแรง และให้ความสำคัญกับทัศนคติและพฤติกรรมที่วางอยู่บนหลักของเหตุและผล ซึ่งอ้างอิงมาจากหลักศาสนาอิสลาม¹⁶⁵

แนวคิดปัญญาสู่ความเป็นกลางมีจุดมุ่งหมายสนับสนุนความปรารถนาและแรงขับเคลื่อนจากทั้งภายในและภายนอกโลกมุสลิมท่ามกลางสภาวะการเปลี่ยนแปลงของโลกปัจจุบัน นอกจากนี้ ยังประกอบด้วยยุทธศาสตร์ที่สำคัญ 2 ประการ คือ ประการแรก ส่งผ่านแนวคิดนี้สู่ประเทศมุสลิมเพื่อต่อสู้คัดค้านแนวคิดสุดขั้ว โดยมุ่งเน้นที่การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เศรษฐกิจ และสังคม ประการที่สอง มุ่งแก้ไขปัญหาทางการเมืองในโลกมุสลิม เช่น ปัญหา

¹⁶⁴ สรุปรายการของราชวงศ์ ฮาซิมแห่งจอร์แดน วันที่ 26 เดือนเราะมะฎอน ปี ฮิจญ์เราะฮ์ศักราช 1425 อัมมาน : 9 พฤศจิกายน ปี ค.ศ. 2004)

¹⁶⁵ หมายถึงประชาชาติที่มีพฤติกรรมเป็นกลาง (a nation in the middle – หรืออุมมะตัน วะชะตัน ซึ่งปรากฏอยู่ใน อัล-กุรอาน : อัล-บะเกาะเราะฮ์ : 143)

ปาเลสไตน์ และปัญหาแคชเมียร์ บนพื้นฐานความยุติธรรม ขณะเดียวกันก็เปิดโอกาสให้สหรัฐอเมริกาและประเทศตะวันตกมีส่วนร่วมช่วยเหลือและสนับสนุนการแก้ไขปัญหา

ปัญญาสู่ความเป็นกลางมีแนวคิดของนโยบายที่สำคัญ ดังนี้

นโยบายปรับตัวภายใน (Internal-Oriented Policies) ได้แก่ 1) ปฏิเสธลัทธิก่อการร้ายและผู้ก่อการร้าย 2) ปฏิเสธกลุ่มที่ใช้ความรุนแรงทั้งจากฝ่ายศาสนาและฝ่ายทางโลก 3) สนับสนุนหลักการและการนำแนวคิดความเป็นกลางไปสู่การปฏิบัติ 4) สนับสนุนการสานเสวนาระหว่างศาสนาต่าง ๆ และ 5) ส่งเสริมแนวคิดญิฮาดสันติภาพ (Peaceful Jihad)¹⁶⁶

นโยบายปรับตัวภายนอก (External – Oriented Policies) ได้แก่ 1) หลีกเลียงทั้งการเผชิญหน้าและการโอนอ่อนผ่อนตามมหาอำนาจตะวันตก 2) สร้างความสัมพันธ์ที่เข้มแข็งกับกลุ่มนอกภูมิภาค และฉีกกำลังในระดับทวีปาร่วมกับประเทศต่าง ๆ ในเอเชีย เช่น OIC-ญี่ปุ่น OIC-จีน และ OIC – เกาหลี 3) ปฏิเสธการเทียบเคียงศาสนาอิสลามกับการก่อการร้าย และ 4) สร้างสรรค์บรรยากาศแห่งความร่วมมืออย่างแน่นแฟ้นระหว่างประเทศในโลกตะวันตกและประเทศซีกโลกตะวันออก เป็นต้น

อาจกล่าวได้ว่าอิสลามนั้นอยู่เหนือชาติพันธุ์ (supraethnic) และเหนือชาติ (supranational) สิ่งนี้เห็นได้ชัดว่ามีผลมาจากความคิดในเรื่องอุมมะฮ์ ชุมชนหรือครอบครัวของผู้ศรัทธาซึ่ง อัล-กูรออันอธิบายว่าเป็นพหุชุมชน ซึ่งรวมกันภายใต้เขตแดนและสีผิวต่างๆ ข้อความในอัล-กูรออันซึ่งมีคำว่าอุมมะฮ์ (คำพหูพจน์คืออุมาม-umam) ปรากฏในหลายๆ ที่ ดังนั้นความหมายของคำว่าอุมมะฮ์จึงไม่อาจนิยามให้ตายตัวลงไปได้ อย่างไรก็ตาม คำว่าอุมมะฮ์จะอ้างอยู่เสมอว่าเป็นชาติพันธุ์ ภาษาหรือตัวตนของศาสนาของประชาชนผู้ซึ่งเป็นจุดหมายแห่งแผนการของพระเจ้าเป็นเจ้าในการหลุดพ้น แม้ว่าในตอนแรกจะแสดงถึงชุมชนอาหรับแต่ในที่สุด คำว่าอุมมะฮ์ จะหมายถึงศาสดามุฮัมมัด และชุมชนมุสลิมอันเป็นรูปแบบที่มีอยู่ในระหว่างช่วงชีวิตของท่าน¹⁶⁷

8. ไทยกับ OIC

8.1 ไทยในฐานะผู้สังเกตการณ์

ระเบียบเกี่ยวกับการเป็นแขกรับเชิญและผู้สังเกตการณ์ของ OIC

OIC มีระเบียบกำหนดเกี่ยวกับการเป็นแขกรับเชิญ (Guest) และการเป็นผู้สังเกตการณ์ (Observer Status) ของการประชุมดังนี้

“

¹⁶⁶ ในมิติต่างๆ เช่น เศรษฐกิจ การศึกษา จริยธรรม วิทยาศาสตร์ และนิเวศวิทยา เพื่อต่อสู้กับความยากจน อาชญากรรม และยาเสพติด เป็นต้น

¹⁶⁷ ดูรายละเอียดของเรื่องนี้ใน Ho Khai Leong and James Chin, (eds), *Mahathir's Administration Performance and Crisis in Governance*, (Singapore : Times Book International) 2001, p.228.

การเป็นแขกรับเชิญ (Guest หรือ Guest Observer) เลขาธิการ OIC โดยการหารือกับประเทศสมาชิก สามารถเชิญผู้แทนจากประเทศมุสลิม องค์กร/สถาบันหรือบุคคล จากประเทศซึ่งไม่ใช่สมาชิกให้เข้าร่วมการประชุมในฐานะแขกรับเชิญได้เป็นคราวไป (Guest on ad-hoc basis/guest observer)

การขอมีสถานะเป็นผู้สังเกตการณ์ (Observer Status) แบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ

การเป็นประเทศผู้สังเกตการณ์ (Observer State) โดยประเทศที่มีสิทธิได้แก่ประเทศอิสลาม (Islamic State)

องค์กรระหว่างประเทศ และองค์กรระดับภูมิภาค

โดยในทั้งสองประเภทจะต้องยื่นสมัครและได้รับความเห็นชอบโดยมติขององค์กรฯ (ที่ประชุมระดับรัฐมนตรีต่างประเทศหรือ ICFM) ด้วยคะแนนเสียงสนับสนุนไม่น้อยกว่า 2 ใน 3 ของสมาชิก OIC

อย่างไรก็ดี เป็นที่น่าสังเกตว่าปัจจุบันผู้สังเกตการณ์ OIC แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) ประเทศผู้สังเกตการณ์ (Observer State) ได้แก่ ไทย บอสเนียเฮอร์เซโกวีนา และสาธารณรัฐแอฟริกากลาง 2) ชุมชนมุสลิมและชนกลุ่มน้อยมุสลิม (Muslim Communities and Minorities) ซึ่งขณะนี้ มีแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติโมโร (Moro National Liberation Front-MNLF) และชุมชนชาวตุรกีมุสลิมแห่งกีบรีส (Turkish Muslim Community of Kibris) ได้รับสถานะดังกล่าว 3) องค์กรระหว่างประเทศและองค์กรภูมิภาค ซึ่งปัจจุบันองค์กร เช่น UN, NAM, Arab League และ African Union เป็นผู้สังเกตการณ์

หลักการของ OIC เกี่ยวกับชุมชนและชนกลุ่มน้อยมุสลิมในประเทศที่มีได้เป็นสมาชิก OIC

OIC มีหลักการและแนวนโยบายเกี่ยวกับชุมชนมุสลิมและชนกลุ่มน้อยมุสลิมในประเทศที่ไม่ได้เป็นสมาชิก OIC สรุปได้ ดังนี้

- 1) ประเทศสมาชิกจะต้องร่วมกันสนับสนุนการดำรงเอกลักษณ์ทางศาสนาและวัฒนธรรมของชุมชนและชนกลุ่มน้อยมุสลิมในประเทศที่มีได้เป็นสมาชิก OIC เพื่อให้ได้รับสิทธิ รวมทั้งสิทธิทางศาสนาและการปฏิบัติที่เสมอภาคกับชนส่วนใหญ่ของประเทศ
- 2) ถือว่าการคุ้มครองสิทธิชนกลุ่มน้อยมุสลิมเป็นหน้าที่ของรัฐของประเทศนั้นๆ (Host State) โดยต้องเป็นไปตามหลักการของกฎหมายระหว่างประเทศ
- 3) ประเทศสมาชิก กลไกและองค์กรต่างๆ ของ OIC จะต้องติดตามสถานการณ์ปัญหาชนกลุ่มน้อยมุสลิมในประเทศที่ไม่ใช่สมาชิก OIC และเสนอข้อมูล ความเห็น และข้อพิจารณาแก่นักเลขาธิการ

- 4) ให้ความสนใจและความสำคัญเป็นพิเศษแก่ชนกลุ่มน้อยมุสลิมที่ถูกกดขี่และถูกปราบปราม (oppression and repression) อันเนื่องมาจากการเป็นผู้นับถือศาสนาอิสลาม และหาทางช่วยเหลือทางการเงิน มนุษยธรรม การศึกษาและอื่นๆ
- 5) ดำรงการติดต่อกับรัฐบาลประเทศที่มีชนกลุ่มน้อยมุสลิมเพื่อร่วมกันพิจารณาปัญหาและแสวงหาแนวทางการร่วมมือเพื่อช่วยเหลือชนกลุ่มน้อยมุสลิม โดยเฉพาะประเทศที่อยู่ในสถานการณ์ฉุกเฉิน ซึ่งชาวมุสลิมต้องการความช่วยเหลือเร่งด่วน
- 6) หากมีการละเมิดสิทธิของชนกลุ่มน้อยมุสลิม OIC จะต้องผลักดันรัฐบาลของประเทศนั้นๆ ให้หาทางยุติปัญหา
- 7) ส่งเสริมให้ชนกลุ่มน้อยมุสลิม โดยเฉพาะเยาวชนรักษาเอกลักษณ์ทางศาสนาและวัฒนธรรมและโดยให้ทุนการศึกษาสนับสนุนสื่อการเรียนการสอน นอกจากนี้ ยังส่งเสริมให้ชนกลุ่มน้อยมุสลิมมีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในประเทศที่ตนอาศัยอยู่ รวมทั้งให้ความเคารพต่อกฎหมายและธรรมเนียมประเพณีของประเทศที่ตนอาศัยอยู่ด้วย
- 8) ร่วมมือกับสหประชาชาติ โดยเฉพาะกับอนุกรรมการเพื่อการปกป้องและการเลือกปฏิบัติ และการปกป้องชนกลุ่มน้อย (Sub-committee for the Prevention and Discrimination and the Protection of Minorities) และกรรมการด้านสิทธิมนุษยชน (Commission on Human Rights) เพื่อการคุ้มครองชนกลุ่มน้อยมุสลิม
- 9) พิจารณาประเด็นปัญหาชุมชนมุสลิม/ชนกลุ่มน้อยมุสลิมเป็นกรณีๆ ไป (Case by Case Basis) โดยเคารพต่ออธิปไตยของประเทศที่ชนกลุ่มน้อยมุสลิมอาศัยอยู่

เวลานี้หากมองไปที่สภาพของชาวมุสลิมในประเทศไทย นอกเหนือไปจากธนาคารอิสลาม (Islamic Bank) ศาลชะรีอะฮ์ (Shariah Courts) และการได้รับแต่งตั้งเป็นรัฐมนตรีแล้วชาวไทยยังได้รับเกียรติดังต่อไปนี้

พระมหากษัตริย์ได้ทรงโปรดเกล้าให้มุสลิมที่ได้รับความเคารพขึ้นเป็นจุฬาราชมนตรี (Chularajamontri) หรือที่ปรึกษาของรัฐในกิจการอิสลามทั้งหมด โดยจุฬาราชมนตรีจะได้รับการเรียกขานว่าเชอคุลอิสลาม (Sheikul Islam)

ชาวไทยมุสลิมได้รับแรงบันดาลใจและเงินสนับสนุนจากพระมหากษัตริย์ ซึ่งพระองค์ทรงมอบเงินให้สำหรับการแปลคัมภีร์ อัล-กุรอานเป็นภาษาไทย

แต่ละปีพระมหากษัตริย์หรือตัวแทนของพระองค์จะเป็นประธานในการเฉลิมฉลองงานวันประสูติของศาสดามุฮัมมัด

รัฐบาลได้ให้กองทุนในการซ่อมแซมมัสญิด

ประมาณการกันว่ามีมัสญิดอยู่ในประเทศไทยราว 3,500 มัสญิด ราว 178 มัสญิดอยู่ในกรุงเทพ โรงเรียนของชาวมุสลิม 600 โรงเรียนให้การศึกษารวมทั้งทางโลกและทางศาสนา

เหนืออื่นใดชาวไทยมุสลิมได้รับการสนับสนุนอย่างเต็มที่จากรัฐและมีอิสระที่จะสอนและเผยแพร่ศาสนาตามคำสอนของพวกเขาเอง

จึงไม่น่าแปลกใจที่ประเทศไทยได้รับสถานะผู้สังเกตการณ์ขององค์การการประชุมโลกอิสลาม (OIC) ซึ่งมีที่ทำการอยู่ที่ประเทศซาอุดีอาระเบีย¹⁶⁸

การขอเป็นผู้สังเกตการณ์ใน OIC มิใช่ได้มาโดยง่าย ตัวอย่างเช่นประเทศฟิลิปปินส์ได้ขอมีสถานะผู้สังเกตการณ์ในองค์การการประชุมโลกอิสลามหรือ OIC แต่ก็ยังดำเนินไปโดยยากลำบาก

โดย OIC ได้ส่งตัวแทน 5 คนไปที่ฟิลิปปินส์เพื่อตรวจสอบข้อตกลงสันติภาพที่มีมานานนับทศวรรษระหว่างรัฐบาลฟิลิปปินส์และผู้แยกดินแดนชาวมุสลิมท่ามกลางการคร่ำครวญว่าความก้าวหน้าในเรื่องนี้เป็นไปอย่างเชื่องช้า

การรายงานของตัวแทน OIC ซึ่งเดินทางมาฟิลิปปินส์จะมีผลต่อการตัดสินใจของ OIC ว่าจะได้ที่นั่งในฐานะผู้สังเกตการณ์หรือไม่

OIC ได้ส่งนายชัยยิดกาซิม อัล-มัสรี ซึ่งเคยเป็นหัวหน้าผู้เดินทางไปสังเกตการณ์ในภาคใต้ของไทยมาแล้วหลังจากเกิดเหตุการณ์ที่ตากใบเมื่อเดือนเมษายน ปี ค.ศ. 2005 นายชัยยิดกาซิม อัล-มัสรีได้เดินทางสู่ดินแดนภาคใต้ของมินดาเนาเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ ปี ค.ศ. 2006 เพื่อเข้าไปประเมินสถานการณ์ที่นั่น ทั้งนี้จังหวัดที่มีชาวมุสลิมเป็นส่วนใหญ่และเมืองในแถบนั้นต้องการแยกตัวเป็นเขตอิสระมาตั้งแต่ทศวรรษ 1990 แล้ว อันเป็นส่วนหนึ่งในความพยายามของรัฐบาลที่จะเข้าไปจัดการกับกบฏแยกดินแดนที่มีระยะเวลามานับทศวรรษ แนวหน้าเพื่อการปลดปล่อยของโมโร (The Moro National Liberation Front) ได้ยกเลิกการเป็นเขตปกครองอิสระและลงนามในข้อตกลงสันติภาพครั้งประวัติศาสตร์กับรัฐบาลในปี ค.ศ. 1996 แต่ดินแดนแถบนั้นก็ยังคงยากจน และถูกความแตกแยกเข้ารบกวน การพัฒนาทางเศรษฐกิจเป็นไปอย่างเชื่องช้า

ทั้งนี้นายชัยยิดกาซิม อัล-มัสรี ซึ่งเป็นที่ปรึกษาของเลขาธิการ OIC อยู่ด้วย ได้นำเอาผู้เชี่ยวชาญและเอกอัครราชทูตจากหกประเทศ รวมทั้งจากอินโดนีเซีย มาเลเซีย และซาอุดีอาระเบียไปพบกับประธาน MNLF คือ นายนุร มิซูรี (Nur Misuari) ซึ่งถูกกักขังอยู่ในกรุงมนิลาในข้อหาบงกช อันเนื่องมาจากความล้มเหลวในการลุกขึ้นสู้ของสมาชิกของเขาจนเป็นเหตุให้มีผู้เสียชีวิตกว่า 100 คน

มิซูรี ซึ่งในเวลานั้นเป็นผู้นำของ MNLF ได้เซ็นสัญญาสันติภาพในปี ค.ศ. 1996 ยุติการต่อสู้ด้วยการแยกดินแดนเพื่อแลกกับการปกครองตนเองแบบจำกัด ต่อมาเขาได้รับการเลือกตั้งเป็นผู้นำและการและนักต่อสู้ของเขาก็ตมตัวเข้ากับกองกำลังตำรวจและทหาร อย่างไรก็ตาม

¹⁶⁸ Taha M. Basman *Lesson from Saudi and Thailand Word, Not Sword, The Universal Message the world for the world* (Philippines) February 2006.

ตามในเวลาต่อมาทางการของฟิลิปปินส์ได้ยกเลิกความช่วยเหลือต่อมิตซูริ เนื่องจากเขาเป็นผู้นำให้เกิดการกบฏขึ้นมาซึ่งการกบฏดังกล่าวประสบความล้มเหลว

นายชัยยิดกาซิม อัลมัสนีและคณะของเขายังได้ไปพบกับตัวแทนฝ่ายต่างๆ ที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับกระบวนการสันติภาพ รวมทั้งกลุ่มแยกดินแดนแนวหน้าอิสลามเพื่อการปลดปล่อยโมโร (Moro Islamic Liberation Front) หรือ MILF ซึ่งแตกออกมาจาก MNLF และได้ทำการต่อสู้มาเป็นเวลานานกว่าสามทศวรรษเพื่อแยกรัฐทางใต้ออกมา และเข้าพบกับหน่วยงานที่ไม่สังกัดรัฐบาล และเจ้าหน้าที่ทางทหารด้วย

นายชัยยิดกาซิม อัลมัสนีต้องการจะทราบว่าอะไรคืออุปสรรคต่อการนำเอาแผนสันติภาพมาใช้อย่างเต็มที่ อะไรคือสิ่งที่ฝ่ายต่างๆ ออกมาฟ้องร้อง และจะช่วยหาวิธีการและแนวทางในการนำเอาข้อตกลงสันติภาพมาใช้ได้อย่างไร ทั้งนี้ทีมของ OIC ต้องการการยืนยันว่าข้อตกลงสันติภาพนั้นกำลังดำเนินต่อไปด้วยดี เพื่อที่จะได้ปูทางไปสู่การได้รับสถานะผู้สังเกตการณ์ของ OIC ได้หรือไม่

มีรายงานว่า OIC ไม่ค่อยพอใจในความเติบโตที่เป็นไปอย่างเชื่องช้าและการก่อกวนในมินดาเนา

มาเลเชียซึ่งเป็นสมาชิกของ OIC ก็เป็นผู้แทนเจรจาระหว่างฟิลิปปินส์และ MILF เช่นกัน ในเวลาเดียวกันกลุ่มของชาวมุสลิมในมินดาเนาได้กล่าวหาว่ารัฐบาลฟิลิปปินส์ว่านำเอามาตรการทางทหารมาใช้ในมินดาเนาและเรียกร้องให้คณะของ OIC ได้ตรวจสอบเหตุการณ์ด้วย¹⁶⁹

8.2 ความพยายามในการใช้เวที OIC ของขบวนการแบ่งแยกดินแดน

ไทยมีความสัมพันธ์กับ OIC มาตั้งแต่ก่อนเป็นประเทศผู้สังเกตการณ์เมื่อปี ค.ศ. 1997 โดยไทยมีจุดมุ่งหมายสำคัญในการให้ OIC ได้เข้าใจทำทึนโยบายและการปฏิบัติต่อชาวไทยมุสลิม การขยายการติดต่อสัมพันธ์กับโลกมุสลิม การแสวงหาความร่วมมือกับ OIC และประเทศสมาชิก และการป้องกันมิให้ขบวนการแยกดินแดนหรือผู้ก่อความไม่สงบ ใช้ประเด็นปัญหาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้กลายมาเป็นปัญหาระหว่างประเทศ

ด้วยความพยายามครั้งหนึ่งที่จะเป็นสมาชิกในองค์การมุสลิมที่ใหญ่ที่สุดคือองค์การการประชุมโลกอิสลาม (OIC) ประเทศไทยควรมีความสามารถในการปรับปรุงภาพพจน์ระหว่างประเทศไทยในสายตาของชุมชนมุสลิม

ต้องขอบคุณความมีสายตายาวไกลของอดีตรัฐมนตรีต่างประเทศของไทย สุรินทร์ พิศสุวรรณที่ประเทศไทยในปี 1988 ได้รับสถานะสังเกตการณ์ (observer status) ใน OIC ซึ่งแต่

¹⁶⁹ *Mindanao Mission seen crucial to RP observer bid at OIC*, National Line, The Universal Message the World for the World (Philippines) February 2006.

เดิมขบวนการปลดปล่อยปัตตานี (Pattani United Liberation Organization) หรือ PULO ซึ่งเป็นขบวนการนอกกฎหมายยึดครองเอาไว้

การเข้าสู่ OIC ในฐานะผู้สังเกตการณ์นั้นกล่าวกันว่ามีส่วนช่วยต่อความสำเร็จของอดีตรองนายกรัฐมนตรีสุชัย พานิชภักดิ์ ซึ่งอยู่พรรคประชาธิปัตย์เหมือนสุรินทร์ในความพยายามสำหรับตำแหน่งเลขาธิการขององค์การการค้าโลก (WTO)

ต่อมาการแข่งขันเพื่อตำแหน่งสูงสุดของสหประชาชาติที่กำลังร้อนแรงขึ้น และความจำเป็นสำหรับการสนับสนุนจากประเทศมุสลิมสำหรับคู่แข่งจากประเทศไทยคือรองนายกรัฐมนตรีสุรเกียรติ์ เสถียรไทย และความรุนแรงที่ดูเหมือนจะไม่ยุติลงในภาคใต้ของไทยดูเหมือนรัฐบาลทักษิณได้มุ่งจุดสนใจไปที่ OIC

รัฐมนตรีต่างประเทศ กันตธีร์ ศุภมงคล ได้ปรากฏตัวที่การประชุมระดับรัฐมนตรีต่างประเทศ 2 ปี ช้อน ในขณะที่ปรึกษานายกรัฐมนตรี วันมูหะมัด นอร์มะทา ซึ่งเป็นมุสลิมเช่นกันได้เข้าร่วมประชุมพิเศษที่นครมักกะฮ์เมื่อเดือนพฤศจิกายน ปี ค.ศ. 2005 ยิ่งไปกว่านั้นรัฐบาลยังได้ไต่ถามถึงข้อเสนอของนักวิชาการมุสลิมบางคนที่ว่าประเทศไทยควรสมัครเป็นสมาชิกในองค์การที่มีอายุ 37 ปีนี้

"ผมจะเสนอความคิดนี้ต่อรัฐบาลใหม่" กันตธีร์ได้กล่าวที่เมืองหลวงของอาเซอร์ไบจาน ซึ่งการประชุมประจำปีจัดขึ้นที่นั่น

จรัญ มะลูลีม อาจารย์คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์กล่าวว่าประเทศไทยจะได้มากกว่าเสียในการสมัครเป็นสมาชิกของ OIC เขาได้ยกตัวอย่างถึงการเข้าถึงตลาดได้ง่ายกว่าสำหรับผลิตภัณฑ์ของไทย รวมไปถึงความเข้าใจในตำแหน่งของไทย รวมไปถึงปัญหาในภาคใต้

ด้วยจำนวนมุสลิมหลักล้านคนในประเทศไทยซึ่งมากกว่าชาวมุสลิมในบางประเทศของ OIC ที่มีได้เป็นประเทศมุสลิม เช่น กายานา (Guyana) และสุรินาม ประเทศไทยจึงเหมาะสมที่จะเข้าสู่องค์การ OIC จรัญ กล่าว

OIC อาจดูเหมือนเสียกระดาษ เพราะว่ามีมากกว่า 40 ประเทศที่เป็นสมาชิคนั้นยากจน และนอกจากนั้นตัวขององค์การก็จะต้องแสดงให้เห็นประสิทธิภาพในการจัดการกับประเด็นที่กีดกันอยู่อย่างเช่นโรคกลัวอิสลาม (Islamophobia) และปัญหาที่มีมาอย่างยาวนาน อย่างความขัดแย้งปาเลสไตน์-อิสราเอล แต่เสียงของ OIC ได้รับการรับฟังมากขึ้นในสหประชาชาติและในสหภาพยุโรป

“ จรัญ กล่าวว่า เจ้าหน้าที่ความมั่นคงบางคนมีความห่วงใยว่าการที่ประเทศไทยเข้าสู่ OIC จะทำให้ OIC เข้ามาเกี่ยวข้องปัญหาภาคใต้เหมือนในกรณีของโซมาเลียและฟิลิปปินส์ เขากล่าวว่าปัญหาการเข้ามาแทรกแซงจากต่างชาติจะไม่เป็นปัญหาดราม่าใดที่ประเทศไทยพยายามแก้ไขปัญหาภาคใต้อย่างชาญฉลาด

เขากล่าวว่าความรุนแรงในภาคใต้เกิดขึ้นเพราะชาวมุสลิมส่วนใหญ่ไม่วางใจรัฐบาลและเจ้าหน้าที่ของรัฐบาล

ปัญหานี้มีรากมาจากชุดความคิดของชาวมุสลิมที่ว่าพวกเขาไม่ได้รับการดูแลอย่างยุติธรรมในฐานะพลเมืองไทยจากรัฐบาลที่สืบทอดกันมาจากอดีตจนถึงปัจจุบัน¹⁷⁰

ขบวนการปลดปล่อยรัฐปัตตานี (Pattani United Liberation Organization) หรือที่รู้จักกันในนามของ PULO และขบวนการที่มีชื่อว่าแนวหน้าเพื่อการปลดปล่อยปัตตานี (National Liberation Front of Pattani) หรือ NIFP นั้นอาจกล่าวได้ว่าเป็นขบวนการที่ให้ความสำคัญแก่บทบาทของ OIC เป็นอย่างมาก ส่วนขบวนการอื่นๆ นอกจากนั้นก็ได้พยายามเคลื่อนไหวผ่าน OIC เช่นกันแต่มีอัตราน้อยกว่า ความเคลื่อนไหวเหล่านี้มีมาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1974 แล้ว

จุดมุ่งหมายสำคัญของขบวนการเหล่านี้ คือความพยายามในการผลักดันให้ที่ประชุมประจำปีในระดับรัฐมนตรีต่างประเทศของ OIC (ICFM) บรรจุกุญแจของการของชาวมุสลิมในจังหวัดภาคใต้ของไทยให้อยู่ในวาระการประชุม โดยวาระสำคัญคือการให้ที่ประชุมเห็นพ้องต้องกันและประณามว่ารัฐบาลไทย ไม่ให้เป็นธรรม กดขี่ข่มเหงชาวมุสลิม อย่างไรก็ตามจนถึงการประชุมครั้งล่าสุดที่เยเมน เมื่อวันที่ 28-30 มิถุนายน ปี ค.ศ. 2005 ยังไม่ประสบความสำเร็จ แต่ความพยายามดังกล่าวก็มีได้หมดไป¹⁷¹

ปี ค.ศ. 1975 ขบวนการ NIFP ขอรับการสนับสนุนด้านอาวุธจาก OIC พร้อมกับขอจัดตั้งสำนักงานของ NIFP ในประเทศสมาชิก ใช้เอกสารโจมตีประเทศไทย และที่สำคัญคือขอให้ OIC จัดตั้งคณะกรรมการพิเศษขึ้นพิจารณาสภาพความเป็นจริงของชาวมุสลิมในประเทศไทย

ปี ค.ศ. 1988 ขบวนการ PULO ได้ส่งผู้แทนเพื่อขอเข้าร่วมประชุม ICFM ที่กรุงอัมมาน แต่จอร์แดนได้ยับยั้งขบวนการ PULO ไว้เสียก่อน หลังจากนั้นจนถึงปี ค.ศ. 1995 แม้ว่าขบวนการแยกดินแดนต่างๆ จะใช้ความพยายามที่จะเข้าร่วมประชุมแต่ก็ถูกยับยั้งเอาไว้โดยประเทศ อย่างเช่นมาเลเซีย อินโดนีเซีย อียิปต์ ปากีสถาน กระนั้นก็ตาม ในปี ค.ศ. 1996 ได้ปรากฏว่ามีรายงานการพิจารณาเกี่ยวกับชาวไทยมุสลิมและปัญหาภาคใต้ของไทยในการประชุมผู้เชี่ยวชาญของรัฐบาลว่าด้วยสิทธิขั้นมูลฐานของชนกลุ่มน้อยมุสลิมและชุมชนมุสลิมในประเทศที่มีได้เป็นสมาชิกของ OIC (Governmental Expert on Fundamental Right of Muslim Minority and Muslim Communities in non – OIC Member State) ที่นครญิดดะฮ์ เมื่อเดือนกันยายน ปี ค.ศ. 1996 โดยที่ประชุมได้พิจารณาถึงข้อเรียกร้องของขบวนการที่เรียกร้องดินแดนและการปกครองตนเอง ทั้งนี้ที่ประชุมมีความเห็นว่าควรให้มีการเจรจาระหว่างรัฐบาลไทยกับ

¹⁷⁰ Achara Ashayagachat, *New pan-Islamic party is not a panacea*. Bangkok Post, July 1, 2006

¹⁷¹ เริ่มจากการประชุม ICFM ในปี ค.ศ. 1974 ที่ขบวนการ NIFP ใช้จดหมายเวียนไปยังสมาชิกของ OIC เรียกร้องให้ประเทศมุสลิม งดการขายน้ำมันดิบและงดการช่วยเหลือทางการเงินแก่ประเทศไทย

ขบวนการปัตตานี โดยที่ผ่านมา OIC ได้เคยช่วยไกล่เกลี่ยให้แนวหน้าเพื่อการปลดปล่อยโมโรแห่งชาติ (Moro National Liberation Front) หรือ MNLF ลงนามในข้อตกลงที่เรียกว่าข้อตกลงตรีโพลี (Tripoli Agreement) กับรัฐบาลฟิลิปปินส์ในปี ค.ศ. 1976 และลงนามข้อตกลงสันติภาพระหว่างกันในปี ค.ศ. 1996 มาแล้ว นอกจากนี้ที่ประชุมยังมีความเห็นให้นำเอาข้อเสนอเกี่ยวกับชาวไทยมุสลิมเข้าที่ประชุม ICFM ของ OIC ที่จะจัดที่กรุงจาการ์ตาในเดือนธันวาคม ปี ค.ศ. 1996 ขึ้นพิจารณา แต่ไทยและมิตรประเทศก็ยังไม่ให้มีการนำเสนอเรื่องนี้เข้าสู่ที่ประชุม ICFM แต่อย่างใด

แม้ว่าความพยายามของขบวนการแยกดินแดนที่จะใช้เวที OIC มิได้เคยยุติลงเลยก็ตาม หากแต่เมื่อไทยได้รับสถานะเป็นประเทศผู้สังเกตการณ์ในการประชุมประธานงานรัฐมนตรีต่างประเทศ OIC ที่สหประชาชาติ นิวยอร์ก เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม ปี ค.ศ. 1998 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบันการกล่าวถึงประเด็นชาวมุสลิมในภาคใต้ในกรอบของ OIC ของขบวนการแยกดินแดนยังไม่ประสบผลสำเร็จแต่อย่างใด

ความพยายามล่าสุดของขบวนการแยกดินแดนในการใช้เวที OIC มีขึ้นในการประชุมสุดยอดสมัชชาสามัญ (OIC Summit) ครั้งที่ 10 ที่เมืองโหมปุตราจาญา โดยนายอะห์มัด อะพาลาโอ และนายมุฮัมมัด นะพาลัน (Ahmad Apalao และ Muhamad Napalan) ได้ไปลงทะเบียนเข้าร่วมประชุมในนามผู้แทนไทย แต่ได้รับการยับยั้งจากฝ่ายไทยและมาเลเซีย

ในการประชุม ICFM ที่อิสตันบูล ประเทศตุรกีเมื่อเดือนมิถุนายน ปี ค.ศ. 2003 ได้มีการลักลอบวางใบปลิวโจมตีประเทศไทย โดยใช้ชื่อว่าสำนักงานข่าวสารของ PULO แห่งยุโรป (PULO Information Bureau Europe)¹⁷²

8.3 OIC กับสถานการณ์ความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้

จากเหตุการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นต่อมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเฉพาะเหตุการณ์ที่มีสญัตกรือเซะและตากใบ OIC จึงเชิญรัฐบาลไทยร่วมกับตัวแทนของ OIC ประึกษาหารือเพื่อแก้ไขปัญหาความรุนแรง เมื่อวันที่ 5 มีนาคม ปี ค.ศ. 2005 รัฐบาลไทยได้ส่งคณะผู้แทนนำโดยที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ นายนิสสัย เวชชาชีวะ และที่ปรึกษารัฐมนตรีต่างประเทศและอดีตเอกอัครราชทูตไทยประจำมาเลเซีย และคณะ¹⁷³

¹⁷² อย่างไรก็ตามในการประชุม ICFM ที่ประเทศเยเมนเมื่อวันที่ 28-30 มิถุนายน ปี ค.ศ. 2005 และอาเซอร์ไบจาน เมื่อวันที่ 19-21 มิถุนายน ปี ค.ศ. 2006 ไม่มีการเคลื่อนไหวจากขบวนการแยกดินแดนแต่อย่างใด กระนั้นก็ตามพอประมวลได้ว่าขบวนการแยกดินแดนได้ใช้ความพยายามที่จะใช้เวทีของ OIC มาตลอด แม้ว่ายังไม่ได้รับความสำเร็จก็ตาม

¹⁷³ ประกอบด้วย นายเจริญ มะดูลีม อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และนายมหดี วิมานะ อดีตเอกอัครราชทูตไทยประจำสาธารณรัฐอิสลามแห่งอิหร่านและเจ้าหน้าที่จากกระทรวงต่างประเทศ เข้าพบกับเลขาธิการ OIC ศาสตราจารย์เอ็กมิเล็คติน อีร์ชานอกู

ฝ่ายไทยได้แสดงถึงความพร้อมในการร่วมมือระหว่างรัฐบาลไทยกับ OIC ต่อการค้นหาระบบและแนวทางที่เหมาะสมในการจัดการกับความขัดแย้งในพื้นที่ภาคใต้ รวมทั้งช่วยเหลือแก้ไขปัญหาทั้งหมดที่มุสลิมกำลังเผชิญอยู่ หัวหน้าของคณะผู้แทนไทยได้สรุปถึงมาตรการและวิธีการของคณะกรรมการไต่สวนอิสระ (The Independent Investigation Commission) ที่มีต่อการตรวจสอบเหตุการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้น รวมทั้งข้อแนะนำต่างๆ นอกเหนือไปจากการพัฒนาโปรแกรมเพื่อนำไปปฏิบัติจนเกิดประโยชน์แก่มุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ คณะผู้แทนไทยตอบรับแนวคิดของเลขาธิการ OIC ในการส่งคณะตัวแทน (Good Office Committee) มาเยือนไทย เพื่อรับทราบถึงสาเหตุของปัญหาและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับมุสลิมในพื้นที่ดังกล่าว

เลขาธิการ OIC ได้แสดงความห่วงใยอย่างลึกซึ้งต่อชีวิตของผู้บริสุทธิ์ และเรียกร้องรัฐบาลไทยให้ตรวจสอบเหตุผลที่อยู่เบื้องหลังความรุนแรง ติดตามผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างถึงที่สุด และถ่ายทอดข้อมูล รวมทั้งหลักฐานของการตรวจสอบเหตุการณ์ให้กับเลขาธิการ OIC รับทราบ

ศาสตราจารย์เอ็กมิเล็ดดิน อิห์ซาโนกลู เรียกร้องคณะผู้แทนไทยให้นำเรียนประเด็นที่ปรึกษาหารือร่วมกันให้รัฐบาลไทยรับทราบว่า OIC ให้ความสำคัญกับการเจรจาแก้ไขปัญหาความรุนแรงในพื้นที่ด้วยสันติเพื่อแก้ไขปัญหาที่มุสลิมในพื้นที่กำลังเผชิญอยู่ ขณะเดียวกันก็เน้นย้ำถึงการปกป้องสิทธิ รวมทั้งสร้างความมั่นใจให้เห็นว่าคนเหล่านั้นจะได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกับประชาชนในภูมิภาคอื่นของไทย ที่สำคัญ รัฐบาลควรให้ความช่วยเหลือด้านเศรษฐกิจเพื่อยกระดับมาตรฐานการครองชีพ

นอกจากนี้ เลขาธิการ OIC ยังได้เน้นย้ำถึงการเคารพอำนาจอธิปไตยของไทยว่า OIC ไม่ได้ให้การสนับสนุนใดๆ ต่อกลุ่มแบ่งแยกดินแดนหรือกลุ่มลัทธิใดๆ ซึ่งกระทำการสังหารประชาชนผู้บริสุทธิ์โดยปราศจากความศรัทธาในศาสนา ขณะเดียวกันก็เรียกร้องให้รัฐบาลไทยรายงานความคืบหน้าของการดำเนินงานตามคำแนะนำของคณะกรรมการไต่สวนอิสระ โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการค้นหาผู้รับผิดชอบต่อโศกนาฏกรรมในพื้นที่ และระบุถึงความสำคัญที่รัฐบาลไทยควรปฏิบัติตามผลสรุปท้ายสุด ซึ่งคณะกรรมการดังกล่าวได้แนะนำไว้

นอกจากนี้เพื่อให้ได้รับทราบข้อมูลอย่างละเอียด รัฐบาลไทยจึงเชิญคณะผู้แทนระดับสูงของ OIC เยือนไทย ในวันที่ 2-13 มิถุนายน ปี ค.ศ. 2005

เลขาธิการ OIC ศาสตราจารย์เอ็กมิเล็ดดิน อิห์ซาโนกลู มอบหมายให้คณะผู้แทนนำโดยเอกอัครราชทูต ชัยยิต กาซิม อัล-มัสรี (Syed Qasim Al-Masri) อดีตผู้ช่วยเลขาธิการ OIC และผู้เชี่ยวชาญด้านสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ และคณะผู้แทนซึ่งประกอบไปด้วย ดร.อุมร์ ญาร์ห์ (Qumar Jah) ที่ปรึกษาเลขาธิการ OIC เอกอัครราชทูต अबดุลลอฮ์ คัรบัช (Abdullah Kharbash) ผู้อำนวยการสำนักชุมชนมุสลิมและมุสลิมส่วนน้อยในประเทศที่ไม่ใช่สมาชิก OIC (Department of Muslim Community and Minorities in NON-OIC Member States)

นายฏอฮิร เซออีฟ (Taher Seif) ผู้อำนวยการสำนักมุสลิมส่วนน้อยและชุมชนมุสลิมส่วนน้อย ณ สำนักเลขาธิการ OIC (Department of Muslim Minorities and Communities at the General Secretariat) และนายอะห์มัด อิบรอฮีม (Ahmad Ibrahim) ผู้สื่อข่าวและช่างภาพของสำนักข่าวอิสลามระหว่างประเทศ (IINA)

การเยือนในครั้งนี้ก็เพื่อปรึกษาหารือถึงแนวทางและวิธีการลดเงื่อนไขที่เป็นอุปสรรคในการเจรจา เพื่อให้ชาวไทยมุสลิมได้รับสิทธิการเป็นพลเมืองอย่างเหมาะสมมากขึ้น และคณะผู้แทนมุ่งหมายให้เจ้าหน้าที่รักษาความมั่นคงยุติการกระทำที่รุนแรง และการคุกคามต่อชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ รวมทั้งสนับสนุนความพยายามในการนำสันติและเสถียรภาพกลับคืนสู่พื้นที่ภายใต้กรอบของการเคารพในอำนาจอธิปไตยและเอกภาพแห่งดินแดนไทย

เอกอัครราชทูต อัล-มัสรี ได้กล่าวถึงภารกิจของคณะผู้แทนในความจำเป็นของการนำมาตรการมาใช้ในการลงโทษผู้ที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์โศกนาฏกรรมที่เกิดขึ้น รวมถึงการชดเชยความสูญเสียให้กับผู้เคราะห์ร้ายที่ตกเป็นเหยื่อ และป้องกันเหตุการณ์ความรุนแรงที่อาจเกิดขึ้นมาได้อีก รวมทั้งการใช้อำนาจที่ไม่ถูกต้อง¹⁷⁴

อย่างไรก็ตาม ภายหลังจากการเยือนชุมชนมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย โดยคณะผู้แทน OIC สิ้นสุดลง สถานการณ์ความรุนแรงในภาคใต้ก็ยังคงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ศาสตราจารย์เอ็กมิลลิติดิน อิห์ซานอกู เลขาธิการ OIC ออกมาแสดงความห่วงใยอย่างลึกซึ้งต่อสถานการณ์ความรุนแรงของชาวมุสลิมใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ยังคงต้องเผชิญ รวมถึงการสูญเสียชีวิตและทรัพย์สินของผู้บริสุทธิ์ ส่งผลให้ประชาชนในบางหมู่บ้านต้องอพยพออกจากพื้นที่¹⁷⁵

เลขาธิการ OIC เห็นว่าแนวทางการลดกระแสความรุนแรงใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ควรประสานความร่วมมือกันทั้งในระดับระหว่างประเทศและระดับประชาชาติมุสลิมกับองค์กรสิทธิมนุษยชนภายในและภายนอกประเทศ พร้อมกับการสร้างสันติภาพให้เกิดขึ้นในพื้นที่ โดยผ่านการเจรจาบนพื้นฐานความต้องการที่ถูกต้องตามกฎหมายของรัฐบาลไทย ทั้งนี้ เลขาธิการ OIC มีความเห็นว่าการแก้ไขปัญหาความรุนแรงจากมุมมองเฉพาะด้านความมั่นคงอาจนำไปสู่ความรุนแรงได้ และความเลวร้ายของสถานการณ์จะมีมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ เลขาธิการ OIC ยังกล่าวถึงการแก้ไขปัญหาด้วยสันติที่วางอยู่บนความเข้าใจในสาเหตุของปัญหา และความพยายามปลดเงื่อนไขความรุนแรง โดยผ่านการเจรจาและการใช้มาตรการทางกฎหมายที่เหมาะสมและสำคัญ แนวทางที่กล่าวมาข้างต้นอาจช่วยให้ประชาชนในพื้นที่สามารถแสดงออกถึงอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตน และสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนอื่นในท้องถิ่นภายใต้การรับรองสิทธิมนุษยชนของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 (ปี ค.ศ. 1997)

¹⁷⁴ OIC Press Release, June, 2005

¹⁷⁵ OIC Press Release, October, 2005

ก่อนการประชุมระดับรัฐมนตรีต่างประเทศของ OIC ประเทศไทยได้ใช้ความพยายามเพื่อให้มั่นใจว่าองค์การมุสลิมที่ใหญ่ที่สุดในโลก จะไม่มีมติในเรื่องภาคใต้ของไทยในระหว่างการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศที่กรุงชานาห์ ประเทศเยเมน รัฐมนตรีต่างประเทศของไทย นายกันตธีร์ ศุภมงคลได้พบกับเลขาธิการ OIC เอ็กมิเล็ดดิน อีห์ซาโนกลู และได้ขอการยืนยันจากรัฐมนตรีต่างประเทศของมาเลเซีย นายหะมิด อัลบาริ แม้ว่าจะได้พบกันมาแล้วสองสัปดาห์ ก่อนที่กรุงกัวลาลัมเปอร์

นายอีห์ซาโนกลู ได้ออกแถลงการณ์ที่แข็งแกร่งหลังจากโศกนาฏกรรมตากใบ ซึ่งผู้ประท้วงชาวมุสลิม 85 คนเสียชีวิตเมื่อเดือนตุลาคมปี ค.ศ. 2004 โดยเลขาธิการ OIC ได้แสดงความห่วงใยเกี่ยวกับการเลือกปฏิบัติต่อชาวมุสลิมในประเทศไทย นายกันตธีร์กล่าวว่าเขาหวังว่าจะไม่มีมติใดๆ เป็นพิเศษในประเด็นของภาคใต้ในระหว่างการประชุม OIC ในวันที่ 28-30 มิถุนายน แต่ประวัติศาสตร์แสดงให้เห็นว่าเลขาธิการ OIC ซึ่งอยู่ที่นครญิดดะห์ บางครั้งมีความเข้าใจผิดเกี่ยวกับความจริงและนำไปสู่บทสรุปที่ผิดพลาด รัฐมนตรีต่างประเทศกล่าวว่า "หาก OIC ต้องการมีบทบาทที่สร้างสรรค์ในเรื่องระหว่างประเทศและร่วมมือกับประเทศไทย OIC ก็ควรมีข้อมูลที่ถูกต้องในทุกแถลงการณ์"

นายกันตธีร์ กล่าวว่า จำเป็นที่ไทยจะต้องมีทรรณะที่ถูกต้องต่อคนที่มีชาติพันธุ์มาเลย์

"เราจะต้องทำงานเพื่อให้รู้ว่าประชาชนเชื้อสายมาเลย์ในภาคใต้รู้สึกว่าคุณชาวไทย พวกเราไม่ควรเรียกพวกเขาว่า "เขาก" (kheak) เมื่อคำคำนี้แสดงถึงอคติและก่อให้เกิดการแบ่งแยกระหว่างคนไทย "หากปัญหาถูกนำมากล่าวถึงโดย OIC เราจะยืนยันว่าเรามีกระบวนการโต้สวนต่อเหตุการณ์กรือเซะ และตากใบ รวมทั้งการหายไปของนายสมชาย นิละไพจิตร ด้วย"¹⁷⁸

ตามคำอ้างของรัฐมนตรีต่างประเทศอันเนื่องมาจากการเจรจากับ 1 ใน 4 ของสมาชิก OIC มติของ OIC และแถลงการณ์ สูดหัย คาดกันว่าการอ้างอิงถึงดินแดนภาคใต้ที่มีปัญหาจะออกมาในทางบวก เขากล่าวว่า "การทูตเชิงรุก" ของตัวแทนไทยได้ช่วยสร้างความกระจำงให้กับความเข้าใจผิดและการรับรู้ที่ผิดใดๆ ก็ตาม ให้กับประเทศบางประเทศที่มีได้เป็นสมาชิก OIC ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

นายกันตธีร์เป็นรัฐมนตรีของไทยคนแรกที่น่าเสนอคำกล่าวตามความสามารถของเขาในฐานะผู้สังเกตการณ์ของสมาชิกที่รวมตัวกับ 57 ประเทศ นับตั้งแต่ประเทศไทยเข้าร่วมกับ OIC ในปี ค.ศ. 1998 อดีตรัฐมนตรีต่างประเทศ สุรินทร์ พิศสุวรรณและอดีตรัฐมนตรีมหาดไทย นายโคธิน พลกุลได้เข้าร่วมการประชุมมาก่อน แต่ไม่เคยกล่าวคำแถลงแต่อย่างใด

นายกันตธีร์กล่าวว่าประเทศไทยสามารถทำความกระจำงแจ้งแก่ "มิตร"ทั้งหลาย รวมทั้งบารุเรนและอินโดนีเซีย การแปลจากภาษาอาหรับเป็นภาษาอังกฤษ หากไม่ทำกัน

¹⁷⁸ Achara Ashayyagachat, *Thailand tries to avert OIC swipe Bangkok Post*, June 28, 2005

อย่างเหมาะสม อาจนำไปสู่ความไม่เข้าใจกันได้ แต่ตอนนี้ผมค่อนข้างจะเข้าใจและผมคิดว่าภารกิจของผมที่จะก่อให้เกิดความเข้าใจที่เหมาะสมในชุมชนมุสลิมที่ใหญ่ที่สุดจะได้รับความสำเร็จ เขากล่าว นายกันตธีร์และตัวแทนของไทย 25 คน ที่ได้เข้าร่วมการประชุม OIC ต่างก็มุ่งอยู่กับการเจรจากับรัฐสมาชิกจำนวนหนึ่งรวมทั้งนายกาซิม อัล-มัสรี ซึ่งเป็นหัวหน้าทีมสืบค้นความจริงที่ได้มาเยือนประเทศไทยเมื่อต้นเดือนกรกฎาคม ปี ค.ศ. 2005

รายงานของนายเอ็กมิลิติน อีห์ซาโนกลู เลขาธิการ OCI จะอ้างถึงผลที่ออกมาในทางบวกในการเดินทางของอัล-มัสรี และยืนยันว่าความรุนแรงในภาคใต้เป็นปัญหาภายในและมีได้มาจากความขัดแย้งของศาสนาใดๆ แต่เป็นเรื่องของความเข้าใจผิดและการใช้อำนาจผิดๆ ของประชาชนบางกลุ่ม มติของ OIC จะพูดถึงรายงานของเลขาธิการและจะกล่าวว่าเลขาธิการควรจะพิจารณาถึงสถานการณ์และความร่วมมือกับรัฐบาลไทย ในประเด็นภาคใต้ที่เต็มไปด้วยปัญหานั้นควรจะมีความเห็นว่าด้วย “ชนกลุ่มน้อย” เพื่อการรับทราบแต่ไม่ได้เพื่อการอภิปรายโดยรัฐสมาชิก¹⁷⁷ การประชุม OIC ที่เยเมนไม่มีแถลงการณ์ที่รุนแรงต่อต้านการจัดการกับความไม่สงบของประเทศไทยแต่อย่างใด ประเทศไทยได้ใช้การเจรจาอย่างหนักเพื่อให้หมดสุดท้ายของที่ประชุมและแถลงการณ์ร่วมมีทำที่อ่อนลง โดยการยืนยันความรุนแรงในภาคใต้เป็นปัญหาภายใน มิได้เป็นการก่อการร้ายระหว่างประเทศ และสิทธิของชาวมุสลิมก็ได้รับการเคารพ

รัฐมนตรีต่างประเทศจาก 57 ประเทศกล่าวว่าพวกเขา ได้ขอให้เลขาธิการทำงานร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับรัฐบาลไทยในความพยายามของไทยที่จะแก้ไขปัญหายอย่างสันติสำหรับเหตุการณ์ที่น่าเศร้าในสามจังหวัดภาคใต้ของไทย และในการส่งเสริมความอยู่ดีมีสุขของชุมชนมุสลิมทั้งหมด มติสุดท้ายก็มีความผ่อนคลายลงเมื่อเลขาธิการ OIC ได้มอบหมายให้ ติดตามประเด็นปัญหาภาคใต้ของไทยต่อไป

รายงาน 10 หน้ากระดาษของกลุ่มผู้มาติดตามความจริงในเรื่องการขยายตัวของความรุนแรงในภาคใต้ของไทยมิได้เป็นเรื่องความแตกแยกทางศาสนา กระบวนการทางกฎหมายนั้นหวังกันว่าจะก้าวไปตามเวลา รวมทั้งกรณีของนายสมชาย นีละไพจิตร ด้วย

รายงานมีข้อเสนอแนะว่าข้อมติต่อปัญหานั้นจะต้องรวมไปถึงตัวประกอบทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม ด้วยการนำเสนอรากเหง้าของปัญหาและพิจารณาถึงมาตรการที่จะป้องกันโศกนาฏกรรมอย่างเช่นกรือเซะ และตากใบ ในอนาคต ซึ่งเกิดจากกองกำลังด้านความมั่นคงจัดการกับปัญหายอย่างผิดพลาด¹⁷⁸

เอกอัครราชทูตกาซิม อัล-มัสรี กล่าวกับ Bangkok Post ในตอนท้ายของการประชุมที่เข้มน่าว่า สิ่งที่นำกล่าวถึงก็คือความพยายามของเลขาธิการ OIC นายเอ็กมิลิติน อีห์ซาโนกลู

¹⁷⁷ Achara Ashayagachal, *Thailand expects on OIC criticism*, Bangkok Post, June 23, 2005

¹⁷⁸ Second OIC delegation to visit Thailand Bangkok Post, June 21, 2005

ที่ได้ส่งคณะค้นหาความจริง (fact-finding) มายังประเทศไทย และกระบวนการใหม่ของรัฐบาลไทยที่ยอมให้คณะดังกล่าวเข้าไปตรวจสอบอย่างเสรีเพื่อหาข้อมูลเบื้องต้น ซึ่งนับเป็นการช่วยเปลี่ยนผ่านปัญหา (ภาคใต้) จากระดับแหล่งข่าวที่มีได้มีความถูกต้องไปสู่ข้อมูลที่เข้าถึงได้ ด้วยความร่วมมือจากประเทศไทย อัล-มัสรี อดีตผู้ช่วยเลขาธิการ OIC ได้นำคณะหกคนมาประเทศไทยเมื่อต้นเดือนมิถุนายน ปี ค.ศ. 2005 เพื่อหาข้อมูลจากครอบครัวของเหยื่อที่กรือเซะ และตากใบจากเจ้าหน้าที่ฝ่ายความมั่นคง ผู้วางนโยบาย นักวิชาการ กลุ่ม NGO และผู้บัญญัติกฎหมาย แม้ว่าจะมีจากความรู้อันลึกซึ้งและความเข้าใจต่อสถานการณ์ความรุนแรงในภาคใต้ของไทยหลังจากการเยือนของอัล-มัสรี กระนั้นผลสรุปอย่างเป็นทางการและมติอาจบรรจุข้อความและข้อเสนอที่เป็นไปในทางลบ หากไม่มีตัวแทนระดับสูงของไทย ซึ่งนำโดยรัฐมนตรีกัมตธีร์ ศุภมงคลรัฐมนตรีต่างประเทศอยู่ด้วยในการประชุมสามวัน

ทั้งนี้ข้อความติดตามมติของ OIC และการรายงานของอัล-มัสรีประกอบไปด้วย ถ้อยคำที่ขัดแย้งกัน รวมทั้งข้อแนะนำในเรื่องฮิปปิไตของภูมิภาคในจังหวัดภาคใต้ของไทย และสำหรับกลุ่มแยกดินแดนที่จะเข้ามาเป็นตัวแทนในการแก้ไขปัญหาและเข้ามাত্রวจตรานโยบายของรัฐบาล ทำให้ในที่สุดตัวแทนของไทยต้องเข้าไปช่วยเจรจาทั้งอย่างเปิดเผยและโดยทางอ้อม ในระหว่างการประชุม นายกัมตธีร์และคณะของเขาได้พูดคุยกับหนึ่งในสี่ของสมาชิก 57 ประเทศ ในช่วงวันเวลาอันตึงเครียดเหล่านี้ และต้องขอบคุณต่อการสนับสนุนอย่างกระตือรือร้นจากบาห์เรน อินโดนีเซีย ปากีสถานและบังกลาเทศ ที่ทำให้นายกัมตธีร์มีโอกาสที่จะได้พูดคุยความคิดของเขาในการประชุม ดังได้กล่าวมาแล้วเขาเป็นรัฐมนตรีของไทยที่ทำเช่นนั้นได้นับตั้งแต่ประเทศไทยได้เป็นผู้สังเกตการณ์ในปี ค.ศ.1998

หรือว่าการช่วยกันเจรจาแต่แรกมีส่วนทำให้ผู้ร่วมขบวนการแยกดินแดนเบอร์ชาดูซึ่งได้มีการคาดหมายกันมาตั้งแต่แรกแล้วว่า จะเข้าร่วมประชุมไม่สามารถเข้าประชุมได้ รวมทั้งการช่วยกันเจรจาระหว่างการประชุมสำหรับการถ่วงถ่วงเอกสารของ OIC

เอกอัครราชทูตอัล-มัสรีไม่มีคำตอบในเรื่องนี้

"ผมแค่พูดได้ว่าการร่วมมืออย่างดีจากประเทศไทยทำให้เกิดความแตกต่างเป็นอย่างมากจากการเผชิญหน้า และผมขอเรียกร้องจากประเทศที่มีได้อยู่ใน OIC อื่นๆ ให้ทำตามตัวอย่างของประเทศไทยที่ยอมให้ OIC ได้ข้อมูลโดยตรงเพื่อเป็นข้อมูลที่เหมาะสมที่จะเข้ามาช่วยเหลือและช่วยแก้ปัญหา"

OIC ได้เรียกร้องให้รัฐบาลพม่าหยุดการสังหารผู้ไร้ที่อยู่อาศัยและผู้ที่เป็นแรงงานที่ถูกบังคับ ซึ่งเป็นชาวอาระกันมุสลิม (Arakan Muslim) เรียกร้องให้รัฐบาลฟิลิปปินส์ทำข้อตกลงสันติภาพที่ลงนามกับฝ่ายโมโร และให้ใช้ข้อตกลงที่มีต่อการพัฒนาเขตปกครองอิสระของชาวมุสลิมมินดาเนา เรียกร้องให้มีการเคารพสิทธิชุมชนของชาวตุรกีมุสลิม (Turkish Muslim) ในทางตะวันตกของเมืองเซรชประเทศกรีกแต่มีมติในเรื่องมุสลิมภาคใต้ในประเทศไทยนั้น รัฐมนตรีต่างประเทศซึ่งเป็นสมาชิก OIC ได้ให้ข้อสังเกตถึงรายงานการเยือนประเทศไทยและ

แถลงการณ์ร่วม ซึ่งออกร่วมกันกับกระทรวงการต่างประเทศหลังจากอัล-มัสนีมาเยือนประเทศไทยและขอให้เลขาธิการ OIC ติดตามประเด็นความร่วมมือกับรัฐบาลไทยสำหรับรายงานที่จะมีต่อไปในการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศในอาเซอร์ไบจาน

นายกันตธีร์ได้กล่าวแก่ *Bangkok Post* ว่าเขาได้พิจารณาเรื่องนี้อย่างใกล้ชิดด้วยการกล่าวเพิ่มเติมว่าประเทศไทยจะทำงานเพื่อสร้างความเข้าใจที่เหมาะสมและอธิบายถึงความเคารพในความแตกต่างทางวัฒนธรรมและศาสนาต่อสมาชิก OIC ทั้งหมด กระนั้นก็ตามมีคนบางคน รวมทั้งเลขาธิการชาวตุรกี แม้จะส่งคณะผู้ค้นหาความจริงเข้ามาในสามจังหวัดภาคใต้ของไทยแต่ก็มิได้อยู่ข้างตัวแทนของไทยอย่างเต็มหัวใจ และจำเป็นจะต้องมีความร่วมมืออย่างใกล้ชิดระหว่างสำนักเลขาธิการ OIC กับไทย หนึ่งในตัวแทนของไทยกล่าว

เหนือสิ่งอื่นใด อัล-มัสนียอมรับว่าความขัดแย้งในภาคใต้ของไทยนั้นแน่นอนมิได้เป็นเรื่องระหว่างอิสลามกับพุทธศาสนาแต่เป็นการต่อสู้ในเรื่องการแยกดินแดนเสียมากกว่า ซึ่งเป็นเรื่องลักษณะของชาตินิยม และถูกขับเคื้อนออกไปอย่างกว้างขวางด้วยความขมขื่นทางประวัติศาสตร์ ความอยุติธรรมที่เห็นได้และการขาดโอกาสทางเศรษฐกิจ และนั่นเป็นปัญหาของรัฐบาลไทยมิใช่ปัญหาของ OIC ที่จะมาแก้ไข อดีตนักการทูตกล่าว

ในการประชุมที่เยเมน มีการออกเอกสารสามฉบับเกี่ยวกับความรุนแรงที่ขยายตัวออกไปในจังหวัดภาคใต้ตอนล่างของประเทศไทย และเอกสารทั้งหมดสอดคล้องกับความพอใจของตัวแทนไทย เอกสารต่างๆ รวมถึงรายงานสิบหน้าในการกิจของอัล-มัสนีที่มาประเทศไทย และย่อหน้าในมติของ OIC ในหัวข้อชนกลุ่มน้อยมุสลิมที่ไม่ได้อยู่ในรัฐต่างๆ ของ OIC

บางส่วนของข้อความด้านความมั่นคง ในประเทศไทยซึ่งรวมถึงผู้ที่ต้องการให้นายกันตธีร์เอาข้อความออกไปด้วยนั้น อาจมองดูการอ้างอิงถึงประเทศไทยว่าไม่เป็นสิ่งที่ปรารถนา แต่รัฐมนตรีต่างประเทศยั่วยุว่า “เป็นการดีกว่าที่จะมีการอ้างอิงในทางบวก ซึ่งดีกว่าไม่มีการอ้างอิงหรือไม่พูดถึงความรู้สึกที่เลวร้ายและการมีความเข้าใจผิดๆ ในหมู่ชาวมุสลิมเสียเลย”

โฆษกกระทรวงการต่างประเทศยังได้โต้แย้งเกี่ยวกับรายงานข่าวที่อ้างโดยเจ้าภาพเยเมน ที่กล่าวว่า OIC จะส่งตัวแทนชุดที่สองไปติดตามปัญหาภาคใต้ด้วย อัล-มัสนีอธิบายว่าประเด็นการติดตามนั้นต้องการแค่เพียงการติดต่อระหว่างสำนักเลขาธิการของ OIC และรัฐบาลไทย มิใช่กลไกใหม่และนั่นก็เพื่อผลประโยชน์ของทุกฝ่าย

ขั้นตอนต่อไปสำหรับรัฐบาลไทยที่จะต้องพิจารณาบางที่อาจจะเป็นข้อเสนอแนะในรายงานของอัล-มัสนีที่ว่าทบทวนความของ OIC จะได้รับการอนุญาตให้เข้าร่วมรับฟังตำรวจที่ถูกลักพาตัวทนายสมชาย นีละไพจิตรที่หายตัวไป

รายงานพื้นฐานของอัล-มัสนี นั้นหวังกันว่าจะมีการอภิปรายกันเมื่อรายงานด้านสิทธิมนุษยชนไทยได้รับการพิจารณาโดยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติในกรุงเจนีวาเมื่อปลายเดือนกรกฎาคม ปี ค.ศ. 2005 ซึ่งได้มีการเรียกร้องให้เจ้าหน้าที่ละเว้นจากการใช้

กำลังทางอาวุธในการเผชิญหน้ากับฝูงชน และพิจารณาถึงการหยุดยั้งกฎอัยการศึกที่ใช้อยู่ในภาคใต้เพื่อเป็นการเคารพต่อสิทธิมนุษยชนตามที่ได้ให้การรับรองโดยอนุสัญญาระหว่างประเทศ หลักเสียงจากการใช้มาตรการด้านความปลอดภัยแต่เพียงอย่างเดียวในการแก้ไขปัญหาวิกฤติ หากสาเหตุที่เป็นรากเหง้าและดำเนินการด้วยการมีขั้นตอนธรรมผ่านการสนทนา

วิธีการทางกฎหมายที่ถูกต้องในการนำคนผิด (ในเหตุการณ์กรือเซะและตากใบ) มาสอบสวน และสำหรับการจ่ายทดแทนต่อเหยื่อและครอบครัวของพวกเขาจะต้องมีได้เป็นแค่เรื่องของการเงิน แต่เป็นเรื่องของการเยียวยาด้วย เอกอัครราชทูตอัล-มัสรียันและปกป้องว่าศาสนาไม่ได้เป็นที่มาของความขัดแย้งในภาคใต้แต่ไม่ได้หมายความว่าไม่มีปัญหา เขาบอกว่า ประชากรมุสลิม 7.5 ล้านคนในประเทศไทย ได้รับเสรีภาพในการแสดงออกทางศาสนา แต่การแก้ไขปัญหาทางภาคใต้นั้นประชาชนในจังหวัดเหล่านั้นจำเป็นต้องมีส่วนสำคัญอยู่ในกิจการต่าง ๆ ของท้องถิ่นและในการจัดการกับทรัพยากรธรรมชาติของพวกเขาเอง พวกเขาควรจะได้รับอนุญาตให้แสดงลักษณะทางวัฒนธรรมและภาษาที่เฉพาะของพวกเขา อัล-มัสรีบอกกับ *Bangkok Post*¹⁷⁹

การที่รัฐมนตรีต่างประเทศ (นายกันตธีร์ ศุภมงคล) เป็นหัวหน้าคณะผู้แทนไทยร่วมประชุม OIC ครั้งที่ 32 ที่กรุงชานาห์ เยเมน ระหว่างวันที่ 27-30 มิถุนายน ปี ค.ศ. 2005 (พ.ศ. 2548) ได้มุ่งเน้นในประเด็นที่ไทยให้ความสำคัญต่อองค์การ OIC โดยคำนึงว่ามีชุมชนไทยมุสลิมในประเทศไทย 7.5 ล้านคน¹⁸⁰ ซึ่งถือว่าเป็นส่วนสำคัญของสังคมไทย รวมทั้งเน้นการที่ไทยให้ความสำคัญต่อความแตกต่างด้านวัฒนธรรมและศาสนา ตลอดจนสนับสนุนการส่งเสริมให้มีการติดต่อระหว่างกันที่จะนำมาซึ่งความสมานฉันท์และความรุ่งเรือง

นอกจากนี้รัฐมนตรีต่างประเทศยังได้แสดงความกังวลต่อกลุ่มผู้ไม่หวังดีที่ได้เบี่ยงเบนหลักคำสอนทางศาสนาเพื่อสร้างสถานการณ์และใช้ความรุนแรงเพื่อหวังผลทางการเมือง และเห็นว่านานาชาติควรที่จะร่วมมือกันในการเสริมสร้างความแข็งแกร่งของกลุ่มเป็นกลางในทุกศาสนา การประชุมครั้งนี้ ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่คาดหวังไว้ โดยที่ประชุมได้แสดงการสนับสนุนความพยายามของไทยในการแก้ไขปัญหาภาคใต้ ซึ่งได้ดำเนินการในทิศทางที่ถูกต้อง พร้อมกันนี้ในรายงานของ OIC ชี้ให้เห็นว่าสถานการณ์ในภาคใต้ไม่ได้เกิดจากความขัดแย้งทางศาสนาด้วย

ในขณะเดียวกัน รายงานของ OIC ได้เรียกร้องให้รัฐบาลมีมาตรการป้องกันการเกิดเหตุการณ์ที่ส่งผลให้มีผู้เสียชีวิต และให้มีการดำเนินการทางกฎหมายกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรง ดำเนินการสอบสวนการหายตัวของทนายสมชาย นีละไพจิตร และให้ตระหนักถึงเอกลักษณ์และวัฒนธรรมของชาวมุสลิมในการพิจารณากำหนดมาตรการต่าง ๆ เพื่อแก้ไขปัญหา

¹⁷⁹ Achara Ashayageahat, *An Internal issue of keen interest to outsiders*, Bangkok Post, July 5, 2005

¹⁸⁰ จำนวนตัวเลขของชาวมุสลิมในประเทศไทยยังไม่มีคามแน่นอน แต่ตัวเลขที่ได้รับการยอมรับโดยทั่วไปจะอยู่ในราว 6 ล้านคน

ภาคใต้ นอกจากนี้ OIC ยังได้แสดงความพร้อมที่จะให้ความร่วมมือกับไทยในการส่งเสริมให้เกิดสันติสุขในภาคใต้ของไทย ซึ่งรวมถึงความช่วยเหลือด้านการศึกษาแก่ชาวไทยมุสลิมพร้อมกันนี้ที่ประชุมได้มอบหมายให้เลขาธิการ OIC ติดตามสถานการณ์ภาคใต้ของไทยต่อไป

ความสำเร็จในการสร้างความเข้าใจกับ OIC เกี่ยวกับสถานการณ์ภาคใต้ สืบเนื่องจากการเยือนไทยของคณะ Goodwill Mission ของ OIC ระหว่างวันที่ 2-13 มิถุนายน ปี ค.ศ. 2005 เนื่องจากคณะ OIC ได้มีความเข้าใจและรับรู้รับทราบนโยบายและความพยายามของรัฐบาลไทยในการแก้ไขปัญหาอย่างจริงจังบนพื้นฐานของความโปร่งใส อนึ่ง การที่รัฐมนตรีต่างประเทศซึ่งไปร่วมประชุมในฐานะผู้แทนประเทศผู้สังเกตการณ์ ได้มีโอกาสกล่าวคำแถลงต่อที่ประชุมครั้งนี้นั้น ถือว่าประเทศไทยได้รับเกียรติ เพราะโดยปกติประเทศผู้สังเกตการณ์จะไม่ได้รับสิทธิดังกล่าว

จากรายงานของกระทรวงการต่างประเทศพบว่าการประชุม รัฐมนตรีต่างประเทศ OIC ที่เยเมนประสบความสำเร็จอย่างมาก ทำให้ประเทศสมาชิก OIC ต่างมีความเข้าใจสถานการณ์ภาคใต้ที่ถูกต้อง รวมถึงมาตรการและนโยบายของไทยในการแก้ไขปัญหา ซึ่งมีมิตรประเทศสมาชิก OIC หลายประเทศได้ออกมาสนับสนุนต่อความพยายามของรัฐบาลไทยในการแก้ไขปัญหาด้วย อาทิ อินโดนีเซีย บาห์เรน ปากีสถาน บังกลาเทศและเยเมน เป็นต้น

การเยือนครั้งนี้เป็นส่วนหนึ่งของนโยบายการทูตเชิงสร้างสรรค์ เชิงรุก เป็นไปตามยุทธศาสตร์ที่ได้กำหนดไว้ โดยในการเยือน รัฐมนตรีต่างประเทศได้มีโอกาสพบปะทวิภาคีกับรัฐมนตรี/หัวหน้าคณะผู้แทนประเทศต่างๆ รวมทั้งเลขาธิการ OIC ซึ่งทำให้ประเทศเหล่านี้มีความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับสถานการณ์ภาคใต้ยิ่งขึ้น และพร้อมให้การสนับสนุนไทย โดยเฉพาะในด้านการศึกษา

ที่ประชุม OIC ได้ย้ำทำที่และความเข้าใจของ OIC ว่า สถานการณ์ที่เกิดขึ้นในภาคใต้ของไทยนั้น มิใช่เกิดจากสาเหตุความขัดแย้งทางศาสนาและถือว่าเป็นกิจการภายในของไทย โดยเฉพาะเอกสารต่างๆ ที่ออกมาจากการประชุมในส่วนที่เกี่ยวข้องกับไทย ได้แก่ แถลงการณ์ผลการประชุม รายงานผล OIC ที่มาเยือนเมื่อวันที่ 12-13 มิถุนายน ปี ค.ศ. 2005 หรือข้อมติที่เกี่ยวข้องต่างก็เป็นท่าทีในทางบวกต่อไทยทั้งสิ้น¹⁸¹

ในการประชุมครั้งนี้ รัฐมนตรีต่างประเทศได้แสดงบทบาทอย่างเด่นชัดและเป็นที่ยอมรับไม่ว่าจะเป็นการพบปะทวิภาคีกับประเทศต่างๆ มากกว่า 10 ประเทศ รวมทั้งการกล่าวถ้อยแถลงต่อที่ประชุม นอกจากนี้ จากการประชุมระดับรัฐมนตรี OIC ครั้งที่ 33 ที่กรุงบากู อาเซอร์ไบจานประเทศไทยได้ร้องขอให้ที่ประชุมอิสลาม OIC พุดด้วย “เสียงเดียวกัน” เพื่อ

¹⁸¹ อาจกล่าวได้ว่าความกังวลต่างๆ ที่ว่าประเด็นความไม่สงบในภาคใต้ของไทยจะถูกหยิบยกมาวิพากษ์วิจารณ์โดยสมาชิก OIC นั้นมิได้เกิดขึ้น ทั้งนี้ส่วนหนึ่งเกิดจากความพยายามของนักการทูตหลายท่านที่ได้ร่วมกันอธิบายต่อตัวแทนของ OIC ถึงสถานการณ์ของปัญหาและการเปิดใจกว้างให้คณะผู้แทนของ OIC ได้เดินทางมาประเทศไทยและได้สัมผัสกับสถานการณ์ในภาคใต้และในชุมชนมุสลิมด้วยตัวเอง

ต่อต้านผู้ก่อความรุนแรงในจังหวัดภาคใต้ตอนล่างของไทยและเสนอให้รัฐสมาชิกให้การช่วยเหลือทางเทคนิคเพื่อต่อสู้กับไอหวัจนก รัฐมนตรีต่างประเทศ กันตธีร์ ศุภมงคลได้กล่าวแถลงในวันที่สองของการประชุมระดับรัฐมนตรีของ OIC ครั้งที่ 33 ด้วยการกล่าวว่าศาสนาได้ถูกนำมาใช้เพื่อเป็นข้ออ้างในการใช้ความรุนแรงอย่างไม่เลือกที่ต่อประชาชนผู้บริสุทธิ์ในสามจังหวัดภาคใต้ของไทย

OIC ได้ให้ข้อสังเกตว่าเหตุการณ์ในภาคใต้ของไทยมิได้เป็นเรื่องความขัดแย้งทางศาสนา รัฐบาลไทยมุ่งมั่นที่จะแก้ไขสถานการณ์ผ่านการสนทนา นายกันตธีร์ ซึ่งเข้าร่วมประชุมองค์การของชาวมุสลิมที่ใหญ่ที่สุดในโลกในฐานะผู้สังเกตการณ์กล่าว สารสำคัญในเรื่องสิทธิเสรีภาพ และความยุติธรรมนั้นมีความเหมาะสมอย่างมากเพราะประเทศไทยได้นำเสนอที่มาของปัญหาในรูปแบบที่ครอบคลุมและต้องการจะเห็นความปรองดองในความหลากหลายทางวัฒนธรรมและศาสนา เขากล่าว

เราจะต้องพูดด้วยเสียงเดียวกัน เราจะต้องพูดกับผู้ก่อความรุนแรง เพื่อที่ว่าสันติและความปรองดองซึ่งประชาชนในภาคใต้หะนุณอมมายาวนานจะได้ขยายออกไปเพื่อผลประโยชน์ของทุกคน นายกันตธีร์กล่าว การดำเนินการในเรื่องความปรองดองของสิทธิ สันติภาพและความยุติธรรมจะต้องไปด้วยกันเคียงคู่ไปกับการดำเนินการในเรื่องความใจกว้างและความเป็นกลาง OIC จะต้องไม่ให้ภัยกับผู้ที่ใช้ศาสนาเป็นข้ออ้างในการก่อความไม่สงบอย่างไม่เลือกที่กับผู้บริสุทธิ์ เราจะต้องส่งเสริมความปรองดองในความหลากหลาย เขากล่าว

เพื่อสร้างความสัมพันธ์กับสมาชิกขององค์การ 57 ประเทศ นายกันตธีร์ได้มีสารถึงเลขาธิการ OIC เพื่อเสนอการช่วยเหลือของไทยในการต่อสู้กับไอหวัจนก ประเทศไทยได้ทำงานอย่างใกล้ชิดแบบทวิภาคีกับสมาชิกของ OIC จำนวนมาก ด้วยการเสนอโครงการฝึกฝนในด้านต่าง ๆ เช่น สาธารณสุข เกษตรกรรมและการท่องเที่ยว เขากล่าวว่าเมื่อสิ้นสุดการประชุมในวันนี้ OIC ก็จะมีรายงานของปีที่ผ่านมาและมติในประเด็นต่าง ๆ ที่มีความรับผิดชอบ

เจ้าหน้าที่ของไทยกล่าวว่าพวกเขาคาดหวังให้มีบางย่อหน้าที่กล่าวถึงสถานการณ์ภาคใต้ของไทย ในบริบทของเหตุการณ์ที่ว่าด้วยชนกลุ่มน้อยมุสลิมในประเทศที่มีได้เป็นสมาชิกของ OIC ตัวแทนจากมินดาเนา คือโมโร (MORO) ซึ่งเป็นผู้สังเกตการณ์เช่นกันกล่าวว่าเขาคาดหมายให้การประชุม OIC มุ่งความสนใจไปในเรื่องของพวกเขาเช่นกัน

ไทยกับเจ้าหน้าที่ระดับสูงของ OIC

ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่เลขาธิการ ผู้ช่วยเลขาธิการและผู้บริหารระดับสูงของ OIC ให้ความสำคัญและมาเยือนอย่างต่อเนื่อง ที่สำคัญคือนายฮาบีบ ชัดดี เลขาธิการ OIC ซึ่งเดินทางมาเยือนไทยหลายครั้งในปี ค.ศ. 1984 ได้เข้าพบพลเอก เปรม ติณสูลานนท์ อดีตนายกรัฐมนตรีและนายอรุณ ภาณุพงษ์ อดีตรองนายกรัฐมนตรี

ดร. ซิดดีก ตาโอติ (Seddik Taouti) ที่ปรึกษาพิเศษของธนาคารเพื่อการพัฒนาอิสลาม (Islamic Development Bank) เดินทางมาเยือนประเทศไทยในเดือนเมษายน ปี ค.ศ. 1988 ได้เข้าเยี่ยมผู้อุปถัมภ์บริเวณชายแดนไทย-กัมพูชาและภาคใต้ของไทย

นายอรัชต์ อุซ - ซามาน (Arshad-uz-Zaman) ผู้ช่วยเลขาธิการฝ่ายบริหารของ OIC มาเยือนประเทศไทยในเดือนกันยายน ปี ค.ศ. 1988 ได้เข้าพบ ร.ต.ประพาส ลิมปะพันธ์ อดีตรัฐมนตรีช่วยต่างประเทศ พร้อมแสดงจุดยืนของ OIC ว่า มีหน้าที่ติดตามรับทราบปัญหาของประชาคมมุสลิมทั่วโลก แต่ในกรณีประเด็นปัญหาเกี่ยวกับเรื่องนั้นๆ จะไม่เข้าไปก้าวก่ายกิจการภายในของประเทศใด

ดร. เบลกกีชีส (Abdelouahed Balkesis) เลขาธิการ OIC ชาวโมร็อกโก นับเป็นเลขาธิการของ OIC คนล่าสุดที่ได้มาเยือนประเทศไทยในวันที่ 10-13 มกราคม ปี ค.ศ. 2002 ในฐานะแขกของกระทรวงการต่างประเทศ และได้เข้าพบแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับ ดร.สุรเกียรติ์ เสถียรไทย อดีตรัฐมนตรีกระทรวงการต่างประเทศ

อัลมัสนีและคณะผู้แทนของ OIC เดินทางมาตามคำเชิญของรัฐบาลไทย เพื่อศึกษาข้อเท็จจริงที่นำไปสู่ความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ และเยี่ยมเยือนประชาคมมุสลิมในจังหวัดต่างๆ ของไทย ระหว่างวันที่ 2-13 มิถุนายน ปี ค.ศ. 2005

8.4 OIC กับการศึกษา

การให้ความช่วยเหลือของ OIC แก่ชาวมุสลิมในประเทศไทย

ด้านการศึกษา

ธนาคารอิสลามเพื่อการพัฒนา (Islamic Development Bank-IDB) ซึ่งสังกัดอยู่กับ OIC และเป็นองค์กรชำนาญพิเศษ (specialized organ) ของ OIC (มีสำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ที่นครญิดดะฮ์) ได้ให้การสนับสนุนด้านการศึกษาแก่ชาวไทยมุสลิม โดยได้ให้เงินสนับสนุนการก่อสร้างสถานศึกษาที่เรียกกันว่าโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

IDB ได้ให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียนไทยมุสลิมเพื่อศึกษาในระดับอุดมศึกษาในประเทศไทยในสาขาวิชาชีพต่าง ๆ แต่จะเน้นเป็นพิเศษในด้านแพทยศาสตร์ เกษตศาตร์ วิศวกรรมศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ จนถึงปัจจุบันรวมประมาณ 400 ทุน

โครงการขนาดใหญ่ที่สุดที่ IDB ได้ให้ความช่วยเหลือในประเทศไทยที่ผ่านมา ได้แก่ การก่อสร้างวิทยาลัยอิสลามยะลา (Yala Islamic College) ซึ่งเป็นสถาบันการศึกษาอิสลามระดับอุดมศึกษาของเอกชนแห่งแรกในประเทศไทย โดยเมื่อปี ค.ศ. 1985 IDB ได้ให้เงินช่วยเหลือจำนวน 1.2 ล้านดอลลาร์สหรัฐหรือประมาณ 32 ล้านบาท เพื่อก่อสร้างอาคารเรียนและระบบสาธารณูปโภคของวิทยาลัย การก่อสร้างแล้วเสร็จในปี ค.ศ. 1989 และต่อมาเมื่อปี ค.ศ. 1990 ประธาน IDB ได้เดินทางมาร่วมในพิธีเปิด ปัจจุบันวิทยาลัยมีนักศึกษาประมาณ 1,000 คน

IDB ได้อนุมัติให้เงินช่วยเหลือแบบให้เปล่า เพื่อสมทบทุนการก่อสร้างสถานศึกษาอิสลามในประเทศไทย กว่า 10 โรงเรียน เช่น โรงเรียนอิสลามสันติชน กรุงเทพฯ โรงเรียนอัสฮ์ดีย์ อิสลามียะห์ จังหวัดนราธิวาส และโรงเรียนดารุลอุลุมวิทยา จังหวัดยะลา ฯลฯ

การค้าและอุตสาหกรรม

สมาคมนักธุรกิจและอุตสาหกรรมไทย-มุสลิม (Thai Islamic Trade and Industrial Association) เป็นสมาชิกของหอการค้าและอุตสาหกรรมประเทศอิสลาม (Islamic Chamber of Commerce and Industry-ICCI) ซึ่งเป็นสถาบันในสังกัด (affiliated institution) ของ OIC มีสำนักงานเลขานุการตั้งอยู่ที่กรุงการาจี ปากีสถาน ปัจจุบันมีนายอะกิล อะห์มัด อัลญุซซิม เป็นเลขานุการ

เมื่อวันที่ 24-26 มกราคม ปี ค.ศ. 2005 ICCI ได้ร่วมกับกรมส่งเสริมการส่งออกธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย สมาคมนักธุรกิจและอุตสาหกรรมไทย-มุสลิม จัดการประชุมที่มีชื่อว่าการพบปะกันขององค์การการประชุมอิสลาม (Meeting of the Organization of the Islamic Conference) ขึ้นที่กรุงเทพฯ เพื่อปรึกษาหารือเกี่ยวกับการส่งเสริมความร่วมมือทางเศรษฐกิจ การค้าและอุตสาหกรรม ระหว่างไทยกับ ICCI

ในโอกาสดังกล่าว ได้มีการลงนามในบันทึกความเข้าใจระหว่าง ICCI กับสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Office of Small and Medium Enterprises Promotion – OSMEP) ของไทย เพื่อร่วมเป็นพันธมิตรในการส่งเสริมธุรกิจและอุตสาหกรรม SMEs โดยเฉพาะด้านอาหารฮาลาล¹⁸² อุตสาหกรรมอัญมณี และเครื่องประดับ และสินค้าแฟชั่น เป็นต้น

8.5 OIC กับเศรษฐกิจและการธนาคาร

ความร่วมมือด้านธุรกิจการค้า

การประชุม OIC ด้านธุรกิจขนาดเล็กและขนาดกลาง ถือกำเนิดขึ้นจากความมุ่งมั่นในการพัฒนาการค้าและอุตสาหกรรมของสภาหอการค้าและอุตสาหกรรมของ OIC หรือ ICCI (Islamic Chamber of Commerce and Industry) โดยนำเสนอเข้าสู่การประชุม ICFM ครั้งที่ 27 ที่ประเทศมาเลเซียในปี ค.ศ. 2000 และได้รับการอนุมัติจากการประชุมสุดยอดครั้งที่ 9 ที่ประเทศกาตาร์ ในปี ค.ศ. 2000 นอกจากนี้ได้มีการจัดตั้งคณะทำงานชุดพิเศษ โดย ดร. เบลกี ชิส (H.M.Dr. Abdelouahed Belkeziz) เลขานุการ OIC ภายในปีเดียวกัน

“ ICCI ได้จัดการประชุมขึ้นทั้งหมด 4 ครั้ง ได้แก่ ครั้งที่ 1 ระหว่างวันที่ 27-29 มกราคม ปี ค.ศ. 2002 ณ ประเทศบังกลาเทศ ครั้งที่สอง ระหว่างวันที่ 19-21 พฤษภาคม ปี ค.ศ. 2003 ณ ประเทศโมซัมบิก ครั้งที่สาม ระหว่างวันที่ 16-18 มีนาคม ปี ค.ศ. 2004 ณ ประเทศ

¹⁸² อาหารที่ถูกต้องตามศาสนบัญญัติของอิสลาม

ปากีสถานและครั้งล่าสุดระหว่างวันที่ 24-27 มีนาคม ปี ค.ศ. 2005 ณ ประเทศไทย (กรุงเทพฯ)

สำหรับประเทศไทยมีสมาคมนักธุรกิจและอุตสาหกรรมไทยมุสลิม (Thai Islamic Trade and Industrial Association) เป็นสมาชิกผู้สังเกตการณ์ของ ICCI และได้เข้าร่วมประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการพัฒนาและค้นหาแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาอุตสาหกรรมไทยมุสลิม โดยประเทศไทยรับเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมครั้งที่ 4 ณ โรงแรมเดอร์แลนด์มาร์ก กรุงเทพฯ ในปี ค.ศ. 2005 ที่ผ่านมา ในฐานะที่ไทยเป็นหนึ่งในสมาชิกของ ICCI จึงได้รับความช่วยเหลือในการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อมด้านต่างๆ

ในการประชุมครั้งนี้สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของไทยได้มีโอกาสลงนามในบันทึกความเข้าใจ (MoU) ร่วมกับ ICCI เพื่อร่วมเป็นพันธมิตรในการส่งเสริมธุรกิจและอุตสาหกรรม SMEs โดยเฉพาะอุตสาหกรรมอาหารฮาลาล¹⁸³ รวมทั้งมีการประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการตลาดในกลุ่มประเทศมุสลิม 57 ประเทศอีกด้วย

การเงินการธนาคาร

IDB ได้ตกลงให้การสนับสนุนทางเทคนิค การจัดส่งผู้เชี่ยวชาญมาช่วยอบรมบุคลากรแก่ธนาคารอิสลาม แห่งประเทศไทย เมื่อปี ค.ศ. 2005

ความช่วยเหลือของธนาคารเพื่อการพัฒนาอิสลามในประเทศไทย¹⁸⁴

โครงการ	ปีที่อนุมัติเงินช่วยเหลือ	จำนวนเงิน (เหรียญสหรัฐ)
1. วิทยาลัยอิสลามยะลา	1985 (2528)	1.2 ล้าน
2. ศูนย์ฝึกอาชีพสตรีมุสลิม กรุงเทพมหานคร	1989 (2532)	430,000
3. โรงเรียนอิสลามอัต-ตารีกา	1990 (2533)	371,000
4. โรงเรียนอิสลามปัตตานี	1991 (2534)	106,000
5. ศูนย์การศึกษาและอาชีพอิสลาม	1992 (2535)	288,000
6. โรงเรียนดาร์ลุสสุดาวิทยา ยะลา	1994 (2537)	132,000
7. โรงเรียนอัสตักกีเยฮ์ อิสลามมียะฮ์ จ. นราธิวาส	1996 (2539) 2004 (2547)	100,000 198,000
8. โรงเรียนอะลาวิเยฮ์วิทยา ยะลา	2004 (2547)	198,000
9. โรงเรียนมูลนิธิอิสลามปัตตานี	1996 (2539)	145,000
10. โรงเรียนอนุบาลอะมานะฮ์ศักดี ปัตตานี	1999 (2542)	160,000

¹⁸³ ผู้จัดการ, 25 มกราคม 2548

¹⁸⁴ ข้อมูลจากธนาคารเพื่อการพัฒนาอิสลาม ปี ค.ศ. 2005

11. โรงเรียนอิสลามสันติชน กรุงเทพฯ	2000 (2543)	182,000
12. โรงเรียนทำอิฐศึกษา นนทบุรี	2002 (2545)	178,000
13. โรงเรียนประทีปศาสน์ นครศรีธรรมราช		160,000
14. โรงเรียนมัธยม อัลมัซฮูร อำเภอบาเจาะ จังหวัดนราธิวาส		ไม่มีข้อมูล
15. โรงเรียนบำรุงอิสลาม จังหวัดปัตตานี		ไม่มีข้อมูล
16. โครงการโรงเรียนนานาชาติแพนเอเชีย (Pan Asia International School)	อยู่ระหว่างพิจารณา	
17. โครงการโรงเรียนมัธยมอิสลาม จังหวัดนครศรีธรรมราช	อยู่ระหว่างพิจารณา	

ไทยกับ OIC ด้านเศรษฐกิจ

สมาชิกของ OIC ส่วนใหญ่มีที่ตั้งอยู่ในภูมิภาคแอฟริกาและตะวันออกกลาง ประเทศเหล่านี้มีทรัพยากรอยู่มากมายนอกเหนือไปจากน้ำมัน ในกรณีของแอฟริกา ทวีปนี้กลายเป็นดินแดนในจินตนาการและถูกมองข้ามอยู่ตลอดเวลามาเป็นเวลานานอันเนื่องมาจากการถูกเข้ายึดครองโดยนักล่าอาณานิคม ซึ่งยากที่จะทำให้ประเทศเหล่านี้พัฒนาขึ้นมาได้ในเวลาหลายทศวรรษ แต่หลังจากโลกาภิวัตน์ แอฟริกาได้กลายมาเป็นทวีปที่เป็นที่สนใจของหลายประเทศ ตัวอย่างเช่น ยุทธศาสตร์ของประเทศไทยต่อแอฟริกา ตลาดไทยที่กำลังปรากฏตัวขึ้นมานั้นเรียกกันว่า "ARM"¹⁸⁵ เพื่อที่จะสนับสนุนผลประโยชน์ของทั้งสองฝ่าย ไม่เฉพาะประเทศไทยเท่านั้น ประเทศอื่นๆ ในเอเชีย เช่น ญี่ปุ่น จีนและยุโรปต่างก็จับจ้องอยู่กับจุดมุ่งหมายเดียวกัน สำหรับตะวันออกกลางในฐานะที่เป็นประเทศส่งออกน้ำมันที่สำคัญ โดยเฉพาะประเทศแถบอ่าวเปอร์เซียนั้น การเร่งรีบของ "เงินดอลลาร์ที่มาจากน้ำมัน" (Petrodollars) ได้ก่อให้เกิดความมั่งคั่งต่อเอกชนและรัฐและก่อรูปให้แก่ธุรกิจและสังคมของตะวันออกกลาง จากสถานการณ์น้ำมันในปัจจุบัน เงินที่มาจากน้ำมันในรัฐตะวันออกกลางเพียงอย่างเดียวก็จะรวมกันถึง 320 พันล้านเหรียญสหรัฐ ซึ่งมาจากรายได้การส่งออกน้ำมัน รายได้ที่พวกเขาได้มานี้ได้ใช้ไปในการลงทุนในประเทศและการบริโภคและการลงทุนนอกสถานที่ในสหรัฐอเมริกา ยุโรปและเอเชียเช่นกัน¹⁸⁶

¹⁸⁵ A หมายถึงการช่วยเหลือ-Assistance R หมายถึงทรัพยากร Resources และ M หมายถึงตลาด Markets

¹⁸⁶ http://www.businessweek.com/magazine/content/06_11/b3975001..htm

8.6 OIC กับการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยสึนามิ

IDB ได้อนุมัติเงินเพื่อให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ประสบภัยสึนามิ (Tsunami) จำนวน 180,000 เหรียญสหรัฐ โดยผ่านสภามุสลิมโลก (WAMY) ในไทย และผู้นำมุสลิมในจังหวัดภาคใต้ที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ธรณีพิบัติด้วย

สำหรับประเทศไทยการประชุมระดับรัฐมนตรี ครั้งที่ 32 ที่กรุงซานา ประเทศเยเมน ครั้งนี้มีรัฐมนตรีต่างประเทศกัมพูชา ติมอร์-เลสเต เป็นหัวหน้าคณะพร้อมกับที่ปรึกษารัฐมนตรีและเจ้าหน้าที่ของกระทรวงการต่างประเทศหลายท่าน รวมทั้งนักวิชาการ แสดงให้เห็นว่าไทยให้ความสนใจกับ OIC เป็นอย่างมาก

นอกจากจะได้เข้าร่วมประชุมแล้ว รัฐมนตรีต่างประเทศของไทยยังได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับรัฐมนตรีต่างประเทศของประเทศมุสลิมอีกหลายท่าน เช่นนาย อาลี อาลาดีส อดีตรัฐมนตรีต่างประเทศของอินโดนีเซีย ซึ่งเดินทางมาในฐานะตัวแทนของนายโคฟี อันนัน เลขาธิการสหประชาชาติ รัฐมนตรีต่างประเทศของอัฟกานิสถานและบรูไน การประชุมที่เยเมนที่รัฐมนตรีต่างประเทศของไทยได้กล่าวคำแถลงต่อที่ประชุม ซึ่งมีสาระสำคัญสรุปได้ว่า

ไทยมีความภาคภูมิใจที่ได้เข้าร่วมกับ OIC โดยเป็นประเทศสังเกตการณ์มาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1998 ทั้งนี้ไทยได้ให้ความสำคัญต่อสมาชิก OIC ในแต่ละประเทศที่อยู่ในห้องประชุมนี้

ทั้งนี้ไทยได้ร่วมอยู่ในความรู้สึกของความเป็นครอบครัวและชุมชนกับพวกท่านที่อยู่ในห้องนี้ทุกคน ในประเทศไทยมีชาวไทยมุสลิมอยู่ 7.5 ล้านคนหรือคิดเป็นร้อยละ 12 ของประชากรทั้งหมด ชุมชนไทยมุสลิมเป็นส่วนสำคัญของสังคมของเรา มีศาสนายูดาห์หลายศาสนาในประเทศไทยที่อยู่ร่วมกันด้วยความปรองดอง เราเห็นความหลากหลายว่าเป็นความเข้มแข็ง เคารพวัฒนธรรม ศาสนาและความแตกต่างทางศาสนาพร้อมกับสนับสนุนการมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันเพื่อนำเอาความปรองดองและความรุ่งเรืองมาให้ทุกคน

ประเทศไทยให้ความสำคัญเป็นเบื้องต้นกับการเข้าร่วมประชุมของ OIC การประชุม ครั้งที่ 32 นี้เป็นการประชุมที่มีความสำคัญดังที่ได้มีการนำเสนอ โดยเลขาธิการในคำกล่าวเปิดของท่าน

OIC เฝ้ามองอยู่กับการท้าทายในการพัฒนาและการปฏิรูป OIC ได้เฝ้ามองอยู่กับการท้าทายในการส่งเสริมสันติสุขสันติธรรม สิ่งเหล่านี้เป็นการท้าทายที่อยู่เบื้องหน้าสำหรับ OIC นอกจากนี้ยังมีการท้าทายสำหรับชุมชนนานาชาติทั้งหมดอีกด้วย เราได้มาถึงทางแยกซึ่งเรียกร้องให้พวกเราทำงานร่วมกันทั้งในทางคำพูดและการปฏิบัติ เราอยู่ในโลกโลกาภิวัตน์ เราสามารถให้โลกาภิวัตน์ทำงานให้แก่เรา แต่หากเราไม่มีความระมัดระวังโลกาภิวัตน์ก็อาจมาทำลายเราได้ ทั้งนี้ส่วนใหญ่ก็จะขึ้นอยู่กับคุณภาพแห่งยุทธศาสตร์และความพร้อมของพวกเรา

ก้าวที่ยังไม่มั่นคงของโลกาภิวัตน์ได้ทำให้ช่องว่างกว้างออกไป จนถึงเวลานี้ เราได้เห็นข้อเท็จจริงที่เรากำลังจะพบว่าประเทศที่พัฒนาแล้วมีความร่ำรวยกว่าประเทศที่ยากจนถึง 20 เท่า พร้อมกับโลกาภิวัตน์ ช่องว่างจะมีมากกว่าร้อยละ 20 เราได้แลเห็นความเข้าใจผิดและการมีความคิดผิดต่าง ๆ อยู่ภายในและในระหว่างสังคมของเรา

ความคิดในทางลบจะมีความโน้มเอียงไปสู่ความรู้ในทางลบ ในขณะที่ความรู้สึกในทางลบจะมุ่งสู่ความมีอารมณ์ไปในทางลบ ปอยครั้งจะนำไปสู่การเผชิญหน้าหรือแม้แต่กระทั่งความรุนแรงได้ ด้วยความเสียใจอย่างลึกซึ้ง ผมได้เห็นอิสลามและหลักการอิสลามถูกนำเสนออย่างผิดๆ และเข้าใจอย่างผิดๆ ผู้คนที่สุดโต่งรอบๆ ภูมิภาคต่างๆ ของพวกเราและของโลก โดยรวมได้ใช้ศาสนาเป็นข้ออ้างสำหรับความขัดแย้งและความรุนแรง เราจะต้องสวนกระแสลัทธิสุดโต่งด้วยการสนับสนุนเสียงแห่งความเป็นกลางในทุกศรัทธาและศาสนาเพื่อที่ว่าเสียงของพวกเขาจะได้รับการรับฟังอย่างแจ่มชัด

เราประทับใจอย่างมากในคุณภาพการที่ OIC ให้การส่งเสริมการสนทนาระหว่างศาสนา และปฏิสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมและศาสนาต่างๆ ในเรื่องนี้ เรายินดีต้อนรับและประทับใจต่อการมาเยือนประเทศไทยของผู้แทน OIC เมื่อต้นเดือนนี้ รัฐบาลไทยมุ่งมั่นที่จะสนับสนุนผลประโยชน์ของชุมชนมุสลิมในประเทศไทย สมาชิก OIC รวมทั้งประเทศไทยได้เผชิญกับการท้าทายในการพัฒนาเศรษฐกิจและการปฏิรูป ความอยู่ดีมีสุขของประชาชนของเรา จะต้องได้รับการส่งเสริมโดยผ่านการร่วมมืออย่างจริงจังทางเศรษฐกิจ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องอยู่ที่นี่ คณะของ हमสนับสนุนการเรียกร้องให้ OIC มุ่งความสนใจสู่การอำนวยความสะดวกให้แก่ การค้า การลงทุนและการร่วมมือทางเทคนิค OIC มีศักยภาพทางเศรษฐกิจที่กว้างขวาง ครอบคลุมทรัพยากรธรรมชาติของโลกมากกว่าร้อยละ 60 มันเป็นเรื่องสำคัญเช่นกันสำหรับประเทศ OIC ที่จะทำงานอย่างใกล้ชิดกับประเทศที่มีได้สังกัดอยู่ใน OIC ถึงที่สุดแล้วรัฐบาลไทยมีความพร้อมที่จะทำงานอย่างใกล้ชิดกับ OIC ในการที่จะเข้าไปแบ่งปันประสบการณ์ ความรู้ และเทคนิค ซึ่งอาจช่วยในการเผชิญกับการท้าทายของการพัฒนาได้ ขอให้เรานำความเข้มแข็งจากความหลากหลายของเรามาใช้ เราต้องการสร้างพื้นฐานที่มั่นคงสำหรับสันติสุข การพัฒนาและความเข้าใจขึ้นมา เราต้องการเป็นผู้ร่วมทำงานกับท่าน

8.7 OIC กับกระทรวงการต่างประเทศ

ปัญญรักษ์ พูลทรัพย์ รองอธิบดีกรมเอเชียใต้ ตะวันออกกลางและแอฟริกา ได้กล่าวถึงนโยบายประเทศไทยต่อโลกมุสลิม” แก่นักศึกษาไทยมุสลิมในประเทศซาอุดีอาระเบีย มีสาระสำคัญ ดังนี้

นโยบายต่างประเทศในช่วงปัจจุบัน

นโยบายหลักด้านต่างประเทศของไทยยังมีความต่อเนื่องต่อไป แม้มีความเปลี่ยนแปลงทางการเมือง คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีประกาศฉบับที่ 9 เรื่อง นโยบายต่างประเทศ เมื่อวันที่ 20 กันยายน พ.ศ. 2549 ระบุหลักการนโยบายต่างประเทศ ดังนี้

จะยึดมั่นในหลักกฎบัตรสหประชาชาติและองค์การระหว่างประเทศอื่นๆ เพื่อผลประโยชน์ของชาติ

จะรักษาไว้ซึ่งสิทธิและจะปฏิบัติตามพันธกรณีในสนธิสัญญาหรือข้อตกลง หรือข้อตกลง ที่ทำไว้กับนานาประเทศ ภายใต้หลักเกณฑ์แห่งความเสมอภาคโดยเคร่งครัด

จะส่งเสริมและรักษาไว้ถึงความสัมพันธ์อันดีที่มีอยู่ สำหรับชาวต่างประเทศ คณะทูตานุทูต กงสุล สถานเอกอัครราชทูต และองค์การระหว่างประเทศ ที่ตั้งอยู่ในประเทศไทย จะได้รับการคุ้มครองจากคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ภาพรวมยุทธศาสตร์ไทยต่อโลกมุสลิม

นอกจากประวัติศาสตร์ การติดต่อสัมพันธ์ที่ไทยมีมายาวนานกับโลกมุสลิมแล้ว ไทยยังให้ความสำคัญต่อโลกอิสลามจากเหตุผลด้านอื่นๆ ได้แก่

โลกอิสลามมีประชากรรวมกันประมาณ 1.4 พันล้านคน หรือประมาณ 1 ใน 5 ของโลก ประเทศอิสลามส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในจุดที่เป็นยุทธศาสตร์สำคัญ จึงมีความสำคัญทั้งในทางการเมือง และเศรษฐกิจ

เป็นแหล่งอารยธรรม ศาสนาอิสลามเป็นศาสนาที่สำคัญของโลก โลกอิสลามทวีความสำคัญและเป็นที่สนใจของทั่วโลกมากขึ้น โดยเฉพาะภายหลังเหตุการณ์ 9/11

แหล่งพลังงาน 2/3 ของโลก ถือครองร้อยละ 70 ของพลังงานสำรอง (น้ำมัน ก๊าซธรรมชาติ) ของโลก ซาอุดีอาระเบียมีปริมาณสำรองน้ำมัน 1 ใน 4 ของโลก ประมาณ 260 พันล้านบาร์เรล ประเทศอื่นๆ เช่น คูเวต กาตาร์ บาห์เรน สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ แอลจีเรีย อิรัก อิหร่าน อินโดนีเซีย ลิเบีย อิหร่าน มาเลเซีย และบรูไน ก็ถือได้ว่า เป็นแหล่งน้ำมันและเป็นผู้ผลิตและส่งออกหลักของโลก

เป็นที่มาของร้อยละ 40 ของวัตถุดิบต่างๆ เช่น แร่ธาตุ และผลิตผลการเกษตรของโลก

ปัจจุบันมีชาวไทยมุสลิมคิดเป็นประมาณร้อยละ 10 ของประชากรไทย จึงต้องมีความร่วมมือกับประเทศมุสลิม ในด้านต่างๆ เช่น ในการส่งเสริมกิจการศาสนาอิสลาม เช่น ด้านการส่งเสริมกิจการฮัจญ์ ซึ่งต้องร่วมมือใกล้ชิดกับซาอุดีอาระเบีย และด้านอิสลามศึกษา ซึ่งขณะนี้ไทยมีโครงการความร่วมมือกับอิหร่าน เป็นต้น

ปัจจุบันไทยมีนโยบายต่อโลกมุสลิม ในด้านที่สำคัญ ดังต่อไปนี้

- 1) ส่งเสริม dialogue และความเข้าใจอันดีกับโลกอิสลาม การส่งเสริมความเป็นกลางในอิสลาม โดยใช้ทั้งการทูตทวิภาคี และพหุภาคี การดำเนินกิจกรรมสำคัญ ที่ผ่านมา เช่น

การเชิญผู้นำศาสนาจากประเทศมุสลิม 7 ประเทศเยือนไทยระหว่างวันที่ 9-14 กันยายน ปี ค.ศ. 2006 ในโอกาสงานฉลองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี

คณะผู้แทนองค์กร/หน่วยงานด้านอิสลามของไทยไปเยือนประเทศอิสลาม เช่น จูฬาราชมนตรีเยือนมาเลเซียเมื่อปี ค.ศ. 2005

การเชิญคณะผู้สื่อข่าวจากตะวันออกกลาง 10 กว่าประเทศที่เดินทางเยือนไทยในฐานะแขก ของกระทรวงการต่างประเทศระหว่างวันที่ 3-10 กันยายน ปี ค.ศ. 2006 และจัดส่งคณะ จากกระทรวงการต่างประเทศไปทำความรู้จักกับสื่อมวลชนในโลกมุสลิมที่สำคัญ เช่นอัล-ญะซี เราะห์ (All Jazeera) ในกาตาร์ สำนักข่าว/สถานีโทรทัศน์ในดูไบ เป็นต้น

จัดตั้งเว็บไซต์ภาษาอาหรับของกระทรวงการต่างประเทศ (และเปิดตัวอย่างเป็นทางการ เมื่อวันที่ 8 กันยายน ปี ค.ศ. 2006

สนับสนุนพฤติกรรมเป็นกลางตามแนวคิดอิสลาม เช่นสาร อัมมาน (Amman Message) ของกษัตริย์อับดุลลอฮ์ที่ 2 แห่งจอร์แดน

ในระดับการทูตพหุภาคี (Multilateralism) ไทยได้ร่วมในเวทีการสนทนาระหว่างอารย ธรรม (Dialogue Among Civilizations) และศาสนิกสนทนา (Interfaith Dialogue) ต่างๆ เช่น ในกรอบ ASEM และร่วมในกิจกรรมขององค์การการประชุมอิสลาม (Organization of the Islamic Conference – OIC) ผลักดันความร่วมมือ Asia Cooperation Dialogue (ACD) และ Asia Middle East Dialogue (AMED)

2) ขยายพันธมิตร และขยายความสัมพันธ์และความร่วมมือในทุกมิติ โดยถือเป็น ส่วนหนึ่งของนโยบาย Look West Policy

กิจกรรมสำคัญ ได้แก่

การแลกเปลี่ยนการเยือน การเยือนประเทศอิสลามของผู้นำรัฐบาลของไทย และการ เยือนไทยของผู้นำ/ประมุขประเทศอิสลาม เช่น กษัตริย์อับดุลลอฮ์ที่ 2 แห่งจอร์แดน ได้เสด็จ เยือนไทยในปี ค.ศ. 2004/ปี ค.ศ. 2005 เป็นต้น การเยือนต่างๆ มีส่วนสำคัญในการเพิ่มพูนและ ผลักดันความร่วมมือด้านการทูต การเมือง เศรษฐกิจการค้าและสังคม วัฒนธรรม การศึกษา และการท่องเที่ยว

การให้ความช่วยเหลือทางเทคนิคและวิชาการ (Technical and Economic Assistance) แก่ประเทศอิสลาม โดยเฉพาะในแอฟริกา

การให้ความช่วยเหลือประเทศมุสลิมที่ประสบความทุกข์ยากเดือดร้อน เช่น การให้ ความช่วยเหลือทางมนุษยธรรมแก่เลบานอน โดยผ่านกาชาดสากล ICRC (จำนวน 15,000 เหยื่อสหรัฐ)

3) การสร้างองค์ความรู้ เพิ่มพูนความเข้าใจเกี่ยวกับอิสลาม

การดำเนินการ/กิจกรรมที่สำคัญของกระทรวงการต่างประเทศ ได้แก่

ตั้งกลุ่มอิสลามศึกษาในกระทรวงการต่างประเทศ

เชิญวิทยากร ผู้เชี่ยวชาญ ทั้งของไทยและต่างประเทศมาให้ความรู้

การรับบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถด้านภาษาอาหรับเข้ารับราชการ (ปี ค.ศ. 2005 กระทรวงการต่างประเทศได้เปิดโอกาสให้ผู้มีความรู้ด้านภาษาอาหรับสอบแข่งขันเพื่อรับราชการในตำแหน่งเจ้าหน้าที่การทูต 3 ผู้เข้าสอบแข่งขันต้องจบปริญญาตรีจากประเทศอาหรับหรือจบการศึกษาจากสถาบันที่การเรียนการสอนใช้ภาษาอาหรับ 3 ตำแหน่ง และในปี ค.ศ. 2006 กระทรวงการต่างประเทศได้รับบุคลากรด้านนี้เพิ่มอีก 2 ตำแหน่ง โดยได้มีการสอบแข่งขันในเดือน พฤศจิกายน ปี ค.ศ. 2006

4) แสวงหาความสนับสนุนจากโลกมุสลิม/องค์การระหว่างประเทศของโลกอิสลาม ในการแก้ไขปัญหาภาคใต้

แม้ปัญหาภาคใต้จะเป็นปัญหายภายใน แต่ก็ต้องการความร่วมมือและความเข้าใจจากต่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศอิสลาม การดำเนินการที่สำคัญได้แก่ การทำความเข้าใจกับต่างประเทศ เกี่ยวกับสถานการณ์ภาคใต้ โดยประเทศเป้าหมาย ได้แก่ ประเทศมุสลิมเพื่อนบ้านและกลุ่มประเทศสมาชิกองค์การการประชุมอิสลาม (OIC) 57 ประเทศ

การดำเนินการ ที่สำคัญในรอบ OIC ได้แก่

การเดินทางไปเยือนประเทศสมาชิก OIC ที่สำคัญของรัฐมนตรีกระทรวงการต่างประเทศ ได้แก่ มาเลเซีย อินโดนีเซีย ตุรกี อียิปต์ บาห์เรน กาตาร์ จอร์แดน เป็นต้น

การชี้แจงข้อเท็จจริง ทำความเข้าใจให้ข้อมูล OIC ให้ทราบความคืบหน้า/ผลการดำเนินการ แก้ไขปัญหาภาคใต้ของไทยเป็นระยะ (รวมทั้งกรณีกรือเซะ ดากใบ ทนายสมชายฯ)

การเชิญคณะเจ้าหน้าที่ระดับสูงของ OIC มาเยือนไทย (นำโดยนายชัยยิด กาซิม อัล-มัสรี (Sayed Kasim El-Masry) ระหว่างวันที่ 2-13 มิถุนายน ปี ค.ศ. 2005

รัฐมนตรีกระทรวงการต่างประเทศเดินทางไปร่วมประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศ OIC (Islamic Conference of Foreign Ministers) 2 ครั้ง ที่กรุงซานาอี เยเมน ในปี ค.ศ. 2005 และกรุงบากู อาเซอร์ไบจานปี ค.ศ. 2006

การแสดงบทบาทที่สร้างสรรค์ โดยจะดำเนินการให้ความร่วมมือทางวิชาการ ด้านการป้องกันไข้หวัดนก การแก้ไขปัญหาโรคเอดส์ และปัญหาความยากจนของ ประเทศสมาชิก OIC

การแสวงหาความร่วมมือและสนับสนุนจากประเทศมุสลิมในด้านต่างๆ เช่น อียิปต์ ปากีสถาน ซาอุดีอาระเบีย รวมทั้งการให้ความร่วมมือด้านข่าวกรอง อียิปต์โดยมหาวิทยาลัยอัล-อัซฮัร (Al-Azhar) ให้ความร่วมมือในโครงการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในภาคใต้ที่มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ บาห์เรน บรูไน ให้ความร่วมมือในการตั้งธนาคารอิสลาม ซาอุดีอาระเบียให้ความช่วยเหลือทางวิชาการธนาคารอิสลาม บาห์เรน อินโดนีเซีย ให้การสนับสนุนท่าทีไทยในเวที OIC อย่างแข็งขัน เป็นต้น

5) เพิ่มพูนความร่วมมือด้านเศรษฐกิจ ขยายตลาดใหม่และส่งเสริมความร่วมมือในด้านพลังงาน

ประเทศอิสลาม รวมทั้งตะวันออกกลาง เป็นคู่ค้า เป็นตลาด และแหล่งพลังงานที่สำคัญของไทยและจากการที่ประเทศในตะวันออกกลางต่างกำลังมีนโยบาย “มองตะวันออก” หรือ Lock East Policy จะเป็นโอกาสดีที่ไทยจะเพิ่มพูนความร่วมมือกับประเทศในภูมิภาคนี้

จุดเน้นในการดำเนินการในปัจจุบัน ได้แก่
การค้า/การท่องเที่ยว

รักษาตลาด export และ re-export ที่ไทยครองตลาดและเป็นผู้นำตลาด เช่น อาหารทะเล บรรจุกะบอง/สำเร็จรูป เครื่องใช้ไฟฟ้าในครัวเรือน เสื้อผ้าสำเร็จรูป รถบีคอัพ และเครื่องปรับอากาศ โดยมีสภาพความร่วมมือแห่งอ่าวเปอร์เซีย (GCC) เป็นเป้าหมายหลัก และเร่งขยายตลาดอื่นๆ เช่น ลิเบีย โมร็อกโก อียิปต์ ซีเรีย จอร์แดน เยเมน และเลบานอน เป็นต้น

ขยายความร่วมมือกับประเทศอิสลามซึ่งเป็นตลาดใหม่ ได้แก่ คาซัคสถาน เติร์กเมนิสถาน ทาจิกิสถาน อุซเบกิสถาน คีร์กีซสถาน อาเซอร์ไบจาน (ซึ่งมีประชากรรวมประมาณ 70 ล้านคน) รวมทั้งประเทศอิสลามในทวีปแอฟริกา เช่น ไนเจอร์ แกมเบีย เซเนกัล โมซัมบิก มาลี ไชมาเลีย โตโก อุกันดา (ซึ่งมีประชากรรวม 200 ล้านคน)

เพิ่ม Gateway จุดติดต่อธุรกิจจุดกระจายสินค้าไทยในภูมิภาค จากที่ขณะนี้ไทยได้ตั้ง Thailand Business Center (TBC) ในบาห์เรนแล้ว โดยอาจเป็นที่ภูเวต จอร์แดน เป็นต้น

ขยายตลาดสินค้าไทยในสาขาที่เป็นตลาดที่เหมาะสม (Niche Market) และมีแนวโน้มเติบโต เช่น ธุรกิจสปา ร้านอาหารไทย และอาหารฮาลาล

ส่งเสริมการท่องเที่ยว เนื่องจากตลาดนักท่องเที่ยวจากตะวันออกกลางกำลังเติบโตสูงโดยมีสถิติว่านับแต่เหตุการณ์ 9/11 เป็นต้นมา จำนวนนักท่องเที่ยวจากตะวันออกกลางที่เดินทางมาไทยเพิ่มสูงขึ้นร้อยละ 52 เช่น ในปี ค.ศ. 2005 มีชาวอาหรับเดินทางมาไทย 304,047 คน ทั้งนี้ จุดเน้นในด้านนี้ จะได้แก่การส่งเสริมตลาดท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพ (medical tourism) และการรักษาพยาบาลในไทยซึ่งกำลังได้รับความนิยมและการยอมรับสูงจากชาวอาหรับ และชาวมุสลิมในประเทศอื่นๆ เช่น บังกลาเทศ ปากีสถาน (ในปี ค.ศ. 2002 – ปี ค.ศ. 2003) มีผู้มารับการรักษาพยาบาลจากตะวันออกกลางและบังกลาเทศในไทยเฉลี่ยปีละ 50,000 คน) ทั้งนี้ ทางของไทยมีนโยบายที่จะผลักดันให้ไทยเป็น ศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและการรักษาพยาบาลของเอเชีย ด้วย

จัดทำ FTA กับประเทศที่มีศักยภาพ หรือใช้ประโยชน์จาก FTA ที่มี เช่น Euro-Mediterranean Partnership (แอลจีเรีย อียิปต์ อิสราเอล เลบานอน โมร็อกโก ซีเรีย ตูนิเซีย ตุรกี ปาเลสไตน์) และ Greater Arab Free Trade Area ของประเทศอาหรับ

พลังงาน

ขยายความร่วมมือด้านพลังงาน และแหล่งพลังงานสำรอง โดยสนับสนุน ปตท.สผ. ในการลงทุนในตลาดที่มีศักยภาพ เช่น อิหร่าน ลิเบีย แอลจีเรีย โอมาน บาห์เรน

สนับสนุนให้เข้ามาลงทุน/เป็นพันธมิตรทางยุทธศาสตร์ของไทยในไทยในภาค downstream เช่นโอมานเข้ามาลงทุนซื้อหุ้นในโรงกลั่นของไทย เป็นต้น

เพิ่มความร่วมมือด้านก๊าซธรรมชาติ (LNG) มีเป้าหมายได้แก่ อิหร่าน กาตาร์

การลงทุน

ดึงดูดเงินลงทุนซึ่งขณะนี้ตะวันออกกลางกำลังมี capital surplus ให้มาลงทุนในสาขาที่นักลงทุนตะวันออกกลางสนใจ ได้แก่ภาค Hydro Carbon อสังหาริมทรัพย์ การเงินการธนาคาร ท่องเที่ยว เป็นต้น

แรงงาน

ขยายตลาดแรงงานไทย ในตลาดที่ต้องการแรงงานไทย ได้แก่ UAE คูเวต กาตาร์ บาห์เรน ลิเบีย เป็นต้น

6) สนับสนุนนักศึกษามุสลิมไทยในต่างประเทศ รวมทั้ง นักศึกษามุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้

มีโครงการ/กิจกรรมต่างๆ ทั้งที่ดำเนินการโดยกระทรวงการต่างประเทศและสอท/สภญ. (ภายใต้ Flagship Project)

สนับสนุนด้านทุนการศึกษา โดยร่วมมือประสานงานกับประเทศต่างๆ เช่น อียิปต์ คูเวต ซาอุดีอาระเบีย

การสนับสนุนกิจกรรมนักศึกษาไทยมุสลิม เช่น ที่มาเลเซีย อียิปต์ ซาอุดีอาระเบีย อินโดนีเซีย

การเผยแพร่ข้อมูลและแนวทางการประกอบอาชีพแก่นักศึกษาไทยในต่างประเทศ (อียิปต์และซูดาน)

การจัดฝึกอบรมและดูงานสำหรับนักศึกษาจากจังหวัดชายแดนภาคใต้

หมายเหตุ

ประเด็นปัญหาที่นักศึกษาไทยในประเทศอาหรับ/มุสลิม รวมทั้งในซาอุดีอาระเบีย ประสบในปัจจุบัน

การประกอบอาชีพหลังจบการศึกษา ส่วนใหญ่จะเป็นครูรับจ้างในโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม (เหตุผลทางสังคม/เป็นความรับผิดชอบของผู้ที่ต้องเผยแพร่ความรู้ที่ตนร่ำเรียนมาทางเลือกอาชีพจำกัด)

ปัญหาการเทียบวุฒิ การรับรองวิทยฐานะ

ถูกหน่วยงานด้านความมั่นคงเพ่งเล็ง/ติดตามตรวจสอบ

ปัญหาการใช้ภาษาไทย โดยเฉพาะ นักศึกษาจาก 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้¹⁸⁷

8.8 มาเลเซียในฐานะประธาน OIC กับสถานการณ์ความไม่สงบในสามจังหวัดภาคใต้ของไทย

ในฐานะประธาน OIC มาเลเซียมีความอ่อนไหวในความจำเป็นที่จะปกป้องผลประโยชน์ของชาวมุสลิมทั่วโลก ในความหมายนี้ย่อมเป็นธรรมดาอยู่เองที่รัฐบาลมาเลเซียจะมีความสนใจต่อการดูแลชาวมุสลิมกลุ่มน้อย โดยรัฐบาลที่มีชาวมุสลิม อย่างไรก็ดีตามรัฐบาลมาเลเซียก็ไม่มีนโยบายต่อชาวมุสลิมเชื้อสายมาเลย์เป็นพิเศษ มาเลเซียจะมีปฏิกิริยาต่อปัญหาใหญ่ๆ ที่เกิดขึ้น ซึ่งเข้าไปเกี่ยวข้องกับชาวมุสลิมเป็นเรื่องๆ ไป การขานรับของมาเลเซียจะถูกถือเป็นมาตรวัดในการพิจารณา ทั้งในความอ่อนไหวของไทย ตลอดจนข้อเรียกร้องทางการเมืองในมาเลเซีย ในฐานะประธานของขบวนการไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด (Non-Aligned Movement) หรือ NAM ชื่อเสียงระหว่างประเทศของมาเลเซียได้รับการยกระดับขึ้นมา แต่บางที สิ่งที่สำคัญกว่าอื่นใดก็คือนโยบายต่างประเทศของมาเลเซียที่ได้ย่ำถึงความสำเร็จที่มีต่อหลักการที่มีความสำคัญเป็นพิเศษในเรื่องการไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับกิจการภายใน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องความสัมพันธ์ในภูมิภาค¹⁸⁸

ครั้งหนึ่งสภาของมาเลเซียได้มีมติประณามการใช้กำลังอย่างไม่เหมาะสมโดยกองกำลังรักษาความสงบของไทยในเหตุการณ์ตากใบ (Tak Bai incident) แต่ที่สำคัญแรงผลักดันในเรื่องนี้นั้นมาจากข้อพิจารณาในด้านมนุษยธรรมมากกว่าแรงผลักดันทางการเมือง สำหรับชาวมุสลิมทุกเชื้อชาติส่วนใหญ่นั้นประเทศไทยถูกพิจารณาอยู่ตลอดเวลาว่าเป็นประเทศที่เข้าถึงได้ง่ายที่สุด สะดวกสบายและเป็นประเทศที่เป็นมิตรที่จะเยี่ยมเยือนไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของธุรกิจหรือความเพลิดเพลิน ด้วยเหตุผลนี้คนมาเลเซียจำนวนมากโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้เดินทางไปภาคใต้อยู่เสมอจึงต้องการเห็นการแก้ไขวิกฤตการณ์เสียแต่เนิ่นๆ คนทุกอาชีพในมาเลเซียมีความกังวลว่าหากวิกฤตการณ์ขยายตัวออกไปก็จะมีอันตรายอย่างแท้จริง ความขัดแย้งก็จะลามมาถึงมาเลเซีย ซึ่งไม่อาจจินตนาการถึงสิ่งที่จะตามมาได้ อย่างน้อยที่สุดความเจ็บปวดและสงบของมาเลเซียก็จะถูกทำลายลงไป

¹⁸⁷ ดูรายละเอียดเรื่องนี้ในปัญญรักษ์ พูลทรัพย์ "นโยบายประเทศไทยต่อโลกมุสลิม" เอกสารประกอบการสัมมนา "บทบาทและความคาดหวังของนักศึกษาไทยในชาอู่อิสลาม" 28 กันยายน ปี ค.ศ. 2006 ณ สถานเอกอัครราชทูตไทย ณ กรุงริยาฎ

¹⁸⁸ Website of the Malaysian Ministry of Foreign Affairs, <http://www.kln.gov.my>, อ้างถึงใน Omar Farouk Bajunid, *The Malaysian Factor in the Prospects for Peace in Southern Thailand* in Imtiyaz Yusuf and Lars Peter Schmidt (eds) *Understanding Conflict and Approaching Peace In Southern Thailand* (Bangkok Konrad-Adenauer Stiftung, 2006), p.224.

การให้ที่ลี้ภัยทางการเมืองแก่ชาวมุสลิมเชื้อสายมาเลย์จากภาคใต้ของไทยในปี ค.ศ. 2005 โดยรัฐบาลมาเลเซีย ถูกมองว่าเป็นดังหลักฐานความพยายามของมาเลเซียที่จะเข้ามายุ่งเกี่ยวกับกิจการภายในของไทย พรรคนี้นี้รัฐบาลมาเลเซียไม่เห็นด้วย โดยมาเลเซียมองว่าเรื่องของผู้ลี้ภัยเป็นปัญหาด้านมนุษยธรรมแท้ๆ บางทีอาจจะเป็นเรื่องความอ่อนไหวทางการเมืองที่ว่าทำไมรัฐบาลมาเลเซียจึงไม่มีทางเลือกนอกไปจากการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมแก่ผู้ลี้ภัยโดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อหลีกเลี่ยงพรรคฝ่ายตรงข้ามคือพรรคอิสลาม (Pan Islamic Party) ที่จะทำให้ประเด็นนี้เป็นการเมือง แต่ประเด็นเรื่องมนุษยธรรมจะมีมากกว่า นี่มิได้เป็นครั้งแรกที่มาเลเซียให้ที่พักพิงแก่ผู้ลี้ภัยมุสลิมที่หนีมาจากความรุนแรงทางการเมืองที่บ้าน แต่แน่นอนมันย่อมมิใช่การสมรู้ร่วมคิดที่มาเลเซียประโคมขึ้นมา¹⁸⁹ เมื่อมองย้อนกลับไปมาเลเซียค่อนข้างจะมีความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดและมีชีวิตชีวากับประเทศไทย ด้วยเหตุผลที่ได้อธิบายมาแล้ว รวมทั้งช่วงเวลาที่มีความตึงเครียด โดยรวมแล้วความสัมพันธ์ระหว่างสองประเทศเต็มไปด้วยไมตรีจิตและมิตรภาพ เช่นกันมาเลเซียและประเทศไทยมีประวัติศาสตร์ของความสำเร็จในความร่วมมือด้านความมั่นคงมากกว่าสี่สิบปี ซึ่งในที่สุดได้นำไปสู่การยุบพรรคคอมมิวนิสต์มาลายา¹⁹⁰

¹⁸⁹ Ibid., p.230

¹⁹⁰ ดู Kitti Ratanachaya, General Dato, *The Communist Party of Malaysia and Thailand* (Bangkok : Duangkaew Publishing House, 1996), p.33 อ้างถึงใน Omar Farouk , Ibid.

ภาคผนวก

การประชุมสุดยอดอิสลาม (สมัยประชุมปกติ)

การจัดประชุมสุดยอดอิสลามเริ่มแรกไม่มีการกำหนดระยะเวลาที่แน่นอน โดยการประชุมสุดยอดอิสลามครั้งแรก เกิดขึ้นเนื่องจากการลอบวางเพลิงที่อัล-กุดส์ สงครามอาหรับ-อิสราเอลในปี ค.ศ. 1973 และการมาถึงศตวรรษที่ 15 ของอิสลามตามปฏิทินอิสลาม อย่างไรก็ตาม สมาชิกขององค์การการประชุมอิสลามตระหนักถึงการขาดกรอบเวลาที่แน่นอนทำให้การประชุมแต่ละครั้งขาดความสม่ำเสมอ ดังนั้น มาตรา 4 ของกฎบัตรองค์การการประชุมอิสลาม จึงมีการแก้ไขให้จัดการประชุมสุดยอดอิสลามทุก ๆ สามปี

การประชุมสุดยอดอิสลามครั้งแรก จัดขึ้นที่กรุงราบัต โมร็อกโกระหว่างวันที่ 22-25 กันยายน ปี ค.ศ. 1969 เป็นการประชุมเพื่อปรึกษาหารือเกี่ยวกับสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ลำดับสามของมุสลิมในกรุงเยรูซาเล็ม การประชุมครั้งแรกนี้มีตัวแทนประเทศต่าง ๆ เข้าร่วม 25 ประเทศ จาก 36 ประเทศที่ได้รับเชิญ

แม้ว่าการประชุมจะมีประเด็นด้านศาสนาเป็นพื้นฐานแต่ในการประชุมครั้งนี้มี 2 ประเด็นหลักนอกเหนือจากเรื่องศาสนา คือ **ประเด็นแรก** การยินยอมให้องค์การปลดปล่อยปาเลสไตน์ (Palestine Liberation Organization) หรือ PLO เข้าร่วมประชุม

ประเด็นที่สอง อินเดียร้องขอเข้าร่วมประชุมในครั้งนี้ ด้วยเหตุผลที่อินเดียมีประชากรมุสลิมมากถึง 60 ล้านคน และมีความสนใจต่อการลอบวางเพลิงอัล-กุดส์

จากการประชุมทำให้ประเทศสมาชิกตระหนักถึงความจำเป็นของการมีเวทีเพื่อร่วมปรึกษาหารือระหว่างกัน และช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหาของพี่น้องมุสลิมซึ่งเป็นประชาชาติหรืออุมมะฮ์เดียวกัน ดังนั้น ที่ประชุมจึงลงมติจัดตั้งเลขาธิการองค์การการประชุมอิสลาม และร่างกฎบัตรขึ้นมา อาจกล่าวได้ว่าการประชุมสุดยอดอิสลามครั้งแรกประสบความสำเร็จในประเด็นต่างๆ ดังนี้คือ

1. ความหวังของการประชุมสุดยอดอิสลามได้รับการเติมเต็มและเตรียมพร้อมเวทีสำหรับประเทศมุสลิมที่มีความหลากหลายมาร่วมปรึกษาหารือในประเด็นต่างๆ อย่างพร้อมเพรียงกัน
2. การประชุมสร้างสรรค์ที่มีเจตนารมณ์หลายประการท่ามกลางรัฐมุสลิมที่มีความหลากหลาย
3. การประชุมสุดยอดอิสลามครั้งที่หนึ่งได้วางรากฐานที่สำคัญให้กับองค์การการประชุมอิสลาม
4. การประชุมสุดยอดอิสลามเปรียบเสมือนเสาหลักของประวัติศาสตร์การผนึกกำลังของมุสลิม

การประชุมสุดยอดอิสลามครั้งที่ 2 จัดขึ้นที่กรุงละฮอร์ ปากีสถานระหว่างวันที่ 22-24 กุมภาพันธ์ ปี ค.ศ. 1974 ซึ่งเลื่อนประชุมจากเดิมที่กำหนดเอาไว้ในเดือนธันวาคม ปี ค.ศ. 1973 เนื่องจากผลกระทบของสงครามอาหรับ-อิสราเอล

การจัดประชุมสุดยอด ณ ประเทศที่ไม่ใช่อาหรับมีนัยสำคัญที่แสดงให้เห็นว่าโลกมุสลิมเป็นหนึ่งเดียวกันในประเด็นปาเลสไตน์ และประเทศสมาชิก 38 ประเทศ เข้าร่วมประชุมอย่างพร้อมเพรียงโดยไม่มีการประท้วงแต่อย่างใด นอกจากนี้ยังมีบุคคลสำคัญเข้าร่วมประชุม นอกเหนือไปจากกษัตริย์และผู้นำประเทศ ได้แก่ อะมีน อัลฮุซัยนี (Amin al Hussaini) มุฟตีใหญ่แห่งปาเลสไตน์ และมูอาวาด อิลยาส ที่ IV (Muawad Elias IV) รวมทั้งพระราชาคณะแห่งอันติออก (Patriarch of Antioch)

การประชุมสุดยอดครั้งที่สอง ปรากฏผลที่น่าพึงพอใจหลายประการ กล่าวคือ การตกลงข้อพิพาทระหว่างประเทศสมาชิก การมอบสถานะสมาชิกขององค์การให้กับประเทศต่าง ๆ ได้แก่ บังกลาเทศ แคมเอรูน กาบอน แกมเบีย กินี-บิซเซา อุกันดาและอัปเปอร์โวลต้า

เพราะการประชุมครั้งนี้สืบเนื่องจากสงครามอาหรับ-อิสราเอล ประเด็นอิสราเอลจึงเป็นเรื่องหลักของวาระการประชุม โดยสมาชิกมีมติแก้ไขปัญหาโดยหลีกเลี่ยงความสัมพันธ์ในรูปแบบต่าง ๆ กับอิสราเอล และร่วมกันดำเนินการเพื่อปลดปล่อยชาวปาเลสไตน์ ที่ประชุมตระหนักว่ากลุ่ม PLO เป็นตัวแทนที่ชอบด้วยกฎหมายของชาวปาเลสไตน์ และยอมรับนายยาซีร์หรือยัสเซอร์ อะเราะฟาต เป็นผู้นำรัฐ

ประเด็น ชาวฟิลิปปินส์ที่นับถือศาสนาอิสลามบนเกาะมินดาเนาอยู่ภายใต้การปรีกษาหรือในการประชุมครั้งนี้เช่นกัน รัฐบาลมะนิลา ปฏิเสธการกดขี่และการเข่นฆ่ามุสลิม และพร้อมอธิบายเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นให้กับองค์การการประชุมอิสลามรับฟัง อีกสองปีต่อมาประเด็นนี้นำไปสู่การลงนามในข้อตกลงทริโพลี (Tripoli Agreement)

นอกจากนี้ที่ประชุมยังได้ร่วมกันหาแนวทางแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ โดยเฉพาะผลกระทบจากราคาน้ำมันที่เพิ่มสูงขึ้น

การประชุมสุดยอดอิสลามครั้งที่ 3 มีขึ้นในระหว่างวันที่ 25-28 มกราคม ปี ค.ศ. 1981 ที่นครมักกะฮ์และเมืองดอฮ์ฟา ซาอุดีอาระเบีย องค์การการประชุมอิสลามมีสมาชิกเพิ่มเป็น 42 ประเทศ โดยมีอียิปต์และอัฟกานิสถานเป็นสมาชิกล่าสุด

ประเด็นหลักทางการเมืองที่เกิดก่อนการประชุมสุดยอดอิสลามและได้นำมาถกเถียงในที่ประชุมคือสงครามอิรัก-อิหร่าน ที่ประชุมยืนยันให้มีการจัดการประชุมเพื่อหาทางไกล่เกลี่ยปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งเป็นการประชุมพิเศษของรัฐมนตรีต่างประเทศอิสลามที่กรุงนิวยอร์ก ในเดือนกันยายน ปี ค.ศ. 1980 หลักการที่ได้จากการประชุมครั้งนี้คือ กองกำลังสันติภาพอิสลาม (Islamic peace force) โดยที่ประชุมสุดยอดอิสลามครั้งที่ 3 ยอมรับในหลักการแม้จะยังไม่มีแนวทางที่นำไปปฏิบัติได้ก็ตาม

ประเด็นหลักที่สอง คือ การรุกรานอัฟกานิสถานของโซเวียต ที่ประชุมเรียกร้องให้โซเวียตถอนกำลังทหารออกจากอัฟกานิสถานโดยปราศจากเงื่อนไข

ประเด็นหลักที่สาม คือ ปัญหาปาเลสไตน์ ในครั้งนี้ตำแหน่งพิเศษของผู้ช่วยเลขาธิการถูกแต่งตั้งขึ้นเพื่อรวบรวมความพยายามของอุมมะฮ์อิสลามต่อสาเหตุที่เกิดขึ้นในกรณีอัล-กุดส์ อัล-ชาร์ฟ (Al-Quds Al-Sharif) และได้จัดตั้งสำนักงานเพื่อการคว่ำบาตรของประเทศอิสลาม (An Islamic Boycott Bureau) ขึ้นมาเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว

สาระสำคัญที่แท้จริงของการประชุมครั้งนี้เป็นเรื่องเศรษฐกิจ ที่ประชุมได้ตระหนักถึงความร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจ โดยที่ประชุมเห็นพ้องกับแผนปฏิบัติการทางเศรษฐกิจ (Economic Plan of Action) ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อการผนึกโครงสร้างทางเศรษฐกิจของโลกมุสลิมให้แข็งแกร่งยิ่งขึ้น ทั้งนี้ความร่วมมือด้านเศรษฐกิจแบ่งออกเป็น 10 ภาคส่วน คือ 1) เกษตรกรรมและอาหาร 2) การค้าและอุตสาหกรรม 3) คมนาคม 4) การท่องเที่ยวและการสื่อสาร 5) การเงินและการคลัง 6) แรงงานและสวัสดิการสังคม 7) พลังงาน 8) วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี 9) สาธารณสุขและประชากร และ 10) ความร่วมมือด้านเทคโนโลยี

สำหรับด้านการบริหารจัดการนั้น การประชุมสุดยอดอิสลามครั้งที่ 3 มีการแก้ไขเนื้อหามาตราต่างๆ ที่สำคัญ ได้แก่ การขยายระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งของเลขาธิการ 2 ปี เป็น 4 ปี โดยไม่มีการเลือกตั้งกลับเข้ามาใหม่ การจัดตั้งศาลยุติธรรมอิสลามระหว่างประเทศ และสถาบันวิชาการฟิกห์ (ศาสนบัญญัติ) อิสลาม (Islamic Fiqh Academy) หรือวิชากฎหมายทางศาสนาที่นครมักกะฮ์ ซาอุดีอาระเบีย

การประชุมสุดยอดครั้งที่ 4 เป็นการประชุมที่กรุงคาซาลังกา โมร็อกโกระหว่างวันที่ 16-19 มกราคม ปี ค.ศ. 1984 มีประเทศสมาชิกเข้าร่วมทั้งสิ้น 42 ประเทศ รวมทั้งปาเลสไตน์ วาระแรกของการประชุมกล่าวถึงการขอกลับเข้ามาเป็นสมาชิกใหม่ของอียิปต์ ลิเบีย

ในการถกเถียงประเด็นดังกล่าว ประเทศสมาชิกผู้เข้าร่วมประชุมแบ่งออกเป็น 2 ฝ่าย คือ โมร็อกโก ปากีสถาน จอร์แดน และบางประเทศเห็นควรยอมรับอียิปต์ เพราะอียิปต์เป็นประเทศหน้าด่านที่สูญเสียชีวิตประชาชนจากการทำสงครามเป็นจำนวนมาก ขณะที่ลิเบีย แอลจีเรีย และตูนิเซีย เห็นว่าการกระทำของอียิปต์เป็นการทรยศต่อชาวอาหรับ ชาวมุสลิมและก่อให้เกิดความแตกแยกในสังคมมุสลิม ผลการลงคะแนนเสียงประเทศสมาชิกส่วนใหญ่ยอมรับให้อียิปต์มาเป็นสมาชิกอีกครั้ง

วาระที่สองของการประชุมได้แก่ ประเด็นช่วงระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งเลขาธิการองค์การของ นายฮะบิบ ชัตตี (Habib Chatti)

สำหรับประเด็นในทางการเมืองยังคงเป็นปัญหาปาเลสไตน์ โดยที่ประชุมสนับสนุนแผนสันติภาพของผู้นำอาหรับคือแผนสันติภาพเฟซ (Faz peace plan) ขณะที่ปฏิเสธแผนเรแกน เพราะขาดความยุติธรรมและยอมรับไม่ได้

ในด้านเศรษฐกิจ ที่ประชุมได้ร่วมกันพิจารณาอีกครั้งถึงแผนปฏิบัติการสำหรับความร่วมมือด้านเศรษฐกิจที่มีมติรับรองจากการประชุมสุดยอดอิสลามครั้งที่ 3 และมอบหมายให้คณะกรรมการที่เชี่ยวชาญด้านกฎหมายไปศึกษาในรายละเอียดเพิ่มเติม

การประชุมสุดยอดมุสลิมครั้งที่ 5 คุเวตรับหน้าที่เป็นเจ้าภาพจัดการประชุมระหว่างวันที่ 26-29 มกราคม ปี ค.ศ. 1987 และมีประเทศสมาชิกเข้าร่วมประชุมทั้งหมด 44 ประเทศ โดยอิหร่านยังคงคว่ำบาตรไม่เข้าร่วมประชุมในครั้งนี้ กลุ่มสุดโต่งในเลบานอนอย่างอัล-ญิฮาด (Al-Jihad) ข่มขู่จะก่อวินาศกรรมการประชุมครั้งนี้ ส่งผลให้รัฐบาลคุเวตเข้มงวดความปลอดภัยระดับสูงให้กับประเทศสมาชิกผู้เข้าร่วมประชุม

ที่ประชุมได้ผ่านมติที่สำคัญยกตัวอย่างเช่น สนับสนุนการต่อสู้เพื่อเสรีภาพของชาวปาเลสไตน์และอัฟกานิสถาน และแถลงการณ์ร่วมในเรื่องการออกกฎหมายเหนือที่ราบสูงญาลันหรือโกลันของอิสราเอลเป็นโมฆะและเรียกร้องให้อิสราเอลถอนกำลังทหารออกไป สำหรับมติอื่นๆ ที่ได้รับการรับรองจากที่ประชุมก็มี อาทิเช่น การเรียกร้องให้มีคำจำกัดความและคำอธิบายความแตกต่างระหว่าง “การก่อการร้าย” (terrorism) และ “การต่อสู้เพื่ออิสรภาพ” (liberation struggle) และการร้องขอความช่วยเหลือจากประเทศสมาชิกเพื่อร่วมมือกันพัฒนาแผนขององค์การเอกภาพแอฟริกา (Organization of African Unity-OAU) ในการฟื้นฟูเศรษฐกิจแอฟริกา ช่วงปี ค.ศ. 1986-1987

การประชุมสุดยอดมุสลิมครั้งที่ 6 เซเนกัลเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมที่เมืองหลวงคือกรุงดาการ์ ระหว่างวันที่ 9-11 ธันวาคม ปี ค.ศ. 1991

การประชุมสุดยอดอิสลามครั้งที่ 6 จัดขึ้นภายใต้บรรยากาศความตึงเครียดของสงครามอ่าว (ปี ค.ศ. 1991) นับเป็นความขัดแย้งที่รุนแรงที่สุดในประวัติศาสตร์มุสลิมและสร้างความแตกร้างให้เกิดขึ้นกับประชาคมมุสลิม ในสงครามครั้งนี้ผู้นำประเทศอาหรับจำนวนมากไม่พอใจการบุกรุกคูเวตของอิรัก แต่ที่ประชุมก็ไม่มีมติใดๆ ที่จะประณามการกระทำของอิรัก ในทางตรงข้ามกลับสนับสนุนมติทั้งหมดของสหประชาชาติที่เกี่ยวข้องกับอิรัก

นับเป็นครั้งแรกที่การประชุมสุดยอดอิสลามระบุถึงการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างรุนแรงในกรณีอินเดียยึดครองแคชเมียร์ โดยที่ประชุมเรียกร้องให้ตระหนักถึงสิทธิในการตัดสินใจด้วยตนเองของชาวแคชเมียร์ และเรียกร้องให้มีตัวด้วยสันติภาพเพื่อแก้ไขวิกฤตการณ์แคชเมียร์ที่สอดคล้องกับมติของสหประชาชาติ

อีกประเด็นที่สำคัญ คือ กรณีปาเลสไตน์ ที่ประชุมให้การสนับสนุนอย่างระมัดระวังต่อกระบวนการสันติภาพ และมีมติร้องขอประเทศสมาชิกให้คัดค้านความพยายามทั้งหลายในการรุกรานปาเลสไตน์ ยกเลิกมติสมัชชาใหญ่ของสหประชาชาติปี ค.ศ. 1975 ซึ่งลงมติให้ลัทธิไซออนนิสม์ (Zionism) เป็นลัทธิเหยียดสีผิว (racism) นอกจากนี้ ที่ประชุมยังได้พิจารณาประเด็นต่างๆ ที่น่าสนใจ เช่น กรณีปัญหามุสลิม 300 ล้านคนที่เป็นชนกลุ่มน้อยในประเทศที่ไม่ใช่รัฐมุสลิม เป็นต้น

การประชุมสุดยอดอิสลามครั้งที่ 7 จัดขึ้นที่กรุงคาซาลังกา ประเทศโมร็อกโก ระหว่างวันที่ 13-24 ธันวาคม ปี ค.ศ. 1994 นับเป็นครั้งแรกที่ผู้นำแห่งอะชาดแคชมีร์ (Azad) ของปากีสถาน นายมिर วาอิส อุมร์ ฟารูก (Mir Waiz Omar Farooq) ได้รับอนุญาตจากอินเดีย ให้เข้าร่วมประชุมที่โมร็อกโก ซึ่งเป็นผลมาจากนโยบายต่างประเทศของปากีสถานที่ประสบผลสำเร็จในการเกลี้ยกล่อมรัฐบาลอินเดียนั้นเอง ที่ประชุมรับรองข้อเสนอของปากีสถานในประเด็นแคชมีร์และเรียกร้องให้ปฏิบัติตามการลงประชามติ ในแคชมีร์ที่สอดคล้องกับมติสหประชาชาติ รวมทั้งร้องขออินเดียให้เคารพสิทธิมนุษยชนและสิทธิการตัดสินใจด้วยตนเองของชาวแคชมีร์

นอกจากนี้ที่ประชุมยังได้พิจารณาถึงกรณีสงครามกลางเมืองในอัฟกานิสถาน นาย บุรฮานุดดีน ร็อบบานี (Burhanuddin Rabbani) ประธานาธิบดีโดยพฤตินัยของอัฟกานิสถาน เป็นตัวแทนของประเทศเข้าร่วมประชุม ซึ่งเขาได้ร้องขอความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจอย่างเร่งด่วนให้กับอัฟกานิสถาน

ในที่ประชุมสุดยอดอิสลามครั้งที่ 7 บรรดาผู้นำมุสลิมได้ให้ความสำคัญกับการยกตัวอย่างหะดีษ (วจนะ) ของศาสดามุฮัมมัด (ขอความสันติจงมีแด่ท่าน) เพื่อเน้นย้ำถึงความสามัคคี และการเป็นประชาชาติเดียวกันของมุสลิม (อุมมะฮ์) ช่วงเวลาที่เหลือที่ประชุมได้ยกประเด็นสถานการณ์ในโซมาเลีย อะเซอร์ไบจาน และไซปรัสมาถกแถลงเพิ่มเติม รวมทั้งความก้าวหน้าด้านความร่วมมือทางเศรษฐกิจในโลกมุสลิม

การประชุมสุดยอดครั้งที่ 8 อีหฺร่านเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมภายใต้กรอบ เกียรติยศ การสนทนาและการมีส่วนร่วม (Dignity, Dialogue and Participation) ระหว่างวันที่ 9-12 ธันวาคม ปี ค.ศ. 1997

คอเมเนอี ผู้นำด้านจิตวิญญาณของอีหฺร่านเสนอในที่ประชุมให้มีการจัดตั้งสหภาพรัฐสภาระหว่างประเทศ (The inter-parliamentary union) ของประเทศมุสลิม ขณะที่ ดร.มุฮัมมัด คอตามิ ประธานาธิบดีอีหฺร่านเรียกร้องความเข้าใจที่ถูกต้องจากโลกตะวันตกที่มีต่อโลกมุสลิม และเตือนให้ระมัดระวังการลอกเลียนแบบวัฒนธรรมตะวันตก พร้อมทั้งเรียกร้องความจำเป็นสำหรับระเบียบมนุษยของอิสลาม (Islamic Human Order) เพราะประเทศมุสลิมเจริญเพียงพอที่จะรักษาความมั่นคงปลอดภัยให้กับตนเอง

ประเด็นหลักในการประชุมสุดยอดครั้งนี้คือปัญหา อัล-กูดส์ และปาเลสไตน์ โดยร่างฉบับสุดท้ายของมติ 6 ข้อ ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาอิสราเอล-ปาเลสไตน์ ได้ประณามการกระทำของอิสราเอลว่าเป็นอาชญากรรม แผ่ขยายอิทธิพลและคุกคามโลกมุสลิม เนื้อหามติได้เน้นย้ำถึงการสนับสนุนรัฐปาเลสไตน์ โดยมีนครเยรูซาเล็มเป็นเมืองหลวง และเรียกร้องให้ยุติการก่อการร้ายในที่อยู่อาศัยของชาวยิวในเขตยิดดิลอง

นอกจากนี้ ที่ประชุมยังอภิปรายถึงประเด็นต่างๆ เช่น ความขัดแย้งและความรุนแรงในอัฟกานิสถาน สนับสนุนสิทธิในการตัดสินใจด้วยตนเองของชาวแคชมีร์ ซึ่งองค์การการประชุม

อิสลามมีการพบปะพูดคุยกับกลุ่มตัวแทนชาวแคชเมียร์อย่างไม่เป็นทางการมาโดยตลอด และเรียกร้องให้อาร์เมเนียยุติความรุนแรงและถอนทหารออกจากอะเซอร์ไบจาน เป็นต้น รวมทั้งรับรองมติถึง 142 ข้อ เช่น เขตปลอดอาวุธนิวเคลียร์ในตะวันออกกลางและเอเชียใต้ สนับสนุนอิรักและดินแดนในอิรัก สนับสนุนประชาคมมุสลิมกลุ่มน้อย และสถานะของผู้หญิงในอิสลาม เป็นต้น ท้ายสุดที่ประชุมมอบหมายให้กาตาร์ เป็นเจ้าภาพจัดการประชุมสุดยอดอิสลามครั้งที่ 9 ในเดือนธันวาคม ปี ค.ศ. 2000

การประชุมสุดยอดครั้งที่ 9 จัดขึ้นที่กรุงโดฮา กาตาร์ ระหว่างวันที่ 12-13 พฤศจิกายน ปี ค.ศ. 2000 ประเด็นสำคัญที่นำมาพิจารณาในครั้งนี้อยู่ที่กรอบคลุมมตีในด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม-วัฒนธรรม การบริหารและการเงิน ด้านการเมืองที่ประชุมยังคงกล่าวถึงความขัดแย้งระหว่างอาหรับ-อิสราเอล และปาเลสไตน์ โดยตำหนิการดำเนินนโยบายของรัฐบาลอิสราเอลที่ทำให้กระบวนการสันติภาพต้องหยุดชะงักลง ด้วยการปฏิเสธและหลบเลี่ยงพันธสัญญาตามข้อตกลงของทั้งสองฝ่าย ขณะเดียวกันที่ประชุมได้เรียกร้องสหประชาชาติให้ช่วยเหลือกรณีปาเลสไตน์อย่างต่อเนื่องในทุกด้านจนกว่าจะนำมาซึ่งการยุติการยึดครองดินแดน และชาวปาเลสไตน์สามารถแสดงออกได้ซึ่งสิทธิแห่งชาติ สิทธิในการตัดสินใจด้วยตนเอง และสิทธิในการกลับสู่ถิ่นฐานเดิม โดยมีอัล-กุฎส์ อัช-ชาร์ฟ เป็นเมืองหลวง

ที่ประชุมพิจารณาประเด็น ความขัดแย้งในแคว้นญัมมู-แคชเมียร์ โดยเรียกร้องให้มีกระบวนการสันติภาพในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่สอดคล้องกับมติของ UN และข้อตกลงชิมลารวมทั้งร้องขอประเทศสมาชิกให้ช่วยเหลือกล่อมอินเดียให้ยุติการใช้ความรุนแรง และละเมิดสิทธิมนุษยชนของชาวญัมมู-แคชเมียร์ ยืนยันว่ากระบวนการทางการเมือง/การเลือกตั้งใดภายใต้การครอบครองของต่างชาติไม่สามารถกล่าวอ้างได้ว่าเป็นการแสดงถึงสิทธิในการตัดสินใจด้วยตนเองของชาวแคชเมียร์ได้ สำหรับประเด็น บอสเนีย-เฮอร์เซโกวีนา ที่ประชุมได้ประกาศถึงความพร้อมในการมีส่วนร่วมต่อกระบวนการสันติภาพทั้งหมด การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานระบบเศรษฐกิจ และเน้นย้ำว่าศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศ (The International Criminal Tribunal) ควรมีบทบาทที่จริงจังกับการสนับสนุนสันติภาพ ความยุติธรรม การประนีประนอม และการริบเร่งในการจับตัวอาชญากรสงคราม

ด้านเศรษฐกิจ ที่ประชุมให้ความสนใจในการเผชิญหน้าของรัฐบาลสมาชิกต่อปัญหาเศรษฐกิจ และบทบาทของประชาชาติมุสลิม (อุมมะฮ์) ในศตวรรษที่ 21 โดยกล่าวถึงความสำคัญของการเตรียมพร้อมต่อกระแสเรียกร้องที่มาพร้อมกับการพัฒนาเศรษฐกิจระหว่างประเทศ กระตุ้นรัฐบาลและองค์กรสนับสนุนต่างๆ ให้ใช้ความพยายามอย่างที่สุดต่อความร่วมมือเพื่อสร้างทางนำที่เหมาะสมกับบทบาทของอุมมะฮ์ในสมัยปัจจุบัน นอกจากนี้ที่ประชุม

ยังได้กล่าวชื่นชมการริเริ่มจัดทำข้อมูลของธนาคารเพื่อการพัฒนาอิสลาม เรื่อง "การเตรียมพร้อมของอุมมะฮ์ในศตวรรษที่ 21 เกี่ยวกับความร่วมมือด้านเศรษฐกิจ การพาณิชย์ และการเงิน" (Preparation of the Ummah for the 21st Century in the fields of Economic Commercial and Financial Cooperation) และกระตุ้นประเทศสมาชิกให้พัฒนานโยบาย กลยุทธ์ และมาตรการการบริหารของแต่ละประเทศเพื่อส่งเสริมความพยายามของธนาคารเพื่อการพัฒนาอิสลามในการขยายความร่วมมือทางการค้าภายในองค์กรต่อไป พร้อมกันนั้นที่ประชุมยังได้พิจารณาให้ความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจต่อประเทศสมาชิก เช่น เลบานอน ปาเลสไตน์ อัฟกานิสถาน โซมาเลีย กินี เซียร์รา-เลโอนและอัลเบเนีย เป็นต้น

การประชุมสุดยอดครั้งที่ 10 จัดขึ้นที่เมืองปุตราจายา มาเลเซีย ระหว่างวันที่ 16-17 ตุลาคม ปี ค.ศ. 2003 การประชุมครั้งนี้มีประเด็นให้พิจารณามากกว่าการประชุมครั้งที่ผ่านมา ได้แก่ มติเกี่ยวกับดินแดนปาเลสไตน์ มติด้านการเมือง มติด้านข้อมูลข่าวสาร มติด้านกฎหมาย มติด้านประชาคมมุสลิมและมุสลิมส่วนน้อย มติด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มติด้านเศรษฐกิจ และมติด้านสังคมและวัฒนธรรม มติด้านการเงินและด้านการบริหารจัดการ

กรณีปาเลสไตน์ ที่ประชุมเน้นย้ำถึงความสำคัญของมติทั้งหมดที่ได้รับการรับรองจากคณะกรรมการการประชุมอิสลามและอัล-กุดส์ และมติที่รับรองจากการประชุมของคณะกรรมการอัล-กุดส์ ครั้งที่ 19 สนับสนุนจุดยืนของรัฐบาลปาเลสไตน์บนพื้นฐานอำนาจอธิปไตยเหนืออัล-กุดส์ อัช-ชาриф รวมทั้งศาสนสถานอันศักดิ์สิทธิ์ของชาวมุสลิม (Holy Haram) ในเมืองนั้นซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของดินแดนปาเลสไตน์ที่ถูกครอบครองตั้งแต่เดือนมิถุนายน ปี ค.ศ. 1967 และเรียกร้องให้ 4 ฝ่าย ประกอบด้วยสหรัฐอเมริกา สหพันธ์รัสเซีย สหภาพยุโรปและสหประชาชาติ ดำเนินการตามมติที่สอดคล้องกับกฎหมายระหว่างประเทศ โดยเฉพาะข้อตกลงแมดริดเพื่อบรรลุถึงความสำเร็จของสันติภาพในตะวันออกกลาง

กรณีหลักการและข้อกำหนดในการคว่ำบาตรอิสราเอล ที่ประชุมเรียกร้องประเทศสมาชิกให้ร่วมกันปฏิบัติตามหลักการในการคว่ำบาตรอิสราเอลและประสานความร่วมมือระหว่างประเทศอาหรับและสำนักงานเพื่อการคว่ำบาตรแห่งอิสลาม (The Islamic boycott office) เพื่อแสวงหาแนวทางที่มีศักยภาพต่อไป อีกประเด็นหนึ่งที่ได้รับการพิจารณาจากที่ประชุมได้แก่ **กรณีสหรัฐอเมริกาโจมตีโรงงานผลิตยา อัช-ชิฟา (Al-Shifa Pharmaceutical Plant)** ที่กรุงคาทุม ชูตาน ที่ประชุมเรียกร้องการสนับสนุนและความช่วยเหลืออย่างเต็มรูปแบบต่อการร้องขอของชูตานให้มีคณะกรรมการตรวจสอบคำกล่าวหาของสหรัฐอเมริกาว่าโรงงานดังกล่าวเป็นแหล่งผลิตก๊าซพิษภายใต้การควบคุมดูแลของคณะมนตรีความมั่นคงสหประชาชาติและเรียกร้องรัฐบาลสหรัฐอเมริกาให้ตระหนักในการตอบสนองข้อเรียกร้องของชูตานต่อการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบดังกล่าว

สำหรับกรณีการปกป้องสิทธิของประชาคมมุสลิม และมุสลิมส่วนน้อยในประเทศที่ไม่ใช่สมาชิก OIC นั้น ที่ประชุมได้ยืนยันถึงการรักษาไว้ซึ่งสิทธิของประชาคมมุสลิมและ

มุสลิมส่วนน้อย เป็นความรับผิดชอบของรัฐบาลประเทศเหล่านั้น โดยคำนึงถึงข้อผูกพันตามหลักการของกฎหมายระหว่างประเทศ การเคารพในอำนาจอธิปไตย และบูรณภาพของดินแดน เน้นย้ำถึงความต้องการในการคงไว้ซึ่งอัตลักษณ์ทางศาสนาและวัฒนธรรม ที่สำคัญคือการได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน โดยปราศจากการแบ่งแยก นอกจากนี้ ที่ประชุมยังได้ยกย่องความพยายามของสุลต่าน (Sultan) แห่งโอมานต่อการศึกษาการใช้คำว่า “ชนกลุ่มน้อย” ในการอธิบายถึงมุสลิมบางกลุ่มที่อาศัยอยู่ในประเทศที่ไม่ใช่สมาชิก OIC และเสนอให้ใช้คำว่า “ประชาคมมุสลิม” (The Muslim Community) แทน

ในด้านเศรษฐกิจ ที่ประชุมพิจารณาแนวทางการจัดตั้งกลุ่มเศรษฐกิจระหว่างประเทศและภูมิภาคในโลกมุสลิม กระตุ้นการแลกเปลี่ยนการค้าอย่างจริงจังระหว่างประเทศสมาชิก และร่วมมือกันขจัดเงื่อนไขที่เป็นอุปสรรคต่อความก้าวหน้าทางการค้า รวมทั้งร้องขอประเทศสมาชิกให้ความร่วมมือเป็นลำดับแรกกับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพ การสื่อสารคมนาคม การวิจัย การฝึกอบรม และเทคโนโลยี ขณะเดียวกันที่ประชุมก็ตระหนักถึงปัญหาเศรษฐกิจที่ประเทศสมาชิกกำลังเผชิญอยู่ จึงกระตุ้นให้ประเทศสมาชิกเริ่มดำเนินการ (ในทางปฏิบัติ) เพื่อบรรลุความสำเร็จและความเป็นปึกแผ่นทางเศรษฐกิจร่วมกัน และยกย่องความพยายามของสภาเศรษฐกิจและสังคมอาหรับ (The Arab Economic and Social Council) ในการสร้างเขตการค้าเสรีอาหรับขึ้นมา

การประชุมสุดยอดอิสลามสมัยวิสามัญ (Extraordinary Sessions of the Islamic Summit) การประชุมสมัยวิสามัญของกษัตริย์และผู้นำรัฐมุสลิมถูกจัดขึ้นเพื่อพิจารณาประเด็นที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อประชาคมมุสลิม ตามมาตรา 6 ของกฎบัตรสหประชาชาติ ซึ่งระบุว่า การประชุมสุดยอดอิสลาม 3 ครั้งแรก เป็นการประชุมสมัยวิสามัญเพราะเป็นการประชุมที่รองรับสถานการณ์พิเศษ

การประชุมสุดยอดอิสลามวาระพิเศษ จัดขึ้นที่กรุงอิสลามาบัดปากีสถาน เมื่อวันที่ 23 มีนาคม ปี ค.ศ. 1997 โดยมีเพียงประเด็นเดียวในวาระการประชุม คือ “อนาคตของอุมมะฮ์มุสลิมในศตวรรษที่ 21” มีผู้เข้าร่วมประชุม 104 คนจากประเทศสมาชิก 54 ประเทศ

ผู้แทนประเทศต่างๆ ได้กล่าวในที่ประชุมเกี่ยวกับประเด็นที่เกี่ยวข้องกับประเทศของตนเป็นหลัก นอกจากนี้ ปากีสถานได้เขียนเค้าโครงวาระเศรษฐกิจในอนาคตสำหรับอุมมะฮ์มุสลิม โดยเน้นย้ำถึงการตกลงเพื่อหาแนวทางจัดตั้งตลาดร่วมอิสลาม อีกหนึ่งประเด็นสำคัญที่มีการอภิปรายในที่ประชุมคือการโจมตีสี่ตะวันตกที่อาศัยอาชีวะของตนเป็นกลไกในการต่อต้านอิสลาม

สมาชิกองค์การการประชุมอิสลามตกลงร่วมกันในคำแถลงการณ์อิสลามาบัด (Islamabad Declaration) ที่จะร่วมกันสนับสนุนและปกป้องสิทธิของมุสลิมกลุ่มน้อย สร้างความเข้มแข็งระหว่างมุสลิมในประเด็นมนุษยธรรมเพื่อบรรเทาความทุกข์ยากของผู้ลี้ภัยและผู้พลัดถิ่น ร่วมมือทุกวิถีทางเพื่อสลายปรากฏการณ์การก่อการร้ายเป็นต้น อย่างไรก็ตาม

การประชุมสุดยอดอิสลามวาระพิเศษไม่ได้รับความสนใจจากสื่อมวลชนต่างชาติมากนัก และมองว่าเป็นเรื่องปกติของรัฐบาลอิสลามที่มาประชุมร่วมกันเมื่อเกิดภาวะวิกฤตขึ้นในโลกมุสลิม

การประชุมอิสลามระดับรัฐมนตรีกระทรวงต่างประเทศ

การประชุมประจำปีของรัฐมนตรีกระทรวงต่างประเทศ เรียกอีกชื่อว่าการประชุมรัฐมนตรีกระทรวงต่างประเทศอิสลาม (Islamic Conferences of Foreign Ministers-ICFMs) เป็นหน่วยงานที่มีบทบาทสำคัญยิ่งขององค์การการประชุมอิสลาม จึงส่งผลให้การประชุมแต่ละครั้งมีวาระการประชุมไม่น้อยกว่า 70 วาระ

การประชุม ICFM ครั้งที่ 1 จัดขึ้นที่นครญิดดะฮ์ ซาอุดีอาระเบียระหว่างวันที่ 23-25 มีนาคม ปี ค.ศ. 1970 สืบเนื่องจากมติในที่ประชุมสุดยอดอิสลามที่กรุงราบัตโมร็อกโก ที่ประชุมพิจารณาข้อตัดสินใจของการประชุมสุดยอดอิสลามเพื่อนำไปปฏิบัติ และตัดสินใจในการก่อตั้งสำนักงานเลขาธิการอิสลาม รวมทั้งตกลงใจให้รัฐมนตรีกระทรวงต่างประเทศประชุมอย่างต่อเนื่องปีละครั้ง

ที่ประชุมอภิปรายเพิ่มเติมเกี่ยวกับ 2 หน่วยงานหลักที่สำคัญคือการประชุมอิสลามระดับรัฐมนตรีกระทรวงต่างประเทศรวมทั้งสำนักงานเลขาธิการ

การประชุม ICFM ครั้งที่ 2 เป็นการประชุมที่เกิดขึ้นระหว่างวันที่ 26-28 ธันวาคม ปี ค.ศ. 1970 ณ กรุงการาจี่ ปากีสถาน ที่ประชุมได้เลือกตงกู อับดุลเราะห์มาน นายกรัฐมนตรีคนแรกแห่งมาเลเซียให้ดำรงตำแหน่งเลขาธิการองค์การการประชุมอิสลามคนแรกและยืนยันมติการประชุมสุดยอดที่ราบัตและการประชุมอิสลามระดับรัฐมนตรีกระทรวงต่างประเทศที่นครญิดดะฮ์ รวมทั้งเรียกร้องการถอนกำลังทหารอิสราเอลออกจากดินแดนยึดครองของอาหรับ และฟื้นฟูสิทธิอันชอบธรรมตามกฎหมายของชาวปาเลสไตน์

การปรึกษาหารือของผู้นำมุสลิมในครั้งนี มีการรับรองงบประมาณแรกเป็นจำนวนเงิน 450,000 เหรียญสหรัฐ

การประชุม ICFM ครั้งที่ 3 ซาอุดีอาระเบียเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมแทนอัฟกานิสถาน ในวันที่ 29 กุมภาพันธ์ ถึง 4 มีนาคม ปี ค.ศ. 1972 ที่นครญิดดะฮ์ ที่ประชุมได้พิจารณาเรื่องที่สำคัญคือ รับรองร่างกฎบัตรของการประชุมอิสลาม และรับรองโครงการก่อตั้งสำนักงานข่าวสารอิสลามระหว่างประเทศ (International Islamic News Agency) ธนาคารอิสลาม และริเริ่มแผนความร่วมมือด้านวัฒนธรรมในสำนักงานเลขาธิการอิสลาม

ที่ประชุมประกาศสนับสนุนปากีสถานอย่างเต็มที่ในบูรณภาพของดินแดน อธิปไตยและเอกราชแห่งชาติ กระตุ้นเตือนทุกชาติที่รักษาสันติภาพและเคารพหลักศีลธรรม ให้การสนับสนุนชาวมุสลิมในการรักษาไว้ซึ่งสันติและความปลอดภัยของประชาชนและเขตแดน ยึดมั่นหลักการไม่แทรกแซงประเด็นภายในประเทศ และหลักการแห่งกฎบัตรสหประชาชาติ พร้อมทั้งสนับสนุนการต่อสู้ของชาวแอฟริกันและมุสลิมในฟิลิปปินส์ทางตอนใต้

การประชุม ICFM ครั้งที่ 4 เริ่มขึ้นในช่วงวันที่ 24-26 มีนาคม ปี ค.ศ. 1973 ที่กรุงเบงกาซี (Benghazi) ประเทศลิเบีย ที่ประชุมมีมติให้กระตุ้นรัฐบาลฟิลิปปินส์ในการแก้ไขปัญหา

วิกฤตการณ์มุสลิมในฟิลิปปินส์อย่างสันติ และจัดคณะตัวแทนซึ่งประกอบด้วย ลิเบีย โซมาเลีย เซเนกัลและซาอุดีอาระเบียให้ไปเยือนฟิลิปปินส์เพื่อพิจารณาประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้น

นอกจากนี้ที่ประชุมยังได้พิจารณาจัดตั้งศูนย์วัฒนธรรมอิสลามในแอฟริกาและจัดตั้ง คณะกรรมการการถาวรด้านเศรษฐกิจ

ทั้งนี้ ที่ประชุมได้ร่วมกันพิจารณาประเด็นต่างๆ เช่น อภิปรายปัญหาปาเลสไตน์ สถานการณ์ในตะวันออกกลาง การคุกคามของขบวนการไซออนนิสต์แถบทะเลแดง สนับสนุน ขบวนการเรียกร้องเสรีภาพในแอฟริกา สถานการณ์ของมุสลิมชนกลุ่มน้อย ประเด็นเอริเทรีย (Eritria) และปัญหาเศรษฐกิจของประเทศกำลังพัฒนา เป็นต้น

การประชุม ICFM ครั้งที่ 5 มาเลเซียรับเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมระหว่างวันที่ 21-25 มิถุนายน ปี ค.ศ.1974 ที่กรุงกัวลาลัมเปอร์

กรณีปาเลสไตน์ยังคงเป็นประเด็นสำคัญ ที่ประชุมยืนยันอีกครั้งว่ากลุ่ม PLO เป็นเพียง ตัวแทนเดียวที่ถูกต้องตามกฎหมายของชาวปาเลสไตน์และประณามทุกประเทศที่เพิ่มการ สนับสนุนทางการทหาร และทางเศรษฐกิจแก่อิสราเอล พร้อมทั้งเรียกร้องให้ยุติการสนับสนุน เหล่านั้นทันที

สืบเนื่องจากที่ประชุม ICFM ครั้งที่ 4 ที่ได้มีมติให้จัดส่งคณะผู้แทนไปเจรจากับรัฐบาล ฟิลิปปินส์นั้น คณะผู้แทนได้นำเสนอรายงานต่อที่ประชุมว่าเป็นเหตุการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นกับมุสลิมในพื้นที่ทางตอนใต้ของฟิลิปปินส์ และรัฐบาลฟิลิปปินส์ไม่ได้ให้ความสนใจกับ ข้อเสนอ 5 ประการในการแก้ไขปัญหาของคณะผู้แทน

การประชุม ICFM ครั้งที่ 6 ซาอุดีอาระเบียรับเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมที่มีขึ้นระหว่าง วันที่ 12-15 กรกฎาคม ปี ค.ศ. 1975

การประชุม ICFM ครั้งนี้ที่ประชุมลงมติครอบคลุมประเด็นที่สำคัญ เช่น การแก้ไข ปัญหานครเยรูซาเล็ม ปัญหาในตะวันออกกลาง และปัญหาในซาฮาราตะวันตก การสนับสนุน ขบวนการเสรีภาพแอฟริกัน ความมั่นคงปลอดภัยของชาติที่ปราศจากนิวเคลียร์ เป็นต้น นอกจากนี้ที่ประชุมยังได้ผ่านมติสำคัญเกี่ยวกับการแสวงหาผลประโยชน์ของกลุ่มประเทศ พัฒนาแล้วจากกลุ่มประเทศกำลังพัฒนา โดยประกาศการเตรียมพร้อมให้ประเทศมุสลิมสร้าง เหวที่แลกเปลี่ยนการพูดคุยกับประเทศพัฒนาแล้วในประเด็นปัญหาการพัฒนาและประเด็นอื่นๆ ที่ เกี่ยวข้องเพื่อความเข้มแข็งและนำไปสู่ระเบียบเศรษฐกิจระหว่างประเทศที่ยุติธรรม

การประชุม ICFM ครั้งที่ 7 เป็นการประชุมที่จัดขึ้น ณ กรุงอิสตันบูล ตุรกี ระหว่างวันที่ 12-15 พฤษภาคม ปี ค.ศ. 1976

ด้านการเมือง ที่ประชุมตัดสินใจก่อตั้ง "กองทุนนครเยรูซาเล็ม" (Jerusalem Fund) เพื่อช่วยเหลือชาวปาเลสไตน์ที่ต่อสู้ในนครเยรูซาเล็ม เน้นย้ำภารกิจของชาตมุสลิมต่อการ ประณามลัทธิเชื้อชาตินิยมในแอฟริกาใต้ นามิเบีย ซิมบับเว และดินแดนยึดครองปาเลสไตน์ พร้อมทั้งเรียกร้องรัฐอิสลามให้เพิ่มความช่วยเหลือทั้งทางวัตถุและจิตใจแก่ขบวนการต่อสู้เพื่อ

เสรีภาพเหล่านี้ นอกจากนี้ที่ประชุมยังเรียกร้องให้มีการจัดตั้งเขตปลอดอาวุธนิวเคลียร์ในภูมิภาคแอฟริกา ตะวันออกกลาง เอเชียใต้และมหาสมุทรอินเดียด้วย

การประชุม ICFM ครั้งที่ 8 จัดขึ้นที่กรุงทริโปลี ประเทศลิเบีย ระหว่างวันที่ 16-22 พฤษภาคม ปี ค.ศ. 1977 ที่ประชุมได้ผ่านมติที่สำคัญเป็นจำนวนมากเช่น ปัญหาตะวันออกกลาง การต่อสู้ของชาวปาเลสไตน์ที่ถูกกดขี่ การสนับสนุนขบวนการเพื่ออิสรภาพในแอฟริกา ตั้งเขตปลอดอาวุธนิวเคลียร์ในแอฟริกา ตะวันออกกลาง และเอเชียใต้ เป็นต้น จัดตั้งสมาคมเสี้ยววงเดือนแดงระหว่างประเทศ (International Red Crescent Society) โดยมีสำนักงานใหญ่ที่กรุงเบงกาลี ประเทศลิเบีย ขณะเดียวกันที่ประชุมได้เลือก ดร.กายี (Gaye) ให้ดำรงตำแหน่งเลขาธิการองค์การการประชุมอิสลามอีก 2 ปี

นอกจากนี้ การประชุม ICFM ครั้งที่ 8 ยังได้มอบสถานะประเทศผู้สังเกตการณ์ให้กับแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติโมโร (MNLF) เป็นกรณีพิเศษ

ในการประชุมด้านเศรษฐกิจ ที่กรุงทริโปลีได้มีการตัดสินใจจัดตั้งกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเพื่อแนะนำมาตรการความร่วมมือทางเศรษฐกิจอย่างจริงจัง ในสาขาต่างๆ เช่น สนับสนุนและขยายการค้า การวางแผนและการพัฒนา ความร่วมมือด้านเทคนิค การแลกเปลี่ยนแรงงาน การพัฒนาเครือข่ายโทรคมนาคม และการท่องเที่ยว เป็นต้น

การประชุม ICFM ครั้งที่ 9 จัดขึ้นที่กรุงดาการ์ ประเทศเซเนกัล ระหว่างวันที่ 24-28 เมษายน ปี ค.ศ. 1978 ที่ประชุมยืนยันภารกิจของรัฐมุสลิม ในการสนับสนุนภารกิจของชาวอาหรับ การให้คำมั่นที่จะเพิ่มความช่วยเหลือด้านการเมือง การทหารและวัตถุแก่บรรดารัฐอาหรับหน้าด่าน รวมทั้งกลุ่ม PLO ประณามการใช้ความรุนแรงของอิสราเอลในดินแดนอาหรับ ประกาศให้ลัทธิไซออนนิสต์และกลุ่มแบ่งแยกสีผิวเป็นพวกลัทธิเหยียดผิว ขณะเดียวกันก็กระตุ้นประเทศสมาชิกให้ใช้ความพยายามทุกวิถีทางเพื่อก่อตั้งเขตปลอดอาวุธนิวเคลียร์ในแอฟริกา ตะวันออกกลาง และเอเชียใต้

สิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความสำเร็จของการประชุมครั้งนี้ คือ การตัดสินใจจัดตั้งแผนกใหม่ในสำนักงานเลขานุการองค์การการประชุมอิสลามสำหรับชุมชนมุสลิมในประเทศที่ไม่ใช่รัฐมุสลิม สำหรับกรอบเศรษฐกิจ ที่ประชุมร้องขอการจัดตั้งระเบียบเศรษฐกิจโลกใหม่ เพื่อสร้างความสมดุลให้เกิดขึ้นระหว่างรัฐ ในด้านวัฒนธรรมที่ประชุมมีมติรับรอง แผนงานเฉลิมฉลองการเข้าสู่ศตวรรษที่ 15 ของปีฮิจญ์เราะฮ์ศักราช

การประชุม ICFM ครั้งที่ 10 โมร็อกโกเป็นประเทศเจ้าภาพจัดการประชุมระหว่างวันที่ 8-12 พฤษภาคม ปี ค.ศ. 1979 ที่ประชุมผ่านมติที่สำคัญจำนวนมาก เช่น กรณีปัญหาตะวันออกกลาง สถานะเมืองศักดิ์สิทธิ์ในนครเยรูซาเล็ม สนับสนุนชาวปาเลสไตน์ ฟิ้นคืนสิทธิอันชอบธรรมและก่อตั้งรัฐอธิปไตยอิสระของชาวปาเลสไตน์บนดินแดนที่เป็นมาตุภูมิ ประณามการบุกรุกของอิสราเอลทางตอนใต้ของเลบานอน เป็นต้น

ที่ประชุมประณามอียิปต์ที่ทรยศต่ออิสลาม เพราะร่วมลงนามในข้อตกลงแคมป์เดวิด (The Camp David Accords) และถอดอียิปต์ออกจากสมาชิกภาพขององค์การ รวมทั้งร้องขอให้ประเทศสมาชิกยุติความสัมพันธ์ทางการทูตกับอียิปต์

ด้านเศรษฐกิจ ที่ประชุมอนุมัติการสร้างหอการค้าอิสลามและการแลกเปลี่ยนทางอุตสาหกรรมของประเทศอิสลาม (The Islamic Chamber of Commerce, Industry and Commodity Exchange -ICCI&CE) โดยมีสำนักงานใหญ่อยู่ที่กรุงการากี ประเทศปากีสถาน และรับรองกฎบัตรกองทุนวิทยาศาสตร์อิสลาม พร้อมทั้งเรียกร้องการอนุรักษ์มรดกอิสลามในเมืองหิมาบายัต (มาลี) ค็อยราวัน (ตูนิเซีย) และเฟซ (โมร็อกโก)

การประชุม ICFM ครั้งที่ 11 ปากีสถานมีโอกาสดำเนินการประชุมขึ้นอีกครั้ง ในระหว่างวันที่ 17-22 พฤษภาคม ปี ค.ศ. 1980 ที่ประชุมมีมติคัดค้านการรุกรานประเทศมุสลิมของสหภาพโซเวียต และจัดตั้งคณะกรรมการ ซึ่งประกอบไปด้วยปากีสถาน อิหร่านและเลขาธิการองค์การการประชุมอิสลาม เพื่อค้นหาวิธีการและแนวทางการแก้ไขปัญหาที่ครอบคลุมวิกฤตการณ์ในอัฟกานิสถาน ขณะเดียวกัน ที่ประชุมได้จัดตั้งคณะกรรมการอีกหนึ่งคณะ ซึ่งประกอบด้วย ซาอุดีอาระเบีย กาบอน และปากีสถาน เพื่อบริหารจัดการเงินบริจาคจำนวน 25 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ที่รวบรวมเป็นกองทุนให้กับชาวอัฟกานิสถาน

ที่ประชุม ICFM ครั้งที่ 11 ได้รับรองมาตรการต่างๆ เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและความร่วมมือด้านวัฒนธรรม เช่น การก่อตั้งกองทุนวักฟส์ (Waqfs) หรือสาธารณสมบัติ เพื่อเป็นกองทุนอิสลามและกองทุนอัล-กุดส์ โดยมีงบประมาณแรกเริ่มกองทุนละ 100 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เป็นต้น

การประชุม ICFM ครั้งที่ 12 จัดขึ้นที่กรุงแบกแดด อิรัก ในระหว่างวันที่ 1-5 มิถุนายน ปี ค.ศ. 1981

การประชุมครั้งนี้ไม่มีอะไรใหม่ เนื่องจากเพิ่งจบการประชุมสุดยอดอิสลามที่เมืองตออีฟ (Taif) ซาอุดีอาระเบีย แต่เหตุการณ์ที่ไม่คาดคิดก็เกิดขึ้น เมื่อเกิดกรณีพิพาทระหว่างอิรักและอิหร่านในปีที่ผ่านมา ส่งผลให้อิหร่านตัดสินใจว่าบาตรไม่เข้าร่วมประชุม สงครามอิรัก-อิหร่าน เป็นหนึ่งในวาระหลักของการพิจารณา ที่ประชุมเรียกร้องให้ทั้งสองฝ่ายยุติการสู้รบและแสดงความเสียใจต่อความล้มเหลวของคณะกรรมการสันติภาพขององค์การการประชุมอิสลามที่ไม่สามารถป้องกันการเกิดสงครามครั้งนี้

สำหรับการบริหารองค์การนั้นที่ประชุมได้ปรับแก้กฎบัตร โดยผู้ช่วยเลขาธิการมีวาระในการดำรงตำแหน่ง 4 ปี และจะไม่มีการเลือกตั้งเข้ามาใหม่อีก

การประชุม ICFM ครั้งที่ 13 ประเทศไนเจอร์เป็นเจ้าภาพจัดการประชุม ระหว่างวันที่ 22-26 สิงหาคม ปี ค.ศ. 1982 ที่เมืองนิเอมี (Niamey) บรรดาผู้นำประเทศที่เข้าร่วมการประชุมครั้งที่ 13 ประณามการรุกรานเลบานอนของอิสราเอล เมื่อเดือนมิถุนายน ปี ค.ศ. 1982 และเน้นย้ำติการแก้ไขปัญหาให้อิสราเอลถอนทหารออกจากดินแดนยึดครองอาหรับ โดยปราศจากเงื่อนไขใดๆ รวมทั้งตัดสินใจจัดตั้งคณะกรรมการระหว่างประเทศ เพื่อสืบสวนความ

เป็นอาชญากรรมสงครามของอิสราเอล ขณะที่อิหร่านเรียกร้องประเทศสมาชิกให้คว่ำบาตรการส่งน้ำมันให้สหรัฐอเมริกา เพราะเป็นประเทศที่ให้การสนับสนุนอิสราเอล

นอกจากนี้ ที่ประชุมยังได้เรียกร้องโซเวียตให้ถอนกำลังทหารออกจากอัฟกานิสถาน โดยปราศจากเงื่อนไข รับรองสถานะของวิทยาลัยศาสนาบัญญัติอิสลาม (The Islamic Fiqh Academy) อนุมัติการก่อสร้างมหาวิทยาลัยอิสลามที่ประเทศไนเจอร์และอูกันดา และให้คำมั่นว่าจะมอบเงินจำนวน 210 ล้านดอลลาร์สหรัฐ สำหรับชาวซาเฮล (Sahel) ที่อดอยาก

การประชุม ICFM ครั้งที่ 14 จัดขึ้นที่กรุงชากา ประเทศบังกลาเทศ ระหว่างวันที่ 6-11 ธันวาคม ปี ค.ศ. 1983 ที่ประชุมอนุมัติการสร้างสาธารณรัฐของชาวตุรกีทางตอนเหนือของไซปรัส (The Turkish Republic of Northern Cyprus-TNRC) และสนับสนุนตุรกีอย่างเต็มที่ในประเด็นนี้ ขณะเดียวกันที่ประชุมแสดงความเสียใจต่อสงครามอิรัก-อิหร่าน ซึ่งถือว่าเป็นความขัดแย้งทางการเมืองที่เพิ่มขึ้นของพี่น้องมุสลิมทั้งสองประเทศ

ที่ประชุมประณามการจู่โจมความมั่นคงปลอดภัยระหว่างสหรัฐอเมริกาและอิสราเอลว่าเป็นอันตรายต่อการกลับสู่มาตุภูมิของชาวปาเลสไตน์ รวมทั้งประณามการโจมตีทางอากาศของอิสราเอลต่อการติดตั้งเตาปฏิกรณ์ปรมาณูของอิรัก ในด้านข้อมูลข่าวสารเพื่อสร้างความเข้าใจต่อภาพลักษณ์อิสลามที่ถูกต้องนั้น ที่ประชุมได้พิจารณาภารกิจเหล่านี้เพิ่มเติมในสำนักงานข่าวสารอิสลามระหว่างประเทศ (IINA) และองค์การกระจายเสียงของรัฐมุสลิม (The Islamic States Broadcasting Organization-ISBO) อีกประการหนึ่งที่มีความสำคัญก็คือที่ประชุมได้ปรับปรุงกฎบัตรอิสลามด้านสิทธิมนุษยชน ซึ่งต่อมาได้รับการรับรองจากการประชุม ICFM ครั้งที่ 19

การประชุม ICFM ครั้งที่ 15 จัดขึ้นระหว่างวันที่ 18-22 ธันวาคม ปี ค.ศ. 1984 ที่กรุงซานา (Sana's) ประเทศเยเมนเหนือ ประเด็นสำคัญสำหรับการประชุมครั้งนี้คือการเลือกตั้งเลขาธิการองค์การการประชุมอิสลามคนใหม่ โดยนาย ชารีฟุดดีน ปิรซาดา (Sharifuddin Pirzada) ผู้แทนปากีสถานเป็นผู้ได้รับการคัดเลือก

ที่ประชุมรับรองมติตั้งเดิมกรณีสงครามอิรัก-อิหร่าน วิกฤตการณ์อัฟกานิสถาน และปาเลสไตน์ ขณะเดียวกันที่ประชุมได้อนุมัติร่างกฎหมายเพิ่มเติมของสมาคมซีเมนต์อิสลาม (The Islamic Cement Association (ICA) และสหภาพโทรคมนาคมแห่งรัฐอิสลาม (The Islamic States Telecommunication Union-ISTU) โดยมีสำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ที่ตุรกีและปากีสถานตามลำดับ และเรียกร้องให้ประเทศสมาชิกที่ยังไม่ให้สัตยาบันในสภากาชาดอิสลาม (The Islamic Civil Aviation Council-ICAC) ให้สัตยาบันในเรื่องนี้

ที่สำคัญนับเป็นการประชุมครั้งแรกของอียิปต์หลังจากได้รับสถานะสมาชิกภาพขององค์การกลับมามีเดิม หลังจากถูกถอดสมาชิกภาพเนื่องจากร่วมลงนามในข้อตกลงแคมป์เดวิดกับอิสราเอล

การประชุม ICFM ครั้งที่ 16 ประเทศโมร็อกโกเป็นเจ้าภาพจัดการประชุม ระหว่างวันที่ 6-10 มกราคมปี ค.ศ. 1986 ที่กรุงเฟซ ประเด็นแรกภายใต้การพิจารณาของที่ประชุมคือ

ความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐอเมริกาและลิเบียที่เสื่อมถอยลง โดยที่ประชุมประณามการคว่ำบาตรของสหรัฐอเมริกาต่อลิเบียและร้องขอประเทศสมาชิกให้ต่อต้านสหรัฐอเมริกา เพราะการคุกคามลิเบียเท่ากับเป็นการคุกคามชาตมุสลิมทั้งหมด

ขณะเดียวกันที่ประชุมประณามการโจมตีทางอากาศของอิสราเอลต่อสำนักงานใหญ่ PLO ในกรุงตูนิซซึ่งทำให้ประชาชนเสียชีวิตกว่า 70 คน เน้นย้ำความต้องการแรกเริ่มในการถอนทหารไซเรียออกจากอัฟกานิสถาน ชมเชยกลุ่มมูญาฮิดีน ในการต่อสู้อย่างวีรบุรุษ ต้านความพยายามขยายสงครามเข้าไปในปากีสถาน และรื้อฟื้นการเจรจากับรัฐบาลฟิลิปปินส์ เพื่อการปกครองตนเองของมุสลิมกลุ่มใหญ่ทางตอนใต้ของฟิลิปปินส์ นอกจากนี้ที่ประชุมได้มีมติรับประเทศไนจีเรียเป็นประเทศสมาชิก ซึ่งก่อนหน้านี้ประเทศไนจีเรียเข้าร่วมประชุมในฐานะประเทศผู้สังเกตการณ์

การประชุม ICFM ครั้งที่ 17 จัดขึ้นระหว่างวันที่ 22-25 มีนาคม ปี ค.ศ.1988 ที่กรุงอัมมาน จอร์แดน

การประชุมมีขึ้นหลังจากเกิดเหตุการณ์นองเลือดระหว่างผู้แสวงบุญชาวอิหร่านและกองกำลังชาอูดีอาระเบีย เนื่องจากการเดินขบวนต่อต้านสหรัฐอเมริกาและลัทธิจักรวรรดินิยมก่อนพิธีฮัจญ์จะเริ่มต้น จึงเกิดการปะทะกับกองกำลังรักษาความปลอดภัยของชาอูดีอาระเบีย ทำให้มีผู้เสียชีวิต 401 คน และบาดเจ็บ 568 คน จากทั้งสองฝ่าย รัฐมนตรีประเทศชาอูดีอาระเบีย เจ้าชาย ซาอุด อัล-ฟัยซัล ประกาศจำกัดจำนวนผู้ประกอบพิธีฮัจญ์ชาวอิหร่านในปีถัดไป และแสดงสิทธิอันชอบธรรมเพื่อมาตรการรักษาความปลอดภัยให้กับผู้ประกอบพิธีฮัจญ์ จากคำประกาศนี้ กลุ่มตัวแทนจากอิหร่านนำโดย ฮุจญะตุล อิสลาม มุฮัมมัด อะลี ตัชกีรี (Hujjat-ul-Islam Mohammad Ali Tashkiri) เดินประท้วงออกจากที่ประชุม

ขณะเดียวกันที่ประชุมได้รับรายงานว่าชาวปาเลสไตน์ได้จัดตั้งขบวนการปกครองตนเองภายใต้ชื่ออินติฟาฎะฮ์ (Intifada) หรือขบวนการลุกขึ้นสู้ ในดินแดนที่ถูกยึดครอง

สำหรับการประชุมในครั้งนี้ได้มีการจัดให้มีการเลือกตั้งเลขาธิการองค์การคนใหม่ ซึ่งได้แก่ ดร.หะมิด อัล กาบิด อดีตนายกรัฐมนตรีไนเจอร์ โดยเข้าดำรงตำแหน่งเลขาธิการตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม ปี ค.ศ. 1989 เป็นต้นไป

การประชุม ICFM ครั้งที่ 18 จัดขึ้นระหว่างวันที่ 13-16 มีนาคม ปี ค.ศ. 1989 ที่กรุงริยาฎ ประเทศซาอุดีอาระเบีย การประชุมครั้งนี้จัดขึ้นภายใต้เหตุการณ์สำคัญ 3 เหตุการณ์ด้วยกัน เหตุการณ์แรกคือการถอนกำลังทหารของสหภาพโซเวียตออกจากอัฟกานิสถานและแต่งตั้งรัฐบาลขึ้นมำปกครองชั่วคราว (An Afghan Interim Government-AIG) โดยกลุ่มมูญาฮิดีน ซึ่งที่ประชุมให้การรับรอง เหตุการณ์ที่สองคือการสิ้นสุดของสงครามอ่าว ที่ประชุมแสดงความยินดีต่อทั้งอิหร่านและอิรักที่มีการหยุดยิงและร้องขอให้ส่งกลับนักโทษสงครามของทั้งสองฝ่าย และเหตุการณ์ที่สามคือการถือกำเนิดของกลุ่มอินติฟาฎะฮ์ และการประกาศรัฐบาลปาเลสไตน์ในเดือนพฤศจิกายน ปี ค.ศ. 1988 องค์การการประชุมอิสลามประกาศรับรองรัฐบาลปลดถิ่นปาเลสไตน์ อย่างเป็นทางการ

สำหรับมติอื่นๆ ที่สำคัญเช่น การเรียกร้องรัฐบาลบัลแกเรียให้เคารพต่อมุสลิมชนกลุ่มน้อยในประเทศตามหลักกฎหมายสากล ประกาศว่าซัลมาน รูซดีผู้เขียน "โองการปีศาจ" (Satanic Verses) เป็นผู้ทรยศและให้ร่วมกันต่อต้านผลงาน หากเขายังไม่ยุติการพิมพ์จะถูกห้ามเดินทางเข้าประเทศมุสลิม ที่ประชุมประกาศให้รัฐอิสลามพยายามร่วมมือกันเพื่อยืนยันความถูกต้องและความดีงามในศาสนาอิสลาม

การประชุม ICFM ครั้งที่ 19 อียิปต์เป็นเจ้าภาพจัดการประชุมระหว่างวันที่ 31 กรกฎาคม-5 สิงหาคม ปี ค.ศ. 1990 ที่ประชุมได้ผ่านมติวิกฤตการณ์แคชมีร์ ซึ่งนับเป็นครั้งแรกที่กรณีแคชมีร์ได้ถูกระบุอยู่ในวาระการประชุม วันที่ 19 พฤษภาคม ปี ค.ศ. 1990 มีร์ วาอีซ โมลวี มุฮัมเหม็ด ฟารูก (Mir waiz Maulvi Mohammed Farooq) ผู้ดำรงตำแหน่งด้านศาสนาสูงสุดในแคชมีร์ ถูกลอบสังหารทำให้นางเบนาศีร์ ภูโต นายกรัฐมนตรีปากีสถาน ซึ่งมีแนวคิดสายเหยี่ยวในประเด็นแคชมีร์ เดินทางเยือนประเทศมุสลิมเพื่อขอการสนับสนุนต่อมติที่ปากีสถานจะนำเสนอในที่ประชุม ขณะเดียวกันก็เรียกร้องให้อินเดียแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างสันติ

นอกจากนี้ ยังมีประเด็นความขัดแย้งระหว่างอิรักและคูเวต ซึ่งอิรักใช้กำลังบุกเข้าคูเวตเมื่อวันที่ 2 สิงหาคม ที่ประชุมมีมติประณามการรุกรานคูเวตของอิรัก และเรียกร้องให้อิรักถอนทหารออกจากแหล่งน้ำมันของราชอาณาจักรโดยปราศจากเงื่อนไข อย่างไรก็ตามอิรักจอร์แดน ซูดาน มอริตานิยะและปาเลสไตน์ ไม่สนับสนุนมติในการประณามครั้งนี้

การประชุม ICFM ครั้งที่ 20 ตุรกีเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมระหว่างวันที่ 4-8 สิงหาคม ปี ค.ศ. 1991 ที่กรุงอิสตันบูล ในครั้งนี้ที่ประชุมร่วมกันพิจารณาประเด็นต่างๆ ได้แก่ ปัญหาปาเลสไตน์ ปัญหาแคชมีร์ ปัญหาเลบานอนและความร่วมมือด้านวัฒนธรรมและเศรษฐกิจในโลกมุสลิม

ที่ประชุมได้อภิปรายถึงการให้ความช่วยเหลือด้านสันติภาพของสหประชาชาติในตะวันออกกลาง สงครามอ่าวระหว่างอิรักและคูเวต ที่ประชุมได้ผ่านมติแสดงความเห็นใจต่อประชาชนชาวอิรัก และตำหนิรัฐบาลอิรักต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น กรณีปัญหาแคว้นแคชมีร์ ที่ประชุมร้องขออินเดียให้อนุญาตให้คณะตัวแทนค้นหาข้อเท็จจริงเข้าสืบสวนการสังหารหมู่ชาวมุสลิมในแคชมีร์ โดยกองกำลังรักษาความมั่นคงของอินเดีย

นอกจากนี้ กลุ่มผู้นำตุรกีเชื้อสายไซปรัส (The Turkish Cypriot-TRNC) ร้องขอสถานะความเป็นสมาชิกภาพเต็มรูปแบบจากองค์การการประชุมอิสลาม (เช่นเดียวกับกลุ่ม PLO ที่ได้รับสมาชิกภาพ)

การประชุม ICFM ครั้งที่ 21 ปากีสถานเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมระหว่างวันที่ 25-29 เมษายน ปี ค.ศ. 1993 ณ กรุงการาจี การประชุมครั้งนี้เป็นครั้งแรกสำหรับแอลเบเนียและประเทศเกิดใหม่อีก 6 ประเทศที่แยกตัวออกมาจากอดีตสหภาพโซเวียตที่ได้เข้าร่วมประชุม

นอกจากนี้ ที่ประชุมยังได้พิจารณาปัญหาแคว้นแคชเมียร์ ปัญหาชาวปาเลสไตน์จำนวน 400 คนที่ถูกขับไล่โดยอิสราเอล อภิปรายการจัดตั้งเขตปลอดนิวเคลียร์ และความร่วมมือด้านเศรษฐกิจของประเทศสมาชิก เป็นต้น

ที่ประชุมเน้นความจำเป็นในการเข้าร่วมการประชุมที่สนับสนุนโดยสหประชาชาติเพื่อหาคำจำกัดความการก่อการร้ายเพราะประเทศที่รักษันต้อย่างปากีสถานและซูดานกำลังถูกกล่าวหาว่าเป็นประเทศที่สนับสนุนการก่อการร้าย

การประชุม ICFM ครั้งที่ 22 ประเทศโมร็อกโกเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมแทนตูนิเซีย ซึ่งแสดงความเสียใจที่ไม่สามารถจัดการประชุมได้ การประชุมครั้งนี้จึงถูกจัดภายในระยะเวลาอันสั้นคือระหว่างวันที่ 10-11 ธันวาคม ปี ค.ศ. 1994 ก่อนหน้าที่จะมีการจัดการประชุมสุดยอดอิสลามที่กรุงคาสาบลังกาของโมร็อกโกเช่นเดียวกัน

จากการประชุมในระยะเวลาเพียงสองวัน วาระการประชุมจึงมีจำกัด กล่าวคือ ที่ประชุมยืนยันอีกครั้งถึงการสนับสนุนกระบวนการสันติภาพในตะวันออกกลาง ร้องขออินเดียและปากีสถานให้จัดการปัญหาความขัดแย้งแคว้นแคชเมียร์ตามข้อตกลงซิมลา (Simla Agreement) เนื่องจากในช่วง 5 ปี ที่ผ่านมามีผู้เสียชีวิตจากความรุนแรงถึง 3 หมื่นคน

การประชุม ICFM ครั้งที่ 23 กินีรับเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมระหว่างวันที่ 9-12 ธันวาคม ปี ค.ศ. 1995 ที่เมืองโคนากรี (Conakry) ที่ประชุมยอมรับข้อเรียกร้องและคำแนะนำให้จัดประชุมสุดยอดอิสลามในวาระพิเศษขึ้นที่กรุงอิสลามาบาดในเดือนมีนาคม ปี ค.ศ. 1997 เพื่อเฉลิมฉลอง 50 ปีของการได้รับเอกราช และที่ประชุมได้มอบสมาชิกภาพแก่คาซัคสถาน ซึ่งเป็นประเทศสุดท้ายที่แยกตัวออกจากอดีตสหภาพโซเวียต

ขณะเดียวกันที่ประชุมได้เรียกร้องให้ประเทศสมาชิกทั้งหมดขยายความช่วยเหลือด้านเศรษฐกิจและมนุษยธรรมให้กับชาวแคชเมียร์ ประณามการเผาสถานที่ศักดิ์สิทธิ์มุสลิมชาร์ฟ (Chirar Sharif) ในเขตแคชเมียร์ที่อยู่ภายใต้การเข้าครองของอินเดีย (India Hold Kashmir (IHK)) และเรียกร้องรัฐบาลอินเดียให้บูรณะมัสยิดบาบริตามที่สัญญาไว้ รวมทั้งร้องขอประเทศสมาชิกให้ระงับความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในหมู่ประชาชาติมุสลิม

การประชุม ICFM ครั้งที่ 24 เป็นครั้งแรกที่จัดประชุมในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยอินโดนีเซียเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมระหว่างวันที่ 14-19 ธันวาคม ปี ค.ศ. 1996 วาระแรกของการประชุมคือการเลือกตั้งเลขาธิการองค์การการประชุมอิสลามคนใหม่ ซึ่งได้แก่นายอิซซิดดิน ลารากี (Izzeddienne Laraki) แห่งโมร็อกโก

อินโดนีเซียและมาเลเซีย มุ่งเน้นความจำเป็นในความร่วมมือด้านเศรษฐกิจในโลกอิสลาม แต่ประเทศอาหรับเห็นควรพิจารณาประเด็นการเมืองเป็นอันดับแรก ซึ่งก็คือปัญหาอัล-กูดส์ ที่ประชุมมีแถลงการณ์ว่าอิสราเอลเป็นผู้รับผิดชอบเพียงฝ่ายเดียว ต่อการหยุดชะงักของกระบวนการสันติภาพ ประณามนโยบายของอิสราเอลที่กีดกันสันติภาพในตะวันออกกลาง และเรียกร้องประเทศสมาชิกให้ระงับความสัมพันธ์ระดับปกติกับอิสราเอล

นอกจากนี้ที่ประชุมยังได้เรียกร้องให้มีการแก้ไขปัญหาค้วนแคชมีร์ด้วยสันติวิธีและด้วยภาพลักษณ์ที่เหมาะสมและถูกต้องของอิสลาม การปฏิรูปองค์การในส่วนที่จำเป็น รวมทั้งพิจารณาช่วยเหลือฟื้นฟูฟิลิปปินส์ทางตอนใต้

การประชุม ICFM ครั้งที่ 25 จัดขึ้นที่กรุงโดฮา ประเทศกาตาร์ ในระหว่างวันที่ 15-17 มีนาคม ปี ค.ศ. 1998

ที่ประชุมมีมติรับรองกระบวนการสันติภาพตะวันออกกลาง และขยายความช่วยเหลือเต็มรูปแบบแก่ชาวปาเลสไตน์ที่ต่อสู้เพื่อมาตุภูมิ เลขาธิการองค์การการประชุมอิสลามเรียกร้องประชาคมระหว่างประเทศให้เคารพในอำนาจอธิปไตยของอิรักและความจำเป็นด้านสิทธิมนุษยชน

ประเด็นต่อมาคือกรณีปัญหาโกสลาเวีย บรรดารัฐมนตรีต่างประเทศที่เข้าร่วมประชุมเรียกร้องประชาคมระหว่างประเทศให้ฟื้นฟูความมั่นคงและความสงบในโคโซโว และมีส่วนร่วมเพื่อให้เกิดความแน่ใจว่าจะไม่เกิดเหตุการณ์ความรุนแรงเช่นเดียวกับบอสเนีย

ด้านกรณีพิพาทค้วนแคชมีร์ ที่ประชุมได้เรียกร้องให้มีการจัดการความขัดแย้งด้วยสันติวิธี ประณามความรุนแรงจากการละเมิดสิทธิมนุษยชนของชาวมุสลิมแคชมีร์ และเน้นย้ำให้บริจาคช่วยเหลือชาวแคชมีร์

การประชุม ICFM ครั้งที่ 26 จัดขึ้นที่กรุงโอกาดูกู (Ougadougou) ประเทศบูร์กินาฟาโซ ระหว่างวันที่ 1-5 มิถุนายน ปี ค.ศ. 1999 การประชุมครั้งนี้จัดขึ้นท่ามกลางความขัดแย้งกรณีแคชมีร์ที่ปะทุขึ้นอีกครั้งระหว่างอินเดียและปากีสถาน ที่ประชุมได้แสดงความห่วงใยอย่างยิ่งต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้น เรียกร้องให้สองฝ่ายมีการจัดการความขัดแย้งและควรมีมติในการแก้ไขปัญหาที่สอดคล้องกับมติของสหประชาชาติ รวมทั้งสนับสนุนความเป็นปึกแผ่นแห่งดินแดนของปากีสถาน

การประชุม ICFM ครั้งที่ 26 มีมติการประชุมที่สำคัญ เช่นการเรียกร้องให้มีการยุติสงครามกลางเมืองในอัฟกานิสถาน กระตุ้นประชาคมระหว่างประเทศ เร่งการนำข้อตกลงสันติภาพเดตัน (Dayton Peace Accords) มาดำเนินการในบอสเนียเฮอร์เซโกวีนา และเรียกร้องการจัดตั้งเขตปลอดอาวุธนิวเคลียร์ในโลก นอกจากนี้ ที่ประชุมยังได้จัดฉลองงานครบรอบ 25 ปี ของธนาคารเพื่อการพัฒนาอิสลาม (The Islamic Development Bank) อีกด้วย

การประชุม ICFM ครั้งที่ 27 จัดขึ้นที่กรุงกัวลาลัมเปอร์ มาเลเซีย ระหว่างวันที่ 27 - 30 มิ.ย. ปี ค.ศ. 2000 เป็นโอกาสดีที่ได้กลับมาจัดการประชุม ICFM อีกครั้งในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เหมือนเช่นทุกครั้งที่ผ่านมาได้พิจารณาถึงประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ประเด็นการเมือง ประเด็นมุสลิมส่วนน้อย การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ศิลปวัฒนธรรมอิสลาม และการจัดการภายในองค์การ เป็นต้น

ประเด็นกระบวนการสันติภาพในตะวันออกกลาง ที่ประชุมเรียกร้องความสามัคคีของประเทศสมาชิก OIC กับชาวปาเลสไตน์ ในการฟื้นฟูสิทธิแห่งชาติ สิทธิอันชอบธรรมในการกลับสู่ดินแดน สิทธิในการตัดสินใจด้วยตนเอง และการตั้งรัฐอิสลามเหนือดินแดนปาเลสไตน์ โดยมี

อัล-กูดส์ อัช-ซารีฟ เป็นเมืองหลวง ขณะเดียวกัน ที่ประชุมร้องขอการสนับสนุนกระบวนการสันติภาพในตะวันออกกลาง และต้องการให้อิสราเอลเคารพ และปฏิบัติตามข้อตกลงภายใต้กรอบของหลักการจากการประชุมแมดริด (Madrid Conference) และมติ UN โดยเฉพาะมติของคณะมนตรีความมั่นคงที่ 242 338 และ 425 รวมทั้งหลักการ "land – for-peace" ที่รับประกันว่าอิสราเอลจะถอนออกจากดินแดนปาเลสไตน์ทั้งหมด รวมทั้ง อัล-กูดส์ อัช-ซารีฟ และที่ราบสูงญะลันหรือโกลันของซีเรีย

สำหรับเหตุการณ์ในอัฟกานิสถาน ที่ประชุมได้พิจารณาหลักการและเป้าหมายของกฎบัตร OIC และมติขององค์การที่เน้นย้ำถึงจุดมุ่งหมายร่วมกันของความเป็นประชาชาติอิสลาม (อุมมะฮ์) รวมทั้ง ยืนยันอีกครั้งถึงสิทธิของประชาชนในการตัดสินใจเลือกรูปแบบรัฐบาลที่ปรารถนา เลือกกระบวนการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ด้วยตนเองโดยปราศจากการแทรกแซงกดดัน และบีบบังคับจากต่างชาติ

ด้านเศรษฐกิจและสังคม คณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมของ OIC ซึ่งมีสำนักงานใหญ่อยู่ในประเทศมาเลเซีย รายงานต่อที่ประชุมถึงความสำคัญในการพัฒนา โดยเน้นถึงความจำเป็นของรัฐสมาชิกในการมีส่วนร่วมต่อกระบวนการตัดสินใจอย่างกระตือรือร้น ภายใต้สภาวะโลกาภิวัตน์ เสรีนิยม และการค้าพหุภาคี เพื่อปกป้องและรักษาผลประโยชน์โดยรวมของประเทศสมาชิก OIC

การประชุม ICFM ครั้งที่ 28 จัดประชุมที่กรุงบามาโก (Bamako) ประเทศมาลี ระหว่างวันที่ 25-29 มิถุนายน ปี ค.ศ. 2001 ที่ประชุมพิจารณาถึงประเด็นที่น่าสนใจ เช่น ประเด็นการเมืองกรณีปาเลสไตน์ โดยประณามอย่างรุนแรงต่อการก่ออาชญากรรมของอิสราเอล การปฏิบัติตามนโยบายเกี่ยวกับการจัดตั้งถิ่นฐานชาวอิสราเอลในเขตยึดครองอย่างต่อเนื่อง และยืนยันว่านโยบายและการปฏิบัติเพื่อแผ่ขยายอิทธิพลของอิสราเอล เป็นการคุกคามทั้งต่อรัฐอาหรับ รัฐมุสลิม กระบวนการสันติภาพ และความมั่นคงปลอดภัยของประชาคมโลก ที่ประชุมยังเรียกร้องให้รัฐสมาชิกผนึกกำลังช่วยเหลือทุกวิถีทางในฐานะอุมมะฮ์เพื่อบรรลุถึงจุดมุ่งหมายในการสร้างชาติของชาวปาเลสไตน์

กรณีกระบวนการสันติภาพในตะวันออกกลาง ที่ประชุมได้ประณามนโยบายและแนวทางการปฏิบัติของรัฐบาลอิสราเอลที่เป็นอุปสรรคต่อกระบวนการสันติภาพ และเรียกร้องประเทศสมาชิกให้รวมพลังกับรัฐหน้าด่านอย่างซีเรียและเลบานอนในการยับยั้งเผชิญหน้ากับการรุกรานและคุกคามของอิสราเอล ขณะเดียวกัน ก็เชิญชวนรัฐอิสลามให้แสดงออกถึงความร่วมมือในทุกวิถีทาง รวมทั้งยับยั้งเคียงข้างซีเรียและเลบานอนในการต่อต้านการใช้ความรุนแรงของอิสราเอล

ขณะที่ในกรณีปัญหาแคว้นญัมมู-แคชเมียร์นั้น ที่ประชุมได้ย้ำถึงความมุ่งหมายและหลักการของกฎบัตรและมติของ UN ที่มีต่อการจัดการกับปัญหาดังกล่าวซึ่งยังไม่ได้ถูกนำไปปฏิบัติตามข้อตกลงซิมลา (Simla Agreement) ระหว่างรัฐบาลอินเดียและปากีสถาน ในการตั้งถิ่นฐานอย่างมั่นคงของประชาชนชาวญัมมู-แคชเมียร์ รวมทั้งการตระหนักรับรู้ของประชาคมโลก

ต่อสิทธิในการตัดสินใจด้วยตนเองของชาวแคชเมียร์ตามกฎหมายบัตร UN และกฎหมายบัตร OIC นอกจากนี้ที่ประชุมยังพิจารณาประเด็นการเมืองอื่นๆ เช่น สถานการณ์ในบอสเนีย-เฮอร์เซโกวีนา โคโซโว โชมาเลีย เซเชน และเชียวราเลโอน เป็นต้น

ด้านเศรษฐกิจที่ประชุมพิจารณาแนวทางปฏิบัติเพื่อก่อตั้งกลุ่มเศรษฐกิจระหว่างประเทศและภูมิภาคของโลกมุสลิม การสนับสนุนและช่วยเหลือประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ที่เป็นสมาชิก OIC ต่อการท้าทายของวิกฤตเศรษฐกิจและการเงิน รวมทั้งการสร้างเสริมเข้มแข็งในระบบการค้าพหุภาคีให้มากขึ้น ที่สำคัญที่ประชุมได้พิจารณางบประมาณสำหรับปี ค.ศ. 2001/2002 ให้กับองค์กรและหน่วยงานพิเศษของ OIC

การประชุม ICFM ครั้งที่ 29 จัดขึ้นที่กรุงคาทุม ประเทศซูดาน ระหว่างวันที่ 25 -27 มิถุนายน ปี ค.ศ. 2002 ที่ประชุมพิจารณาถึงความรุนแรงด้านของสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นกับชาวปาเลสไตน์ และบรรดากลุ่มแกนนำที่ถูกต้องตามกฎหมายที่กำลังตกอยู่ภายใต้แรงกดดัน และการบีบบังคับ โดยกองกำลังอิสราเอลที่ยึดครองดินแดน เรียกร้องให้ยุติการนองเลือดและเหตุการณ์รุนแรงในภูมิภาค และกระตุ้นให้ประชาคมระหว่างประเทศ โดยเฉพาะกลุ่มประเทศทั้งสี่ คือ สหรัฐอเมริกา รัสเซีย สหภาพยุโรป และ สหประชาชาติ ผลักดันให้อิสราเอลยุติการใช้ความรุนแรงต่อชาวปาเลสไตน์ รวมทั้งยุติการครอบครอง เมือง หมู่บ้าน และค่ายผู้พลพรวมทั้งยุติการพังทลายบ้านเรือน และการทำลายโครงสร้างพื้นฐานของชาวปาเลสไตน์ ที่สำคัญยกเลิกการจัดตั้งถิ่นฐานของอิสราเอลในพื้นที่ยึดครอง และในเขตอัล-กูดส์ อัช - ชารีฟ

กรณีปัญหาผู้ลี้ภัยในโลกมุสลิม ที่ประชุมร้องขอความร่วมมือจาก UNHCR และ OIC ในการให้ความช่วยเหลือ และปกป้องสิทธิของชาวปาเลสไตน์ ขณะเดียวกันก็ยืนยันถึงภารกิจร่วมกันของประเทศสมาชิกในการดูแลผู้ลี้ภัยทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมในฐานะพี่น้องมุสลิม นอกจากนี้ ที่ประชุมยังได้พิจารณาถึงประเด็นต่างๆ ที่สำคัญคือสถานการณ์ในอัฟกานิสถาน โคโซโว โชมาเลีย บอสเนีย-เฮอร์เซโกวีนา เซเชน ญัมมู-แคชเมียร์ เชียวราเลโอน อิรัก-คูเวต และอาเซอร์ไบจาน เป็นต้น

ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ที่ประชุมให้ความสำคัญกับการแลกเปลี่ยนวิทยาการด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี เพื่อจุดมุ่งหมายแห่งสันติภาพ เรียกร้องให้ประเทศต่างๆ ถ่ายทอดความรู้โดยปราศจากการกีดกันหรือการแบ่งแยก รวมทั้งร้องขอให้ประเทศอุตสาหกรรมเข้าเป็นส่วนหนึ่งของสนธิสัญญาไม่แพร่กระจายและลดอาวุธ ขณะที่ คณะกรรมการด้านเศรษฐกิจและสังคม ได้กล่าวถึงประเด็นอื่นๆ เช่น การจัดตั้งศูนย์กลางอิสลามสำหรับการค้นคว้าและวิจัยความก้าวหน้าทางการแพทย์ในบังกลาเทศ และการปฏิบัติตามกลยุทธ์เพื่อการพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีของประเทศอิสลาม เป็นต้น

การประชุม ICFM ครั้งที่ 30 จัดขึ้นที่กรุงเตหะราน อิหร่าน ระหว่างวันที่ 28-30 เดือนปี ค.ศ. 2003 นับเป็นการประชุมที่ใช้ระยะเวลาค่อนข้างสั้นเพียงแค่ 3 วัน ที่ประชุมได้พิจารณาประเด็นต่างๆ ได้แก่ มติความสัมพันธ์ด้านการเมือง มติด้านข้อมูลข่าวสาร มติด้านวิทยาศาสตร์

และเทคโนโลยี มติด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และมติด้านการบริหารจัดการและด้านการเงินขององค์การ

ประเด็นด้านการเมืองยังคงให้ความสำคัญกับกรณีปาเลสไตน์ และกระบวนการสันติภาพในตะวันออกกลาง สิทธิของประชาคมมุสลิมและมุสลิมชนส่วนน้อยที่ไม่ได้เป็นรัฐสมาชิกของ OIC ในประเด็นนี้ที่ประชุมเรียกร้องให้รัฐบาลของประเทศต่างๆ รักษาสิทธิอันชอบธรรมของประชาคมมุสลิมและมุสลิมชนส่วนน้อยในรัฐที่ไม่ใช่สมาชิก OIC บนพื้นฐานหลักกฎหมายระหว่างประเทศ และเคารพในอำนาจอธิปไตยและดินแดน ที่ประชุมได้ย้ำถึงความจำเป็นที่ประชาคมมุสลิมและมุสลิมชนส่วนน้อยควรแสดงออกได้ซึ่งศาสนาและวัฒนธรรมของตน นอกจากนี้ ยังได้พิจารณาถึงการฉีกกฎปัญหามุสลิมทางตอนใต้ของฟิลิปปินส์อีกด้วย

ด้านสังคมและวัฒนธรรม ที่ประชุมหยิบยกประเด็นการทำลายมัสยิดบาบรี (Babri) ในอินเดีย ประณามการทำลายมัสยิดบาบรีอันเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ของมุสลิมในเมืองโยชยาของกุ่มฮินดูสุดโต่ง เรียกร้องรัฐบาลอินเดียในการสร้างความมั่นใจต่อการปกป้องดูแลมุสลิมและสถานที่ศักดิ์สิทธิ์อื่นๆ ของมุสลิม ตามหลักการด้านสิทธิมนุษยชนและกฎหมายระหว่างประเทศอื่นๆ ก่อสร้างมัสยิดบาบรีขึ้นมาใหม่ในบริเวณเดิม และลงโทษผู้ที่กระทำผิดตามหลักกฎหมายที่ถูกต้อง

ประเด็นด้านเศรษฐกิจที่สำคัญในการประชุมครั้งนี้ คือ การเสนอแนวทางและบทบาทของอุมมะฮ์ในศตวรรษที่ 21 และสู่ทางการจัดตั้งตลาดร่วมอิสลาม

การประชุม ICFM ครั้งที่ 31 จัดขึ้นที่กรุงอิสตันบูล ตุรกี ระหว่างวันที่ 14 - 16 มิถุนายน ปี ค.ศ. 2004 เป็นการประชุมที่ใช้ระยะเวลาอันสั้นเช่นเดียวกับการประชุม ICFM ครั้งที่ 30 ที่ประชุมยังคงพิจารณาประเด็นต่างๆ ต่อเนื่องจากการประชุมครั้งก่อน เช่น ประเด็นปาเลสไตน์ กระบวนการสันติภาพระหว่างอินเดีย-ปากีสถาน ปัญหาผู้ลี้ภัยในโลกมุสลิม สถานการณ์ในประเทศอิรัก ไชปรัส อัฟกานิสถาน ซูดาน เซียราเลโอน บอสเนีย-เฮอร์เซโกวีนา โคโซโว เซเชน และคาเมอรูน เป็นต้น

ด้านเศรษฐกิจและสังคม ที่ประชุมได้พิจารณาประเด็นการเผชิญหน้ากับวิกฤตเศรษฐกิจของโลกมุสลิม ปัญหาสภาพแวดล้อมของโลกมุสลิมที่เกิดจากการยึดครองดินแดนโดยอิสราเอล และวิกฤตสภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้นจากธรรมชาติ

ในด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ที่ประชุมให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่ยั่งยืนเพื่อแก้ไขสภาพแวดล้อมและปัญหาสุขภาพ การจัดตั้งกองทุนแห่งชาติเพื่อพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีโดยสมัครใจของประเทศสมาชิก OIC และความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิกในการควบคุมสภาวะการติดเชื้อในคน สัตว์ และพืช สำหรับการประชุมครั้งที่ 32 ที่ประเทศเยเมน เมื่อปี ค.ศ. 2005 และการประชุมครั้งล่าสุดที่กรุงบากู ประเทศอาเซอร์ไบจาน นั้นได้กล่าวถึงมาแล้วจึงมิได้นำมากล่าวถึงในภาคผนวก

นอกจากนี้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศยังได้ได้แสดงความกังวลต่อกลุ่มผู้ไม่หวังดีที่ได้เบี่ยงเบนหลักคำสอนทางศาสนาเพื่อสร้างสถานการณ์และใช้ความรุนแรงเพื่อหวังผลทางการเมือง และเห็นว่านานาชาติควรที่จะร่วมมือกันในการเสริมสร้างความแข็งแกร่งของกลุ่มสายกลางในทุกศาสนา

การประชุมครั้งนี้ ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่คาดหวังไว้ โดยที่ประชุมได้แสดงการสนับสนุนต่อความพยายามของไทยในการแก้ไขปัญหาภาคใต้ ซึ่งได้ดำเนินการในทิศทางที่ถูกต้อง พร้อมกันนี้ในรายงานของ OIC ที่ให้เห็นว่าสถานการณ์ในภาคใต้มิได้เกิดจากความขัดแย้งทางศาสนาด้วย

ในขณะเดียวกัน รายงานของ OIC ได้เรียกร้องให้รัฐบาลมีมาตรการป้องกันการเกิดเหตุการณ์ที่ส่งผลให้มีผู้เสียชีวิต และให้มีการดำเนินการทางกฎหมายกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรง ดำเนินการสอบสวนการหายตัวของนายสมชาย นีละไพจิตร และให้ตระหนักถึงเอกลักษณ์และวัฒนธรรมของชาวมุสลิมในการพิจารณากำหนดมาตรการต่างๆ เพื่อแก้ไขปัญหาภาคใต้

นอกจากนี้ OIC ได้แสดงความพร้อมที่จะให้ความร่วมมือกับไทยในการส่งเสริมให้เกิดสันติสุขในภาคใต้ของไทย ซึ่งรวมถึงความช่วยเหลือด้านการศึกษาแก่ชาวไทยมุสลิม พร้อมนี้ที่ประชุมได้มอบหมายให้เลขาธิการ OIC ติดตามสถานการณ์ภาคใต้ของไทยต่อไป

ความสำเร็จในการสร้างความเข้าใจกับ OIC เกี่ยวกับสถานการณ์ภาคใต้ สืบเนื่องจากการเยือนไทยของคณะ Goodwill Mission ของ OIC ระหว่าง 2-13 มิ.ย. ปี ค.ศ. 2005 เนื่องจากคณะ OIC ได้มีความเข้าใจและรับรู้รับทราบนโยบายและความพยายามของรัฐบาลไทยในการแก้ไขปัญหาอย่างจริงจังบนพื้นฐานของความโปร่งใส

อนึ่ง การที่รัฐมนตรีต่างประเทศ ซึ่งไปร่วมประชุมในฐานะผู้แทนประเทศผู้สังเกตการณ์ ได้มีโอกาสกล่าวสุนทรพจน์ต่อที่ประชุมครั้งนี้ นั้น ถือว่าประเทศไทยได้รับเกียรติ เพราะโดยปกติประเทศผู้สังเกตการณ์จะไม่ได้รับสิทธิดังกล่าว

จากรายงานของกระทรวงการต่างประเทศพบว่าการประชุม รัฐมนตรีต่างประเทศ OIC ที่เยเมนประสบความสำเร็จอย่างมากทำให้ประเทศสมาชิก OIC ต่างมีความเข้าใจสถานการณ์ภาคใต้ที่ถูกต้อง รวมถึงมาตรการและนโยบายของไทยในการแก้ไขปัญหา ซึ่งมีมิตรประเทศสมาชิก OIC หลายประเทศได้ออกมาสนับสนุนต่อความพยายามของรัฐบาลไทยในการแก้ไขปัญหาด้วย อาทิ อินโดนีเซีย บาหลีเรน ปากีสถาน บังกลาเทศและเยเมน เป็นต้น

การเยือนครั้งนี้เป็นส่วนหนึ่งของนโยบายการทูตเชิงสร้างสรรค์ เชิงรุก เป็นไปตามยุทธศาสตร์ที่ได้กำหนดไว้ โดยในการเยือน รัฐมนตรีต่างประเทศได้มีโอกาสพบปะทวิภาคีกับ “รัฐมนตรี/หัวหน้าคณะผู้แทนประเทศต่างๆ รวมทั้งเลขาธิการ OIC ซึ่งทำให้ประเทศเหล่านี้มีความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับสถานการณ์ภาคใต้ยิ่งขึ้น และพร้อมให้การสนับสนุนไทย โดยเฉพาะในด้านการศึกษา

คำอธิบาย : ลำดับต่างๆ ที่แสดงให้เห็นในแผนภูมินี้ มิได้สัมพันธ์กันเป็นการจำเพาะ อย่างเช่น GCC (สหภาพความร่วมมือแห่งอ่าวเปอร์เซีย) เป็นทั้งองค์การทางเศรษฐกิจ การเมือง ฯลฯ

ที่มา : Saad S.Khan, **Reasserting International Islam** (Oxford, Oxford University Press, 2001) p.6

บรรณานุกรม

ภาษาอังกฤษ

1. Abdullah Ahsan. **Ummah or Nation? Identity Crisis in Muslim** (Leicester : Islamic Foundation, 1992)
2. Abul A'la Maududi. **Unity of Muslim World** Khurshid Ahmad (ed). (Lahore : Islamic Publications, 1967).
3. AIOU publication. **Modern Islamic World**, (Islamabad : 1985), vol 2.
4. Arnold Toynbee. **Survey of International Affairs : 1925**, (London : Royal Institute of International Affairs, 1927)
5. Bernard Lewis, **The Crisis of Islam Holy War and Unholy Terror** , (Weidenfeld & Nicolson, 2004)
6. Bernard Lewis, **The Middle East** (London : Weidenfeld & Nicolson, 1955)
7. Berger.M., *The Arab World Today.*, (London : Weidenfeld & Nicolson, 1962)
8. Chaudhri Nazir Ahmad. **Commonweath of Muslim States**, (Lahore : Ferozsons, 1972).
9. Cook. MA. (ed.) **Studies in the Economic History of the Middle East**, (Oxford : Oxford University Press, 1970)
10. Draf Ten year Programme of Action. **to meet challenges facing the Muslim Ummah In the 21st century** Third Extraordinary Session of the Islamic Summit Conference (Makkah : Makkah al-Mukarramah : Kingdom of Saudi Arabia 7-8 December, 2005).
11. El-Naggar, Said (ed) **Foreign and Intra trade policies of The Arab countries** (Washington, DC: International Monetary Fund, 1992)
12. Geoffrey Kemp. **The Control of the Middle East Arms Race** (Carnegie, 1991)
13. Gwoffrey Parinder. **A Dictionary of non-Chirstian Religlons** (London : 1971).
14. Haider Mehdi. **Organization of the Islamic Conference**, (Lahore : Progressive Publication, 1987).
15. H.A.R. Gibb **Islam : A Historical Survey 2nd ed.** (London : Oxford University Press, 1975)
16. Imtiyaz Yusuf and Lars Peter Schmidt, (eds) **Understanding Conflicts and Approaching Peace In Southern Thalland** (Bangkok : Konrad-Adenaur, 2006)
17. Hitti Philip K.**History of the Arabs.**, (London : Macmillan, 1964)
18. John William, (ed) **Thames of Islamic Civllization**, (California : 1971).

19. Karen Armstrong, **Holy War, The Crusades and Their Impact on Today's World** (New York : Anchor Books, 1992)
20. _____, **Middle East Illusions, Peace Security and Terror** (Penquin Book India, 2003).
21. _____, **Hegemony or Survival America's Quest for Global Dominance** (Penquin Book India, 2004)
22. K.P.S. Gill & Ajai Sahni, (eds) **The Global Threat of Terror : Ideological, Material and Political Linkages** (New Delhi : Institute for Conflict Management, 2002)
23. Michel Gilquin, **The Muslim of Thailand**, Tr by Michael Smithies (Chiang Mai : Silkworm Books, 2002)
24. Martin Lings, **Muhammad : His Life based on earlier sources** (London : G.Allen and Unwin, 1983).
25. Mohammad El-Sayed Selim. **Introduction** in Mohammad El-Sayed Selim (ed), **The Organization of the Islamic Conference In a Changing World** (Cairo : Center for Political Research and Studies, Faculty of Economic & Political Science, Cairo University, 1994).
26. Muhammad Asad, **Introduction to Koran** (Gibraltar, Dar an-Andalus, (1980).
27. Noor Ahmad Baba. **OIC : Theory and Practice of Pan Islamic Cooperation** (Karachi : Oxford University Press ,1994).
28. Saad S.Khan. **Reasserting International Islam** (Oxford : Oxford University Press , 2001)
29. Secretary General's Report : **New Vision for the Muslim World : Solidarity In Action**, Presented at the Third Extraordinary Session of the Islamic Summit Conference (Makkah al-Mukarramah : Kingdom of Saudi Arabia 7-8 December, 2005)
30. Stephen G.Goodspie. **The nature and function of international organization** (New York : Oxford University Press Inc.1967).

บทความภาษาอังกฤษ

Acharya Ashayagachat, *New Pan-Islamic party is not a panacea*, **Bangkok Post**, July 1, 2006.

_____, *OIC to help in search for a solution*, **Bangkok Post**, June, 21 2006.

_____, *Thailand seeks OIC support in far South*, **Bangkok Post**, July, 20 2006.

_____, *Thailand tries to avert OIC swipe*, **Bangkok Post**, June, 28 2006.

H.A.R. Gibb. *The Community In Islamic History*, *Journal Of American philosophical society* no107, April 1963

Jaran Maluleem, *Barriers to Interfaith Harmony*, The Proceeding of the ASEM Interfaith Dialogue : Building Interfaith Harmony Within the International Community, July 21 2005, (Bali : Department of Foreign Affairs, Republic of Indonesia), p.125-130.

_____, *Influential Islamic Sects in Southeast Asia and their Impact*, Paper for the International Seminar On "Islamic Issues in Southeast Asia" Organized by M.A. in Southeast Asian Studies Program, The Graduate School, Chulalongkorn University, Institute of Asian Studies Chulalongkorn University With the Support of the Rockefeller Foundation (Thailand) November 25 , 2005 Room 205, 2nd Floor, Maha Chulalongkorn Building, Chulalongkorn University Bangkok, Thailand.

_____, *The Coming of Islam to Thailand* PROSEA (Program for Southeast Asian Area Studies) Paper No.15 Academia Sinica, (Nankang : Taiwan) , 1998.

Tunku Abdul Rahman's interview. with *The Impact International* (London), vol.2, no 5, 1971.

บทความภาษาไทย

1. จรัญ มะลูลีม, "ไทยกับโลกมุสลิม ในอุกฤษฏ์ ปัทมานันท์ (บรรณาธิการ) ไทยกับเพื่อนบ้าน (กรุงเทพ : สถาบันเอเชียศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539) , หน้า 117-129.
2. _____, *จารีตของปัญญาชนในสังคมมุสลิม* (ในฉลอง สุนทรวาณิชย์ และคณะ) โครงการจัดสัมมนาทางวิชาการ *วิถีนักคิด/ปัญญาชนไทย-เทศ : อดีต ปัจจุบันอนาคต*, สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยแห่งประเทศไทย สกว. 31 กรกฎาคม 2543 หน้า 1-17.
3. _____, *ทาลิบัน, พันธมิตรฝ่ายเหนือ, ปรากฏภาพของมุสลิม, มุญาฮิดีน* ทั้งสี่บทความตีพิมพ์ในเอกสารวิชาการชุด โครงการอาณานิคมศึกษา 5 ภูมิภาค สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยแห่งประเทศไทย สกว. ลำดับที่ 8 อัลฟานีสถาน (กรุงเทพ : โครงการอาณานิคมศึกษา 5 ภูมิภาค, 2545) , หน้า 77-86, 87-96, 97- และ 98-107.
4. _____, *การก่อการร้ายและการต่อต้านสหรัฐ ในตะวันออกกลาง ในศิริโรดม คล้ามไพบูลย์ (บรรณาธิการ) จักรวรรดินิยมกับการก่อการร้าย* (กรุงเทพ : วิถีวรรณ, 2545)
5. _____, *แนวความคิดเรื่องสงครามของศาสนาอิสลาม ในจุลชีพ ชินวรรณ*, (บรรณาธิการ) *ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ แนวคิด ทฤษฎีและกรณีศึกษา*, (กรุงเทพ : สาขาการระหว่างประเทศและการทูต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2547) , หน้า 66-111.
6. _____, *ไทยกับ OIC คอลัมน์ มุมมุสลิม* , *มติชนรายสัปดาห์*, 2548.
7. _____, *ปัญหาความขัดแย้งระหว่างนิกายศาสนาในเอเชียใต้ เป็นบทความวิจัยที่ได้รับการสนับสนุนจากโครงการอาณานิคมศึกษา 5 ภูมิภาค สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย สกว. (กรุงเทพ : เอเชียปริทัศน์ ปีที่ 27 ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน 2549) หน้า 1-33.*
8. _____, *จากพระราชวังของกษัตริย์อับดุลลอห์ แห่งซาอุดีอาระเบียถึงนักเรียนไทย 2,250 คนในอียิปต์*, *มติชนสุดสัปดาห์*, 2549.
9. _____, *ประเทศตะวันออกกลางหลังสงครามสหรัฐ-อิรัก, "48 พรรษาสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี 48 ปาฐกถาภูมิปัญญานักคิดไทย"* (กรุงเทพ : สถาบันวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2549) p.113-134.

หนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษ

Al-Ahram, December 13, 2005.

Dawn, August 25, 1982.

Pakistan Times, May 13, 1979.

The News, September 10, 1998.

The Egyptian Gazette, December 13, 2005

Studia Islamika, (Indonesian Journal for Islamic Studies) Vol 6, Number 2, 1999

หนังสือ

1. กิติมา อมรทัต, **วิกฤตการณ์ในตะวันออกกลาง : กรณีพิพาทปาเลสไตน์ – อิสราเอล** (กรุงเทพ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2532)
2. จรัญ มะลูลีม อิมรอน มะลูลีม กิติมา อมรทัตและศิวะ นวนมี ในอุกฤษฏ์ ปัทมานันท์ (บรรณาธิการ), **บทนำแห่งตะวันออกกลาง** (กรุงเทพ : สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534)
3. จรัญ มะลูลีม, เสาวนีย์ จิตต์หมวด (บรรณาธิการ) **ความเป็นจริงในตะวันออกกลาง** (กรุงเทพ : สภาองค์กรมุสลิม, 2535)
4. กิติมา อมรทัต อิมรอน มะลูลีม อิมติยาซ ยูสุฟ จรัญ มะลูลีม, **สืบสานเจตนารมณ์บรมศาสดามุฮัมมัดรอซูลุลลอฮ์** (กรุงเทพ : หนังสืออนุสรณ์เมาลิดกลางแห่งประเทศไทย อัจฉริยะธำรง 1414 วันที่ 8-10 มกราคม 2537 ณ สวนอัมพร)
5. จรัญ มะลูลีม , **เหตุการณ์ปัจจุบันในโลกมุสลิม** (กรุงเทพ : ชมรมนักศึกษามุสลิม รวมคำแหง, 2535)
6. _____ , **ภูมิภาคอ่าวเปอร์เซียหลังสงคราม**, (กรุงเทพ : สถาบันเอเชียศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536).
7. _____ , **วิกฤตอินดูมุสลิม : จากอโยธยาสู่บอมเบย์** (กรุงเทพ : อีโกลิมอะเคเดมี, 2537)
8. จรัญ มะลูลีม , กิติมา อมรทัตและพรพิมล ตรีโชติ, **ไทยกับโลกมุสลิม ศึกษาเฉพาะกรณีชาวไทยมุสลิม** (กรุงเทพ : สถาบันเอเชียศึกษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2539)
9. _____ , **เอเชียตะวันตกภาพรวมทางสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์** (กรุงเทพ : สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543)
10. _____ , **อิรักหลังสงคราม**, (กรุงเทพ : สำนักพิมพ์ภาคราตรสาร, 2547)

หนังสือแปล

หุซัยน์ ฮัยกัล, **ชีวิตของมุฮัมมัด** (The life of Muhammad) แปลเป็นไทยในชื่อศาสนา **มุฮัมมัดมหาบุรุษแห่งอิสลาม** กิติมา อมรทัต อุ่นหมั่นทวี จรรย์ มะลูลีม แปล (กรุงเทพฯ : อิสลามิกอะเคเดมี, 2537)

สัมภาษณ์ - สทนหา

1. นายอาลี ญุมอะฮ์ (Ali Yumah) มุฟตีแห่งสาธารณรัฐอียิปต์ ณ สำนักงานมุฟตีแห่งสาธารณรัฐอียิปต์ คณะผู้วิจัย "องค์กรมุสลิมโลกในโลกมุสลิม" สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยแห่งประเทศไทย ณ กรุงไคโร วันที่ 12 ธันวาคม ปี ค.ศ. 2005
2. ศาสตราจารย์ ดร.อะห์มัด อัตตาฏี (Prof.Dr.Ahmad Attayed) อธิการบดีมหาวิทยาลัย อัล-อัซฮัร ณ มหาวิทยาลัย อัล-อัซฮัร, กรุงไคโร สาธารณรัฐอียิปต์ คณะผู้วิจัย "องค์กรมุสลิมโลกในโลกมุสลิม" สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยแห่งประเทศไทย , วันที่ 12 ธันวาคม ปี ค.ศ. 2006
3. นายจริยวัฒน์ สันตะบุตร เอกอัครราชทูตไทย ประจำสาธารณรัฐอียิปต์ ณ สถานเอกอัครราชทูตไทยประจำกรุงไคโร, คณะผู้วิจัย "องค์กรมุสลิมโลกในโลกมุสลิม" สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยแห่งประเทศไทย , วันที่ 11 ธันวาคม ปี ค.ศ. 2006
4. ดร.หุดา มิตกีส์ (Dr.Huda Mitkees) , หัวหน้าภาควิชาเศรษฐศาสตร์และรัฐศาสตร์, ศูนย์วิจัยและศึกษาทางรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยไคโร (Cairo University) ณ ศูนย์วิจัยและศึกษาทางรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยไคโร กรุงไคโร สาธารณรัฐอียิปต์ คณะผู้วิจัย "องค์กรมุสลิมโลกในโลกมุสลิม" สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยแห่งประเทศไทย , วันที่ 12 ธันวาคม ปี ค.ศ. 2005
5. นายนกอเดิล เทพพิทักษ์ เอกอัครราชทูตไทยประจำสาธารณรัฐอียิปต์ ณ ทำเนียบเอกอัครราชทูตไทยกรุงไคโร สาธารณรัฐอียิปต์ คณะผู้วิจัย "องค์กรมุสลิมโลกในโลกมุสลิม" สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยแห่งประเทศไทย , วันที่ 21 กันยายน ปี ค.ศ. 2006
6. นักศึกษาไทยแห่งมหาวิทยาลัยอัล-อัซฮัร ณ สโมสรร อัจญ์ติมาอียี อัล-ซากอฟียะ มะดีนะตุลนัคฮียะ-ชาดิส กรุงไคโร สาธารณรัฐอียิปต์ , วันที่ 20 กันยายน ปี ค.ศ. 2006
7. นายชัยยิด มุห์ซิน เมรี (Sayed Mohsin Meri) หัวหน้าฝ่ายความสัมพันธ์ด้านวัฒนธรรมและความสัมพันธ์อิสลาม ณ สำนักงาน, กระทรวงอิสลามนิกะห์และวัฒนธรรม (Ministry of Islamic Guidance and Culture) กรุงเดหะราน สาธารณรัฐอิสลามแห่งอิหร่าน คณะผู้วิจัย "องค์กรมุสลิมโลกในโลกมุสลิม"สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยแห่งประเทศไทย , วันที่ 10 กรกฎาคม ปี ค.ศ. 2006

8. นายสุวิทย์ สายเชื้อ, เอกอัครราชทูตไทยประจำสาธารณรัฐอิสลามแห่งอิหร่านและคณะ ณ สถานเอกอัครราชทูตไทยในกรุงเตหะราน สาธารณรัฐอิสลามแห่งอิหร่าน ณ สถานเอกอัครราชทูตไทยในกรุงเตหะราน ประเทศสาธารณรัฐอิสลามแห่งอิหร่าน, คณะผู้วิจัย "องค์การมุสลิมโลกในโลกมุสลิม" สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยแห่งประเทศไทย , วันที่ 12 กรกฎาคม ปี ค.ศ. 2006
9. ชัยยิด อะญาตุลลอฮ์ ชารูกี (Ayatollah Sharuki) ผู้แทนผู้นำทางจิตวิญญาณ (Spiritual Leader) ของประเทศสาธารณรัฐอิสลามแห่งอิหร่าน ประจำมา ไทยและเอเชีย ตะวันออกเฉียงใต้ ณ บ้านพัก เมืองกุม (Qum) ประเทศสาธารณรัฐอิสลามแห่งอิหร่าน, คณะผู้วิจัย "องค์การมุสลิมโลกในโลกมุสลิม" สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยแห่งประเทศไทย วันที่ 11 กรกฎาคม ปี ค.ศ. 2006
10. นักศึกษาไทยมุสลิมในอิหร่าน ณ บ้านพักนักเรียนไทยในเมืองกุม (Qum) ประเทศ สาธารณรัฐอิสลามแห่งอิหร่าน คณะผู้วิจัย "องค์การมุสลิมโลกในโลกมุสลิม" สำนักงาน กองทุนสนับสนุนการวิจัยแห่งประเทศไทย , วันที่ 10 กรกฎาคม ปี ค.ศ. 2006
11. นายรอซูล อิสลามีย์ (H.E.Rasul Islami) อดีตเอกอัครราชทูตสาธารณรัฐอิสลาม แห่งอิหร่านประจำประเทศไทย ณ ภัตตาคาร ฟิรเดาซี กรุงเตหะราน ประเทศสาธารณรัฐ อิสลามแห่งอิหร่าน, คณะผู้วิจัย "องค์การมุสลิมโลกในโลกมุสลิม" สำนักงานกองทุน สนับสนุนการวิจัยแห่งประเทศไทย , วันที่ 12 กรกฎาคม ปี ค.ศ. 2006
12. นายมุฮัมมัด อะลี ร็อบบานี (Muhammad Ali Rabbani) อดีตอุปทูต ศูนย์วัฒนธรรม สาธารณรัฐอิสลามแห่งอิหร่านประจำประเทศไทย ณ กระทรวงอิสลามนิกเทศและ วัฒนธรรม กรุงเตหะราน ประเทศสาธารณรัฐอิสลามแห่งอิหร่าน , คณะผู้วิจัย "องค์การ มุสลิมโลกในโลกมุสลิม" สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยแห่งประเทศไทย , วันที่ 12 กรกฎาคม ปี ค.ศ. 2006
13. นายสุวัฒน์ จิราพันธุ์ อุปทูตไทยประจำราชอาณาจักรซาอุดีอาระเบีย ณ สถาน เอกอัครราชทูต กรุงริยาฎ ราชอาณาจักรซาอุดีอาระเบีย วันที่ 28 กันยายน ปี ค.ศ. 2006
14. นักศึกษาไทยมุสลิมในราชอาณาจักรซาอุดีอาระเบีย ณ สถานเอกอัครราชทูตไทย กรุงริ ยาฎ ราชอาณาจักรซาอุดีอาระเบีย วันที่ 29 กันยายน ปี ค.ศ. 2006
15. นายพิทักษ์ พรหมบุพผา เอกอัครราชทูตไทย ประจำประเทศบาห์เรน และนายชาครีย์นร ทิพย์ เสวิกุล เลขาเอก ณ สนามบินกรุงมานามา ประเทศบาห์เรน วันที่ 30 กันยายน ปี ค.ศ. 2006
16. ดร. รอซี มุนีร์ (Razi Munir) รองประธานองค์การนะฆะตุลอุลามา (NU) และอดีต รัฐมนตรี ณ ที่ทำการขององค์การ NU กรุงจาการ์ตา ประเทศอินโดนีเซีย , คณะผู้วิจัย "องค์การมุสลิมโลกในโลกมุสลิม" สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยแห่งประเทศไทย , วันที่ 27 พฤศจิกายน ปี ค.ศ. 2006

17. ศ.ดร. มัสกูรี อับดุลละห์ (Masykuri Abdillah) รองอธิบดีการบดีฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยอิสลามประจำรัฐ ซะรีฟ ฮิดายะตุลลอฮ์ (Syarif Hidayatullah State Islamic University – UIN) ณ มหาวิทยาลัย UIN ประเทศอินโดนีเซีย , คณะผู้วิจัย "องค์การมุสลิมโลกในโลกมุสลิม" สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยแห่งประเทศไทย , วันที่ 29 พฤษภาคม ปี ค.ศ. 2006
18. นายอับดุลคอลลีค เมห์ฟูซ (Abdul Khaliq Mehruz) อาจารย์ใหญ่ประสานเตรน (โรงเรียนพร้อมที่พักอาศัย) ซิดดีกีเยฮ์ (Siddiqiyah) ณ โรงเรียนซิดดีกีเยฮ์ กรุงจาการ์ตา ประเทศอินโดนีเซีย , คณะผู้วิจัย "องค์การมุสลิมโลกในโลกมุสลิม" สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยแห่งประเทศไทย , วันที่ 28 พฤษภาคม ปี ค.ศ. 2006
19. พันเอกวิชัย ชูเชิด ผู้ช่วยทูตทหาร ประจำกรุงจาการ์ตา อินโดนีเซียและนักศึกษาไทยมุสลิมอินโดนีเซีย ณ ทำเนียบกรุงจาการ์ตา ประเทศอินโดนีเซีย , คณะผู้วิจัย "องค์การมุสลิมโลกในโลกมุสลิม" สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยแห่งประเทศไทย , วันที่ 27 พฤษภาคม ปี ค.ศ. 2006
20. ๔พณฯ ดร.มะร็ูฟ บากิต (Marouf Bakhet) นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีกลาโหมราชอาณาจักรฮาชิมิดแห่งจอร์แดน ณ มหาวิทยาลัยมูฮ์ตะฮ์, มูฮ์ตะฮ์ ราชอาณาจักรฮาชิมิดแห่งจอร์แดน คณะผู้วิจัย "องค์การมุสลิมโลกในโลกมุสลิม" สำนักงานสนับสนุนการวิจัยแห่งประเทศไทย มหาวิทยาลัยมูฮ์ตะฮ์, ราชอาณาจักรฮาชิมิดแห่งจอร์แดน วันที่ 10 ธันวาคม ปี ค.ศ. 2006
21. ๔พณฯ อับดุลสลาม อัล-มะญาลี (Abdulsalam M. al Majali) อดีตนายกรัฐมนตรีราชอาณาจักรฮาชิมิดแห่งจอร์แดน ณ มหาวิทยาลัยมูฮ์ตะฮ์ (Mu'tah University) มูฮ์ตะฮ์ , ราชอาณาจักรฮาชิมิดแห่งจอร์แดน คณะผู้วิจัย "องค์การมุสลิมโลกในโลกมุสลิม" สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยแห่งประเทศไทย วันที่ 10 ธันวาคม ปี ค.ศ. 2006
22. ศาสตราจารย์ สุลัยมาน อราบียัต (Suleiman M.Arabiat) อธิการบดีมหาวิทยาลัย มูฮ์ตะฮ์ (Mu'tah University) ณ มหาวิทยาลัยมูฮ์ตะฮ์, มูฮ์ตะฮ์ ราชอาณาจักรฮาชิมิดแห่งจอร์แดน , คณะผู้วิจัย "องค์การมุสลิมโลกในโลกมุสลิม" สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยแห่งประเทศไทย วันที่ 10 ธันวาคม ปี ค.ศ. 2006
23. นายอัยมาน อามีรี (Ayman Aamiry) ผู้อำนวยการองค์การระหว่างประเทศของราชอาณาจักรฮาชิมิดแห่งจอร์แดน ณ สำนักงานองค์การระหว่างประเทศแห่งราชอาณาจักรฮาชิมิดแห่งจอร์แดน คณะผู้วิจัย "องค์การมุสลิมโลกในโลกมุสลิม" สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยแห่งประเทศไทย กรุงอัมมาน ราชอาณาจักรฮาชิมิดแห่งจอร์แดน วันที่ 11 ธันวาคม ปี ค.ศ. 2006
24. นายวิบูลย์ คุสกูล เอกอัครราชทูตไทยประจำราชอาณาจักรฮาชิมิดแห่งจอร์แดน ณ สถานเอกอัครราชทูตไทย ประจำราชอาณาจักรจอร์แดน กรุงอัมมาน ราชอาณาจักรฮาชิมิดแห่งจอร์แดน, วันที่ 7 ธันวาคม ปี ค.ศ. 2006

การเข้าร่วมประชุม OIC

ผู้วิจัยได้มีโอกาสเข้าร่วมประชุม OIC ดังต่อไปนี้

1. การประชุมสุดยอดวิสามัญ ที่นครมักกะฮ์ ราชอาณาจักรซาอุดีอาระเบียในฐานะ
ผู้เข้าร่วมประชุมจากประเทศไทยและนักวิชาการ จากคณะรัฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ วันที่ 7-8 ธันวาคม ปี ค.ศ. 2006 โดยมีนายวันมูหะมัดนอร์
มะทา เป็นหัวหน้าคณะ
2. การประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศของ OIC ครั้งที่ 26 ที่กรุงโกลาตู ประเทศบูร์กินาฟา
โซ แอฟริกาตะวันตกในฐานะผู้เข้าร่วมประชุมจากประเทศไทย และที่ปรึกษารัฐมนตรี
ต่างประเทศ วันที่ 1-5 มิถุนายน ปี ค.ศ. 1999 โดยมี ดร.สุรินทร์ พิศสุวรรณ รัฐมนตรี
ต่างประเทศเป็นหัวหน้าคณะ
3. การประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศของ OIC ครั้งที่ 32 ที่กรุงชานาห์ ประเทศเยเมนใน
ฐานะผู้เข้าร่วมประชุมจากประเทศไทยและที่ปรึกษานายกรัฐมนตรีวันที่ 28-30
มิถุนายน ปี ค.ศ. 2006 โดยมีนายกันตธีร์ ศุภมงคล รัฐมนตรีต่างประเทศเป็นหัวหน้า
คณะ

Website

<http://dlmimo.kln.gov.my/kln/statemen.nsf/0/3397e3c7f3f5ebee4825703f0005ea4c20pen>

Document

<http://edition.cnn.com/2002/WORLD/asiqpc/southeast04/02/malaysia.terrorconf>

<http://en.wikipedia.org/wiki/Ummah>

http://new.bbc.co.uk/1/hi/world/middle_euse/country-profiles/1564339.stm

<http://www.arabnews.com/?page=1§ion=0&article=75347&d=27&m=12&y=2005>

<http://www.globalpolicy.org/socoecon/trade/2001/0806oic.htm>

<http://www.atimes.com/atimes/Southeast.Asia/EJ16Ae02.html>

<http://www.comcomstecs.org.pk.com>

<http://www.commondreams.org/headlines03/1013-03.htm>

<http://www.english.aljazeera.net/NR/>

<http://www.globalpolicy.org/security/issues/isrlindex.htm>

<http://www.globalpolicy.org/socoecon/trade/2001/0806oic.htm>

<http://www.globalsecurity.org/wmd/library/news/iran/2005/iran-050302-ima03.htm>

http://www.ilaam.net/Opinions/OIC_Vision_for_2050.html

<http://www.indonesia.embassy.uz/natnewl.htm>

http://www.islamonline.net/english/News/2003-03/05/article_13.shtml

<http://ssig.gov.my/images/OIC%20Mulls%20Extending%20Aid%20To%20Sanction.doc>

<http://www.turkishweekly.net/intervies.phpMib=87>

<http://www.un.org/News/Press/docs/2001/sqsm7989.doc.htm>

www.iranmania.com/News/ArticleView/?ArchiveNews=Yes&NewsCode=36065&Newskind=Current

www.whitehouse.gov/news/releases/2005/12/2005_1212.htm